

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΑΣ

**Η ΑΓΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΡΤΟΚΑΛΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΧΑΝΙΩΝ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΗ ΔΙΑΘΕΣΙΝ ΤΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΤΩΝ**

Η ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΕΙΣ ΑΛΙΚΙΑΝΟΝ

ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΥΤΑΙ ΜΑΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΠΩΡΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ

Ἀγωνίας κραυγαῖ ἀκούονται πάλιν ἀπὸ τὴν Κρήτην. Χρυσίζουσι οἱ πορτοκαλεῶνες τῶν Χανίων καὶ τῶν ἄλλων πορτοκαλοπαρᾶγωγικῶν περιοχῶν καὶ προσφέρουσι τὸ πολῦτιμον χρυσιζόν φρούτο ὄλο καμάρι, ὁμορφιά, ἀπόλαυσι καὶ ὑγείαν.

Ἄλλὰ οἱ παραγωγοί; Αὐτοὶ ποῦ ἐμόχθησαν, διὰ τὰ παραχθῆ αὐτὸς ὁ πλοῦτος, σχεδὸν ἀβοήθητοι, ἢ ἀνεπαρκῶς βοηθημένοι; Τί θὰ γίνουσι οἱ καταχρεωμένοι πορτοκαλοπαρᾶγωγοί;

Τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν δόνην των μεταδίδουσι ἀπὸ τὰ Χανιά. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ πορτοκαλιῦ εἶναι ὑπόθεσις τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας. Καὶ ὁ καθένας πρέπει νὰ κάμῃ ὅ,τι μπορεῖ γ' αὐτὴν τὴν σοβαρὰν μας ὑπόθεσιν.

ΧΑΝΙΑ, Ἰανουάριος
Τοῦ ἀνταποκριτοῦ

Τὴν πρωΐαν τῆς 4ης τρέχ. συνεκροτήθη εἰς Ἀλικιανόν, πρωτοβουλία τοῦ Συλλόγου Ἐσπεριδοειδοκαλλιεργητῶν Νομοῦ Χανίων μεγάλη σύσκεψις ἐκπροσώπων τῶν Κοινοτικῶν Συμβουλίων καὶ τῶν Συμβουλίων τῶν Συνεταιρισμῶν τῶν πορτοκαλοπαρᾶγωγῶν περιοχῶν τῆς περιφέρειας πρὸς ἐξέτασιν τοῦ θέματος τῆς διαθέσεως τῆς ἐφετεινῆς ἐσοδείας ἐσπεριδοειδῶν. Εἰς τὴν σύσκεψιν παρέστησαν οἱ βουλευταὶ κ.κ. Κ. Μηστοτάκης, Π. Πολυχρονίδης, Γ. Βολουδάκης, Κ. Χιωτάκης καὶ Ι. Κοντουδάκης. Παρέστησαν ἐπίσης, ὁ Διευθυντὴς Γεωργίας Νομοῦ Χανίων κ. Μιχελιουδάκης, ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης κ. Κουντούρης, ὁ Ἐπιθεωρητὴς (Συν)σμῶν τῆς ΑΤΕ κ. Μετζιδάκης, ὁ Τεχνικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῆς ΑΤΕ κ. Μπασιᾶς, ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Χανίων κ. Ἄντ. Φουντουλάκης, ὁ Νομαρχιακὸς Σύμβουλος Κισιάου κ. Καρδαμάκης, ὁ Πρόεδρος τῆς Πιστωτικῆς Ἐνώσεως κ. Μ. Νινολάκης καὶ πλείστοι πορτοκαλοπαρᾶγωγοί.

ΑΓΩΝΙΑ ΚΑΤΕΧΕΙ
ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥΣ

Τὴν ἑναρξιν τῆς συσκέψεως ἐκήρυξεν ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Καψωμένος, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἠγχαρίστησε τοὺς προσελθόντας, ὑπενθύμησεν ὅτι καὶ πρὸ μηνὸς εἶχε συγκληθῆ παρομοία σύσκεψις, τὰ ψηφίσματα τῆς ὁποίας οὐδόλως προώθησαν τὸ δξύτατον πρόβλημα τῆς διαθέσεως τῶν πορτοκαλίων πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιλύσεώς του. «Ἀγωνία κατέχει, εἶπε, τὸν κόσμον τῶν παραγωγῶν, φθάσασα εἰς τὸ κατακόρυφον, χωρὶς ἀκτίνα φωτὸς ἀπὸ πουθενά». Συνεχίζων ὁ κ. Καψωμένος ἀνέγνωσεν ἔγγραφο τοῦ Ἐμπορίου Ἐπιμελητηρίου, σταλὲν εἰς ἀ-

πάντησιν τοῦ ψηφίσματος τῆς προηγουμένης συσκέψεως, ὅπου τονίζεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις κάμνει πᾶν τὸ δυνατόν διὰ τὴν τοποθέτησιν τοῦ προϊόντος εἰς ἀγορὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀλλ' οἱ ἀντικειμενικοὶ ὅροι εἶναι ἄκρως δυσμενεῖς, λόγῳ τοῦ ἀγριωτάτου συναγωνισμοῦ ἄλλων πορτοκαλοπαρᾶγωγῶν χωρῶν μὲ καταπληκτικὴν ὑπερσοδεῖαν, ποῦ διαθέτουν τὸ προϊόν των εἰς ἀπιστεύτως χαμηλὰς τιμὰς, κατωτέρας τοῦ κόστους παραγωγῆς καὶ μεταφορᾶς τῶν ἑλληνικῶν πορτοκαλίων. Περαιτέρω τὸ ἔγγραφο τοῦ Ἐμπορίου, τὸ ὁποῖον ὑπογράφεται ἀπὸ τὸν κ. Χρυσανθόπουλον, συνιστᾷ ὅτι πρέπει νὰ προσαρμοσθῶσι αἱ τιμαὶ τῶν ἑλληνικῶν πορτοκαλίων πρὸς τὰς ξένας τιμὰς καὶ νὰ καταβληθῆ προσπάθεια διὰ κολὴν συσκευασίαν καὶ καλὴν ποιότητα. Τέλος, εἰς τὸ ἔγγραφο τονίζεται κατηγορηματικῶς ὅτι πρῶτος δόθησις δὲν ἀντιμετωπίζεται διὰ νωπὰς ὁπώρας καὶ λαχανικῶν.

Ἀναλύων τὸ ἔγγραφο αὐτὸ ὁ κ. Καψωμένος εἶπεν ὅτι καλὰ εἶναι αἱ δίδόμεναι συμβουλαί, ἀλλὰ πῶς θὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς αὐτάς; Νὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ ἐπιτύχωμεν χαμηλότερον κόστος μὲ θετικὴν βοήθειαν, μὲ ἐλάφρυνσιν τῶν δανειακῶν βάρων, μὲ εὐθηνὰ λιπασμάτων. «Ὁ συντάξας τὸ ἔγγραφο αὐτὸ, λέγει, ἦτο ἐκτὸς τῶν πραγμάτων. Εἰς τὴν σεμνὴν φωνὴν μας οὐδεμία σοβαρὰ προσοχὴ ἐδόθη. Σύντομα ἴσως ἡ φωνὴ αὐτὴ θ' ἀκουσθῆ βροντώδης καὶ ἡ ἀπήχησις τῆς θὰ εἶναι συνταρακτικὴ, διότι θὰ εἶναι φωνὴ δικαίας διαμαρτυρίας».

ΟΙ ἌΛΛΟΙ ΟΜΙΛΗΤΑΙ

Ἀκολουθῶς ἔλαβον τὸν λόγον οἱ παραγωγοὶ κ.κ. Μπαλωμένος καὶ Μαρκουλάκης ἐκ Βατολάκκου, οἱ ὁποῖοι ἐπρότειναν νὰ ἐπιβληθῆ εἰσφορὰ εἰς τὴν

ἐγχωρίαν κατανάλωσιν ὑπὲρ τοῦ ἐξαχθῆσομένου προϊόντος, ἕνα εἶδος ἀντιπρῖμοδοτήσεως δηλαδή, ἢ ὅποια νὰ εἰσπράττεται μὲ τὸν κοινοτικὸν φόρον.

Ἐν συνεχείᾳ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Πρόεδρος τῆς Πιστωτικῆς κ. Νινολάκης, ὁ ὁποῖος ἐκάκισε τὴν ἀδιαφορίαν ὄλων τῶν μεταπελευθερωτικῶν κυβερνήσεων, αἱ ὁποῖαι, εἶπεν, οὐδέποτε ἀντιμετώπισαν σοβαρῶς τὸ ζήτημα τῆς διαρκῶς αὐξανομένης παραγωγῆς ἐσπεριδοειδῶν, ἢ ὅποια ἐφθασε σήμερον εἰς 170.000 τόνους, εἰς ὁλόκληρον τὴν Χώραν. Οὐδεμία κυβέρνησις, εἶπεν, ἐμερίμνησε διὰ τὴν ὁμοιογένειαν τοῦ προϊόντος, καταργούσα τὴν πονσπερίαν τῶν ποικιλιῶν, 15 τὸν ἀριθμόν, ποῦ ἀπομακρύνει τὴν προτίμησιν τῶν ξένων καταναλωτικῶν χωρῶν, ὑποβιβάζουσα τὴν ποιότητα εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν. Περαιτέρω ὁ κ. Νινολάκης ἀνέφερε χαρακτηριστικοὺς ἀριθμοὺς τῆς σημειώσεως εἰς τὰς ἄλλας χώρας ὑπερσοδεῖας, ὅπως π.χ. εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅπου ἀπὸ ἕν ἑκατομμύριον τόνων ἀνήλθεν εἰς 1.300.000, εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ὅπου αὕτη ὑπερέβη τὴν περυσινήν κατὰ 500.000 τόνους, ἀνελαθούσα εἰς 1.800.000 τόνους, εἰς τὸ Ἰσραὴλ ποῦ ἐφθασεν εἰς τοὺς 400.000 τόνους καὶ τὸ ὅποῖον, ἐτόνισεν, ἔχον ἀρίστην ὁμοιογένειαν καὶ συσκευασίαν ὑπέροχον, ἀπέστειλε πρὸ τριμήνου ἔμπορικὸς ἀντιπροσώπου εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, προσφέροντας πορτοκάλια εἰς τιμὰς συναγωνισμοῦ, χάρις εἰς τὴν διευθυνομένην οἰκονομίαν του.

ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΣΙΣ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΩΝ

Περαιτέρω ὁ κ. Νινολάκης ἐξέφρασε τὴν θλίψιν του διὰ τὴν ἀζητησίαν τῶν πορτοκαλίων καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Χανίων ἀκόμη, ὅπου τὰ ὀπωροπωλεῖα προσφέρουσι ἔνυπεραφθονία μῆλα καὶ ἐλάχιστα πορτοκάλια, διατιθέμενα μάλιστα εἰς ἀπαραδέκτως ὑψηλὰς τιμὰς, λόγῳ τῶν παρεμβαλλομένων μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλωτικοῦ κοινοῦ ἀναριθμητῶν μεσαζόντων καὶ ἀπεκάλυψεν ὅτι ἡ Πιστωτικὴ Ἐνωσις ἐκρυσεν ἀπὸ τετραμήνου τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, τὰς Τραπέζας καὶ τὴν ΑΓΡΕΞ, ἐλθοῦσα συγχρόνως εἰς ἐπαφὰς μὲ γραφεῖα τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἐτοίμη νὰ ἀναλάβῃ μόνη τῆς τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐξαγωγῆς,

πράγμα το οποίο τελικώς έματαιώθη, διότι ο δημιουργηθείς διεθνής συναγωνισμός απέτελεσε απαγορευτικών φραγμών.

ΜΟΝΗ ΔΙΕΞΟΔΟΣ Η ΧΥΜΟΠΟΙΗΣΙΣ

Συνεχίζων ο κ. Νινολάκης είπε ότι μόνη λύσις προς έξοδον των εν άπογνώσει τελούντων παραγωγών από το σημερινόν τραγικόν άδιέξοδον είναι ή αύξησις του ποσοστού τής χυμοποίησης. «Είμεθα εις θέσιν, είπε, ν' αύξήσωμεν τήν παραγωγήν του έργοστασίου από 2 1/2 χιλιάδας τόνους εις πέντε χιλιάδας, διά τήν έφετεινήν περίοδον, αν μās βοηθήσουν και οι παραγωγοί, πειθαρχούντες εις τās υποδείξεις μας. Ν' αφήσουν τὰ εξαιρετικά πορτοκάλια εις τὰ δένδρα δι' άργότερα, έφ' όσον άντέχουν και νά προσκομίζουν καθημερινώς 4 1/2 τόνους εις τὸ έργοστάσιον προς χυμοποίησιν, ώστε ή παραγωγή χυμών, προσλαμβάνουσα ταχύν ρυθμόν ν' άπορροφήσιν όσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν ποσότητα πορτοκαλίων χαμηλής ποιότητας. Περαιτέρω ο κ. Νινολάκης υπενθύμισε ότι τὸ θέμα τής έσωτερικής καταναλώσεως άπρηχώλησε πρό μηνός και τούς συνέδρους τής Πανελληνίου συσκέψεως τών παραγωγών εις 'Αθήνας, οι όποιοι έζήτησαν διά ψηφίσματος τήν έπίσπευσιν τής εκδόσεως τών διαταγμάτων του νόμου 3475)55 περί κεντρικών άγορών, περί αύξήσεως του αριθμού τών λαϊκών άγορών, περί κέντρων συσκευασίας, τυποποίησης κλπ. και περί αύξήσεως τής παραγωγής χυμών.

Καταλήγων ο κ. Νινολάκης είπε ότι τὸ έργοστάσιον δύναται μελλοντικώς νά τριπλασιάσῃ τήν παραγωγήν χυμών, οι όποιοι έχουν μεγάλην ζήτησιν εις τὸ έξωτερικόν λόγω τής συντριπτικώς ανώτερας ποιότητος. Προς τούτο, όμως θά πρέπει νά έλθῃ άρωγός και ή ΑΤΕ διά μιās έπαρκούς χρηματοδότησεως, άκόου ει δυνατόν εις τήν άρχήν.

Ακολουθως ώμίλησαν οι κ.κ. Π. Δερμιτζάκης εκ Βατολάκκου, Χριστοδουλάκης εκ 'Αλικιανού, Παπασταματάκης, Μετζιδάκης 'Επιθεωρητής Συν)σμων ΑΤΕ, τονίσας τήν ανάγκην τής χυμοποίησης, Παπαγιαννάκης εκ Σκηνέ, ο όποίος έζήτησεν όπως ζητηθῃ ή έπαναφορά του καταργηθέντος άρθρου 36 του νόμου περί συνεταιρισμών και Βολάνης, ακολουθως δε ο λόγος έδόθη εις τούς παρευρεθέντας βουλευτάς.

Ο κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

Ακολουθως ώμίλησεν ο κ. Μητσotάκης συστήσας αύξησιν του ποσοστού χυμοποίησης, ώστε νά φθάσῃ ή παραγωγή χυμού εις τούς 5.000 τόνους και προς τούτο δέον νά χρηματοδοτηθῃ τὸ έργοστάσιον υπό τής 'Αγροτικής Τραπεζης και έζήτησεν από τήν Κυβέρνησιν, αφού απέτυχε εις τήν έξύρεσιν ξένων άγορών, νά εξισώσῃ τουλάχιστον τὸ κόστος μεταφοράς τών κρητικών πορτοκαλίων με τὸ κόστος τών πορτοκαλίων τής ήπειρωτικής 'Ελλάδος και νά καταβάλῃ προσπάθειαν αύξήσεως τής έσωτερικής καταναλώσεως.

Ο κ. ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΔΗΣ

Έν συνεχεία ώμίλησεν ο βουλευτής κ. Πολυχρονίδης, όστις συμφώνησε με τούς όμιλητάς ότι δέον νά επιδιωχθούν πραγματοποιήσιμοι λύσεις και ύπεστή-

ριζεν ότι υπάρχουν δύο άγοραί διά τήν διάθεσιν τών πορτοκαλίων, ή του έξωτερικού και του έσωτερικού. Η έξασφάλισις τής πρώτης εξαρτάται από τήν καλήν ποιότητα, τήν συσκευασίαν και τὸ χαμηλόν κόστος, ούτως ώστε νά είναι δυνατόν ούτω νά επιβληθῃ τὸ κρητικό πορτοκάλι τόσον εις τās άγοράς τής Δύσεως όσον και τής 'Ανατολής όπου Ισχύουν αι αύται τιμαί και είναι άνακριβές τὸ λεγόμενον ότι είναι δυνατόν νά εξαχθούν εις τιμās συμφερούσας. Έν συνεχεία ανέφερεν ότι σήμερα δέν υπάρχουν έλλιπίδες διαθέσεως πορτοκαλίων εις τὸ έξωτερικόν αλλά εκ παραλήλου πρέπει νά καταβληθῃ από τουδε προσπάθεια διά τήν τυποποίησιν και τήν συσκευασίαν των. Τουτο θα επιτευχθῃ διά τής αναδιοργανώσεως τών συναιτηρισμών. Όσον άφορά τήν εις τὸ έξωτερικόν διάθεσιν των, είπεν ότι ένα μεγάλο μέρος των δύναται νά άπορροφηθῃ διά τής χυμοποίησεως των και ο χυμός αυτών είναι εύκολοδιάθετος και ο παραγωγός θα Ικανοποιηθῃ.

ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΧΥΜΩΝ

Προς τούτο δέον όπως επέκταθούν αι σημεριναί εγκαταστάσεις του (ύπάρχοντος) έργοστασίου χυμών και ανέφερεν άνακοίνωσιν του ύπουργού Βιομηχανίας προς αυτόν διά χρηματοδότησιν, όχι μόνον τής επέκτάσεως τών εγκαταστάσεων χυμοποίησης, αλλά και τής προσθήκης μηχανημάτων διά τήν έπεξεργασίαν τών υποπροϊόντων και είπεν, ότι ειδοποίησε σχετικώς τόν κ. Νινολάκην ο έπίσης μετέβη εις 'Αθήνας, αλλά ως του έδήλωσεν ο κ. Μάρτης δέν συνηντήθη μετ' αυτου, άποτανθείς ίσως εις άλλους τούς όποιους έθεώρησεν άρμοδιωτέρους, κολόν δε είναι, είπεν, όπως επί τοιούτων ζητημάτων επιδιώκεται και ή συμπάρασσις τών βουλευτών.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΓΟΡΑΣ

Έν συνεχεία είπεν ότι άλλος τρόπος διαθέσεως είναι ή άποψις τής Πανελληνίου Συνμοσπονδίας Συνεταιρισμών περί δημιουργίας άγορών άπ' εύθείας πωλή-

σεως υπό τών παραγωγών δι' ών θα Ικανοποιούνται περισσότερον και ο παραγωγός και ο καταναλωτής, διότι με τήν μεσολάβησιν τών διαφόρων έμπορών, ιδίως εις τās μεγάλας πόλεις, ή διαφορά τιμής είναι τεραστία.

Τέλος αναφέρει ότι ή πριμοδότησις δέν άποτελεῖ λύσιν πραγματοποιήσιμον και πρέπει νά αναζητηθῃ άπρόβλεπτος τυχόν εύκαιρία διά τās έξαγωγάς και ή δημιουργία άγορών εις τās μεγάλας πόλεις και διά τήν άπ' εύθείας πώλησιν υπό τών παραγωγών ως και ή χρηματοδότησις διά τήν επέκτασιν τών εγκαταστάσεων του έργοστασίου χυμών.

Ο κ. ΧΙΩΤΑΚΗΣ

Ακολουθως ώμίλησεν ο Βουλευτής τής ΕΔΑ κ. Χιωτάκης, ο όποιος έτόνισεν ότι ή κρίσις τήν όποίαν διέρχονται τὰ έσπεριδοειδή μας είναι κρίσις τής έμπορικῆς πολιτικῆς τής Κυβερνήσεως και όχι κρίσις ύπερπαραγωγῆς, τονίζει δε ότι αν εισηγάγομεν ειδή από τὰ κράτη του άνατολικού συνασπισμού, προϊόντα περισσότερα έπ' ανταλλαγῃ με τὰ έσπεριδοειδή και τὰ άλλα προϊόντα μας, δέν θα έδημιουργείτο ή σημερινή κρίσις γών πορτοκαλίων, αλλά αι συναφθείσαι έμπορικαί συμφωνίαι προβλέπουν χαμηλόν ύψος ανταλλαγών και δέν αφήνουν περιθώριον διαθέσεως όλων τών άγροτικών μας προϊόντων.

Έν συνεχεία τονίζει ότι άλλος τρόπος είναι ή κρατική ένίσχυσις παρεχομένη διά του περιορισμού τών έπιβαρύνσεων εις τήν μεταφοράν, λιπάσματα, ως και ή ανάπτυξις και όργανωσις τής έσωτερικής καταναλώσεως, ήτις θα λύσῃ τὸ πρόβλημα τής διαθέσεως και χωρίς τήν ανάπτυξιν τών έξαγωγών.

Περαιών λέγει ότι ή χυμοποίησις θα πρέπει νά καλύπτῃ νά 50% τής παραγωγῆς και προτείνει διάφορα μέτρα που θα άποτρέψουν εις τὸ μέλλον τὸ σημερινόν άδιέξοδον.

Ο κ. ΚΟΝΤΟΥΔΑΚΗΣ

Μετά τόν κ. Χιωτάκην, ώμίλησε δι' όλίγων ο έτερος τών Βουλευτών τής (Συνέχεια εις τήν τελίδα 24)

Θά κατέκλυζαν τās φυσικās των άγοράς, αν ύπῆρχε ρεαλιστικά όργανωμένη έθνική οικονομία...

Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΠΩΡΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΙΣ

ΤΑ ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΗ

ΦΙΣΙΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ, ΕΝΑΠΟΘΗΚΕΥΣΙΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΑ

"Άρθρον του Σουηδοῦ εἰδικοῦ δρ. ANDREAS MOLNAR, Διευθυντοῦ Ἰνστιτούτου Ἐρευνῶν Ψύχους

Τὸ κείμενον αὐτὸ εἶναι ὁμιλία τοῦ ὡς ἄνω Σουηδοῦ εἰδικοῦ. Τὴν Δημοσιεύομεν διὰ τοὺς εἰδικούς καὶ ἐνδιαφερομένους περὶ τὸ πορτοκάλι καὶ τὴν καλλιέργειάν του, οἱ ὁποῖοι ὀρθῶς προτείνουν τὴν σχεδιασμένην καὶ προγραμματισμένην καλλιέργειαν, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ καὶ ἡ εὐπορία του.

Τί εἶναι τὸ πορτοκάλι ἀπὸ βιοχημικῆς ἀπόψεως; Πῶς πρέπει νὰ καλλιεργηθῇ, νὰ ἐναποθηκευθῇ καὶ νὰ μεταφερεῖται;

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ εἰς ψυκτικούς χώρους ἐναποθήκευσις τῶν διαφόρων ἐσπεριδοειδῶν εἶναι πολυσύνθετον πρόβλημα. Τὰ ἴδιωματα ἐρεύνης τῶν χωρῶν εἰς τὰς ὁποίας παράγονται τὰ ἐσπεριδοειδῆ ἠαυτοῦ ἔχουσιν ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδας εἰς τὴν διερεύνησιν τῶν αἰτίων τὰ ὁποῖα ἐπιδρῶν ἐπὶ τῆς πρὸς διατήρησιν ἰκανότητος τοῦ καρποῦ, τῆς γεύσεως αὐτοῦ κλπ.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἰδιοτήτων τῶν ἐσπεριδοειδῶν ἀρχίζει ἀπὸ τὸν ὀπωρῶν. Ἡ καλλιέργεια ὠρισμένων ἐσπεριδοειδῶν εἶναι ἐκ τῶν προτέρων καταδικασμένη εἰς ἀποτυχίαν ἐν σχέσει μετὰ τὴν μακροχρόνιον ἐναποθήκευσιν. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν τὰ δένδρα ἀριθμῶν βίον πολλῶν ἐτῶν ὁ καρπὸς δὲν εἶναι κατάλληλος δι' ἐπὶ μακρῶν χρόνων ἐναποθήκευσιν. Ἡ χρῆσις ἢ ἡ παράλειψις χρήσεως ὠρισμένου εἶδους λιπασμάτων, ἔχει μεγάλην σημασίαν ἀπὸ ἀπόψεως χρόνου διαρκείας. Συνεχῆς ἔλεγχος τῆς συνθέσεως τοῦ ἐδάφους, ἐν συγκρίσει μετὰ τὸ ἀποτελεσματικὸν τῆς τελευταίας συγκομιδῆς, δύναται νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ καταλλήλου λιπάσματος. Δὲν εἶναι ποτὲ συμφέρον νὰ ἀνίσωμεν τὸν καρπὸν νὰ διογκοῦται διὰ τῆς παροχῆς ἀφθόου καλλίου, καθότι ὑπερβολικὴ δόσις καλλίου, μεταβάλλει τὸ pH τοῦ καρποῦ, καὶ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἰσορροπίας τῶν διαφόρων εἰδῶν καλλοειδῶν (τὰ ὁποῖα καθορίζουν τὴν σύστασιν τοῦ καρποῦ).

Ἡ ἀρδεύσις δέον νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας καὶ νὰ διακοπῇ πολλὰς ἐβδομάδας πρὸ τῆς συγκομιδῆς.

Βροχαὶ πρὸ τῆς συγκομιδῆς, ὑπερβολικὴ ἀρδεύσις καὶ ψυχροὶ ἄνεμοι κατὰ τὴν περίοδον τῆς καλλιέργειας μειώνουν τὴν πρὸς διατήρησιν ἰκανότητα τοῦ καρποῦ.

Εἰς ἐκ τῶν σημαντικωτέρων παραγόντων εἶναι ἡ ἐπίδρασις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων τόσοσιν διὰ τὴν παροχὴν ἐνεργείας ὅσων καὶ διὰ τὴν φωτοσύνθεσιν. Ἐφ' ὅσον ὁμοῦ ὁ καιρὸς, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου κλπ. δὲν ὑπόκεινται εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν παραγωγῶν ἢ συνθέσεως καὶ ἡ πρὸς διατήρησιν ἰκανότης τοῦ καρποῦ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὰς συνθήκας τὸς ἐπικρατοῦσας κατὰ τὴν περίοδον τῆς καλλιέργειας καὶ συνεπῶς ἐκάστη ἐσοδεία δημιουργεῖ νέον πρόβλημα ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἐναποθήκευσιν.

Ἡ πείρα ἀπέδειξε, ὅτι ἡ κατάσταση τοῦ καρποῦ μεταβάλλεται ὄχι μόνον ἀπὸ μίαν ἐποχὴν εἰς ἄλλην, ἀλλ' ἐπίσης ὅτι

μεταβάλλεται διαρκούσης τῆς συγκομιδῆς. Ὁ καρπὸς ὁ συλλεγόμενος κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐποχῆς παρουσιάζει γενικῶς περισσότεραν ἰκανότητα διατηρήσεως καὶ εὐρίσκειται εἰς καλύτεραν κατάστασιν ἀπὸ τὸν συλλεγόμενον κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐποχῆς· διάφορα εἶδη ὀπωρῶν εἰσάχθεντα εἰς Σουηδίαν κατὰ διαφόρους ἐποχάς, ἀπὸ ὠρισμένας ὀπωροπαραγωγούς χώρας, ἠλεγχθῆσαν καθ' ὠρισμένα χρονικά διαστήματα. Μεταξὺ τῶν εἰσαχθέντων εἰδῶν ὀπωρῶν, τὰ ἐσπεριδοειδῆ παίζουν ὄλονεν πρωτεύοντα ρόλον. Δεδομένου ὅτι τὸ μέιστον ποσοστὸν τῶν εἰσαγομένων εἰς Σουηδίαν ἐσπεριδοειδῶν εἰσάγεται τὸν χειμῶνα, ταῦτα μεταφέρονται ὡς «φορτίον ἐν ἀερίζομένῳ χώρῳ». Μικραὶ ποσότητες μόνον μεταφέρονται ἐν ψυχρῶν χώρῳ, δηλαδὴ ὑπὸ ἐλεγχόμενης θερμοκρασίας.

Ἡ μεταφορὰ ὁμοῦς νεπῶν ὀπωρῶν ἀνευ ψύξεως συνεπάγεται ὠρισμένους κινδύνους τόσοσιν διὰ τοὺς παραλήπτας ὅσων καὶ διὰ τοὺς ναυλωτάς. Ὁ κίνδυνος ἔγκειται εἰς τὴν εὐαισθησίαν τὴν ὁποίαν παρουσιάζει ὁ καρπὸς ἐναντὶ τῶν ἐποχιακῶν διακυμάνσεων τῆς θερμοκρασίας. Ἡ μεταβολὴ αὕτη τῶν ἰδιοτήτων τοῦ καρποῦ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην διεξαγωγῆς συστηματικωτέρως ἐρεύνης τῆς πραγματικῆς καταστάσεως τῶν ἐσπεριδοειδῶν κατὰ τὴν ἀφίξιν των εἰς Σουηδίαν.

Εἰς τὰς ἐργαστηριακὰς ἐρένας εἶναι δυνατόν νὰ ἀνακαλύψωμεν ὑπολανθανούσας μεταβολὰς καὶ μειονεκτήματα, τὰ ὁποῖα δυνατόν νὰ ἐδημιούργησαν ἀποκλίσεις εἰς τὸν κανονικὸν τύπον τοῦ καρποῦ. Ἐπιτόπιοι ἐρευνᾶι εἰς τοὺς διαφόρους ὀπωροκήπους δύναται βεβαίως νὰ συμπληρώσωσιν τὰς προηγουμένας ἐρένας καὶ ἐνίστη εἶναι δυνατόν νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῶν μελλοντικῶν ἐσοδειῶν διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀπεκτηθείσης ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις καὶ ὀπωροκήποις πείρας.

Αἱ ἐρευνᾶι διεξήχθησαν βάσει τοῦ «συγκριτικοῦ συστήματος», διὰ τοῦ ὁποῖου ἐσπεριδοειδῆ τῆς αὐτῆς κατηγορίας συγκρίνονται μετὰ τῶν ὡς πρὸς τὴν σύνθεσιν, βαθμὸν ὀριμότητος καὶ συνοχῆς. Τὰ ἐπιτευχθέντα ἐκ τῆς ἐρεύνης ἀποτελέσματα συγκρίνονται κατόπιν μετὰ τὰς ἰδιότητας ἄλλων εἰδῶν ἐσπεριδοειδῶν. Ὁ σκοπὸς τῶν ἀναλύσεων ἦτο ἐπίσης, νὰ καθορισθῇ τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τοῦ καρποῦ ὅσων τοῦτο ἦτο δυνατόν. Τὴν ἴδιαν ἐποχὴν διεξήχθησαν παραλλήλως ἐρευνᾶι ἀφορώσας τὰ Ἑλληνικά, Ἴσπανικά, Νοτιοα-

φρικανικά, Σάνκιστ καὶ Γιάφας πορτοκάλια.

Οἱ δημοσιευθῆσόμενοι πίνακες δεικνύουν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀναλύσεων. Τίτλοι τινὲς τῶν πινάκων ἀναφέρονται εἰς τὴν ἰκανότητα διατηρήσεως εἰς τὴν ποσότητα τοῦ χυμοῦ ἐν σχέσει μετὰ τὴν ὀλικὴν ὀξύτητα, τὴν τιμὴν τοῦ pH καὶ ξηρὰν οὐσίαν, ὡς καὶ εἰς τὴν σχέσιν μετὰ τῶν τιλοποιουμένων ὀξέων καὶ ξηρᾶς οὐσίας. Δέον νὰ τανύσωμεν, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ δίδουν μόνον ἐμμέσους πληροφορίας ἐπὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν καρπῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐρεύνης.

Διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐξηγήσωμεν καὶ νὰ ἐνοήσωμεν τοὺς ἀριθμοὺς καὶ νὰ καθορίσωμεν τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον ὠρισμένους ἀριθμὸς ἀποκλίνει ἀπὸ τὸν κανονικὸν τοιοῦτον (κατὰ θετικὴν ἢ ἀρνητικὴν ἔννοιαν) εἶναι ἀνάγκη νὰ μνημεύσωμεν τὰς διαφόρους βιοχημικὰς ἐξαλλαγὰς, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν χώραν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἰσθῶν τοῦ καρποῦ. Αἱ ἐξαλλαγᾶι αὐταὶ συντελοῦν ἄμεσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑπολανθανουσῶν ἰδιοτήτων τοῦ καρποῦ. Σχόλια ἐπὶ τῶν πινάκων ἀναλύσεως δίδονται κατωτέρω. Συντελεστικοὶ παράγοντες τῶν ζωτικῶν λειτουργιῶν τοῦ καρποῦ, ἄμεσοι ἢ ἐμμεσοὶ εἶναι: τὸ φῶς, τὸ ὕδωρ, τὰ ὄρυκτά κλπ.

Ἄλλα ζητήματα ἐνδιαφέροντος εἶναι ἡ παραγωγὴ ὕδραυθράκων καὶ ὀργανικῶν ὀξέων, ὡς καὶ ἡ σημασία τῆς πυκνότητος ἰόντων ὕδρογόνου. Αὕτη ἐξετάζεται κυρίως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ μεταβολισμοῦ, συμπεριλαμβανομένων τῶν φυσιολογικῶν καὶ χημικῶν μεταβολῶν εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς ἰσθῶς τοῦ φυτοῦ. Αἱ ζωτικὰ λειτουργίαι τῶν κῦτταρων ἀπαιτοῦν συνεχῆ ἀνεφοδισμὸν μετὰ διαφόρους θρεπτικὰς οὐσίας, αἱ ὁποῖαι καταναλισκονται βαθμιαίως κατὰ τὰς διαφόρους ἐπεξεργασίας. Ἀπὸ τὰς χρησιμοποιούμεναις ὕλας λαμβάνονται ἢ ἀπελευθερωθεῖσα ἐνέργεια καὶ αἱ οὐσίαι, συντείνουσαι ἀμφότεραι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ φυτοῦ. Κατὰ συνέπειαν, εἰς τὰ κῦτταρα λαμβάνει χώραν μία διαρκὴς δόμησις καὶ ἀντιστοιχῶς ἀποδομὴ τῶν διαφόρων οὐσιῶν αἱ ὁποῖαι συντελοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πρωτοπλάσματος.

Ὀλικά στερεά

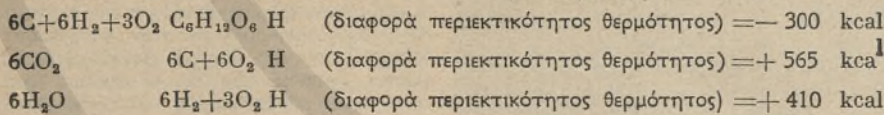
Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ συνολικοῦ βάρους τοῦ καρποῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕδωρ. Συνεπῶς τὸ σύνολον τῶν ὀλικῶν στερεῶν ὑπολειμμάτων ἀποτελεῖ τὴν διαφορὰν μετὰ τῶν συνολικοῦ βάρους τοῦ καρποῦ καὶ τοῦ ἐξατιοθέντος ὕδατος. Μετὰ τὴν ἐξάτμησιν τοῦ ὕδατος παραμένουν μερικὰ ὀργανικὰ ἐνώσεις ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς ἀποτελοῦν δομικὰς οὐσίας διὰ τὸν ζῶντα ὀργανισμόν, ἐνῶ ἄλλαι ἀποτελοῦν ἐφεδρικὰς οὐσίας διὰ τὰς διαφόρους ἐξαλλαγὰς τοῦ μεταβολισμοῦ ἢ εἶναι ἐνδοίμμεσα παράγωγα τῶν

εξαλλαγών τούτων. Τα δλικά στερεά ύπολειμματα, άποτελούμενα από ύδατανθρακες, οργανικά όξεα, λευκάματα, λίπη, λιπιδειή κλπ. παράγονται εις τό πρώτόπλασμα. Αί ενώσεις αύται κατά τό μάλλον ή ήττον περίπλοκοι, άποτελούνται κυρίως ειπέιν μόνον από όλίγα στοιχεία C, O, H, N, S και P. Τάς ενώσεις του άνθρακος μόνου συνιστούν συνήθως πλέον τών 50% του συνόλου τών στερεών ύπολειμμάτων. Η ποσότης τών ύλών τούτων αύξάνει κατά την διάρκειαν τής αναπτύξεως και άποτελεί λίαν άσχαλή παράγοντα κατά τόν καθορισμόν του βαθμού τής αναπτύξεως του καρπού ως και διά τόν καθορισμόν του καταλλήλου χρόνου συγκομιδής.

Επίδρασις τής ήλιακής ακτινοβολίας επί τής φωτοσυνθέσεως των ύδατανθράκων, καθώς και επί του σχηματισμού των οργανικών όξεών. Η σημασία του ύδατος κατά τας λειτουργίας άφομοιώσεως.

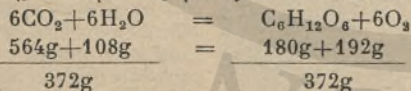
Οί ύδατανθρακες άποτελούν μερικά από τά σημαντικότερα συστατικά του καρπού και συγχρόνως είναι οι σπουδαιότεροι προμηθευταί πρώτων ύλών διά τας ζωτικές λειτουργίας του καρπού. Τό διοξειδίου του άνθρακος διά τας λειτουργίας άφομοιώσεως άπορροφάται έν μέρει έκ του εδάφους. Η ύπόλοιπος άναγκαιούσα ποσότης του διοξειδίου του άνθρακος δια τας λειτουργίας άφομοιώσεως άπορροφάται έν μέρει έκ του εδάφους. Η ύπόλοιπος άναγκαιούσα ποσότης του διοξειδίου του άνθρακος παρέχεται ύπό του διοξειδίου του άνθρακος του άέρος (CO_2 του άέρος = $\frac{0,04 \text{ λίτρα}}{m_3 \text{ άέρος}}$), τό όποιον διαχέεται κατά κανονικά διαστήματα διά τών στομών εις τό μεσοφυλλικόν παρέγχυμα.

Καθ' όν χρόνον ή χλωροπλάστη καταναλάσκει τήν ποσότητά της του διο-

Η θερμότης σχηματισμού γλυκόζης = + 675 kcal

Η ίσορροπία τής αντίδράσεως βασιζεται επί του κάτωθι τύπου :

6 μόρια άπορρόφησαν διοξείδιον του άνθρακος = 264g μεταβάλλοντα θέσιν με 6 μόρια όξυγόνου = 192g. Σχέσις άφομοιώσεως $Q \frac{2}{\text{CO}_2} = 1$.

Η ίσορροπία ύδατος πρασίνου φυτού είναι :

$$Q_v = \frac{\text{«Τ» τό άποχωρούν ύδωρ διαπνοής}}{\text{«Α» άναρροφήθην ύδωρ έκ του εδάφους}}$$

Είναι γνωστόν ότι ή λειτουργία τής διαπνοής είναι μία ένδοθερμική λειτουργία και αι άπαιτούμεναι ποσότητες θερμότητος λαμβάνονται κυρίως από τήν ενέργειαν του φωτός καθώς και από τήν περίσσειαν θερμότητος τών διαφόρων θερμοχημικών έξεργασιών. Κατά συνέπειαν ή έξάμισις του ύδατος δύναται

ξείδιου του άνθρακος δημιουργείται κενόν, όπερ βαθμιαίως διευκολύνει τήν είσοδον του άέριου όξυγόνου.

Η άφομοίωσις του διοξειδίου του άνθρακος εις τό πράσινον φυτόν διεξάγεται έν μέρει κατά φωτοσυνθετικόν τρόπον και έν μέρει διά τής συνεργασίας ώρισμένων ειδικών μικροβίων, τά όποια χρησιμοποιοούν τήν χημικήν ενέργειαν ή όποια δημιουργείται κατά τήν διάρκειαν τών διαφόρων όξειδώσεων καθώς και άλλων έξεργασιών.

Η φωτοσύνθεσις τών ύδατανθράκων λαμβάνει χώραν παρουσία τής χλωροφύλλης (μαγνησιακή ένωσις φαιοφυτίνης), ή όποια διευκολύνει τό φυτόν εις τήν άπορρόφησιν άκτινοβόλου ενεργείας όρατου φωτός (μήκος κύματος μεταξύ

4000 και 7000 Å). Η φωτομετρική μονάς κύματος φωτός κατ' έπιφάνειαν 1 $\text{cm}_2 = 1$ rhot. Κατά τόν Αϊνστάϊν, ή έλαχίστη ποσότης ή άναγκαιούσα διά τήν δράσιν ένός μορίου είναι άπορρόφησις ένός photo. Διά μίαν φωτοχημικήν αντίδρασιν άπαιτείται άπορρόφησις $6,06 \times 10^{23}$ (N)Photo κατά μόριον ούσι-

Διά τήν παραγωγήν 1 μορίου όξυγόνου (εις 6560 Å) 4 κουάντα φωτός θεωρούνται άρκετά, δεδομένου ότι (κατά τόν Αϊνστάϊν) $4 \times 44 \text{ kcal} = 176 \text{ kcal}$ ενεργείας φωτός ανά μόριον άπαιτούνται διά τήν παραγωγήν 1 μορίου όξυγόνου. Διά τής φωτοσυνθέσεως διά τόν σχηματισμόν 6 μορίων όξυγόνου άπαιτούνται 690 kcal περίπου, ήτοι 115 kcal ανά μόριον όξυγόνου (Warburg). Τά 115 ταύτα kcal αντίστοιχούν προς 3 κβάντα φωτός ανά μόριον όξυγόνου. Έφ' όσον ύπό φυσιολογικάς συνθήκας φωτοσύνθεσις δέν είναι δυνατόν να γίνη άνευ άπωλείας ενεργείας, αύτη δέον να ύπολογισθή τουλάχιστον με 4 κβάντα φωτός = 176 kcal ανά μόριον όξυγόνου. Αφομοίωσις διοξειδίου άνθρακος τή βοηθεία ενεργείας φωτός (με τήν χλωροφυλλην ως φορέα ενεργείας) λαμβάνει χώραν συμφώνως προς τήν κάτωθι έξίσωσιν (ένδοθερμικήν) :

τής αναπτύξεως του καρπού, ιδίως άμέσως πρό τής συγκομιδής, περιορίζουν τήν δύναμιν άντιστάσεως του καρπού. Πολύ ταχεία παροχή ύδατος εις τά κύτταρα αύξάνει τόν όγκον των και συνεπάγεται ηύξημένην έσωτερικήν πίεσιν. Οί τοιοῦτοι καρποί χάνουν εύκόλως τήν εις ύδωρ περιεκτικότητά των και ύφίστανται άλλοίωσιν τής συνοχής των.

Συμφώνως προς γενομένης παρατηρήσεις, ή άφομοίωσις αύξάνει με τήν άνοδον τής θερμοκρασίας. Φθάνει εις τό άνώτατον όριόν της ύπό θερμοκρασίαν + 30° - 40°C, και εις τό κατώτατον ύπό θερμοκρασίαν 0°C περίπου. Έκ τών άνωτέρω καταφαίνεται ότι ή άφομοίωσις του διοξειδίου του άνθρακος είναι μία πολύπλοκος λειτουργία, συνισταμένη εις φωτοχημικήν αντίδρασιν άπαιτούσαν ενεργειαν (άνεξαρτήτως θερμοκρασίας) και εις χημικάς αντιδράσεις (άνευ φωτός). Αί τελευταία έξαρτώνται από τας διακυμάνσεις τής θερμοκρασίας.

Γίνεται όθεν φανερόν, ότι τό φώς άσκει σημαντικήν επίδρασιν επί τής αναπτύξεως του καρπού. Διάφορα κατηγορία καρπών άντιδρούν κατά διαφορετικούς τρόπους εις τήν διάρκειαν του φωτισμού και εις τήν έντασιν του φωτός αναλόγως τής εύαισθησίας τών διαφόρων ειδών καρπού. Γενικώς ειπέιν έν τούτοις ή ταχύτης τής αντιδράσεως τών διαφόρων ειδών καρπού είναι μεγάλη επίσης, εάν ή θερμοκρασία του περιβάλλοντος είναι μικρά, ή παροχή ύδατος άνεπαρκής και τό έδαφος πτωχόν εις άνόργανα. Τό μήκος τής περιόδου φωτός ρυθμίζει τήν εις ύδωρ περιεκτικότητά του φυτού, δηλαδή κανονικόν μήκος ήμερησίον φωτός διευκολύνει συγκριτικώς μέγα ποσοστόν ύδατος, τό όποιον έπίδρα άμέσως επί του μεγέθους του καρπού κλπ. Έάν όμως ή ακτινοβολία και ή αντίστοιχος παροχή ύδατος είναι άνώμαλος, τούτο δύναται να έχη ως άποτέλεσμα δυσμόρφους καρπούς και ελάττωσιν τής άντιστάσεως.

Κατά τήν περίοδον του σχηματισμού τών οργανικών όξεών, ή φωτοσύνθεσις δέν άσκει άμεσον επίδρασιν. Η ενεργεια φωτός παίζει έν τούτοις ένα ώρισμένον ρόλον κατά τήν διάρκειαν τών διαφόρων έξεργασιών όξειδώσεως. Αί τελικαί έξεργασίαι όξειδώσεως αντιπροσωπεύονται εις τόν κύκλον KREEBS, όταν εις τήν έξεργασίαν του κύκλου τούτου έν ενεργοποιημένον όξικόν όξύ λαμβάνεται δι' άφυδατώσεως ένύδρω άκεταλδεϋδης. Τό ενεργοποιημένον τούτο όξικόν όξύ (μετά τών 2 ατόμων C = $\text{C}_2\text{H}_4\text{O}_2$) θά ένσωματωθή εις ένα δείκτην με 4 άτομα C = $\text{C}_4\text{H}_8\text{O}_4$ (όξισλ. όξικόν), όταν τό κίτρικόν όξύ θά είναι $\text{C}_6\text{H}_8\text{O}_7$ και κατά τήν διάρκειαν έπανειλημμένης άφυδατώσεως και καύσεως ό δείκτης άναγεννάται εις τό τέλος τής λειτουργίας του κύκλου. Μέρος τών έκ τής έξεργασίας ταύτης προελθόντων οργανικών όξεών έξουδετεροϋται ύπ' όργάνων βάσεων αι όποια λαμβάνονται έκ του εδάφους.

Αδιάλυτα άλατα σχηματίζονται λοιπόν κατ' αυτών τόν τρόπον και συσσωρεύονται εις τους Ιστούς του καρπού. Κατά τήν περίοδον τής αναπτύξεως ύπάρχει ώρισμένη περίσσεια παραγωγής εις τά διάφορα όργανικά όξεα. Διά να διατηρηθούν τά διάφορα χημικά συστήματα ίσορροπίας ή περίσσεια όξεών

Πολλά βροχαι κατά τήν περίοδον

άποσυντίθεται εις ύδωρ και εις διοξειδίου του άνθρακος. Έν συνδυασμῷ με την άποσυνθέσιν των διαφόρων οργανικών οξέων τῆς φῶς παίζει ρόλον (άντιθετον πρὸς τὴν σύνθεσιν του). Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἡ περιεκτικότης τοῦ καρποῦ Q_2 εἰς ὄξύ εἶναι ἴση πρὸς τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς ποσότητος τοῦ ὀλικῶς παραγομένου οξέος Q_1 καὶ τῆς ποσότητος τῶν άποσυντεθειμένων οξέων Q_2 ἀντιστοίχως πρὸς τὴν ποσότητα τῶν ἐξουδετερωμένων οξέων Q ἐξουδετ. = $Q_2 = Q_1 - (Q_2 + Q)$ ἐξουδετ.)

“Οχι μόνον τὸ φῶς ἀλλ’ ἐπίσης ἡ θερμοκρασία τοῦ περιβάλλοντος ἀσκει μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς παραγωγῆς καὶ ἀντιστοίχως ἐπὶ τῆς άποσυνθέσεως τῶν ὡς ἄνω οξέων. Ὑψηλαί θερμοκρασίαι διευκολύνουν τὴν άποδομὴν τῶν ὀργανικῶν οξέων. Παρατηρήθη ὅτι τὰ ἐλεύθερα οξέα μετὰ ἀντίστοιχα διαλυτὰ ἄλατὰ τῶν ἄσκειν μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὀσμωτικῆς πίεσεως καὶ ἀναπτύξεως τῶν κυττάρων τοῦ καρποῦ. Ἡ ἐπίδρασις τῶν οξέων ἐπὶ τῶν διαφόρων κολλοειδῶν εἰς τὸν καρπὸν ἔχει μεγάλην σημασίαν, ἀλλ’ ὁ άποφασιστικὸς παράγων εἶναι ἡ δύναμις τῶν οξέων.

Παροχὴ ὕδατος, διαπνοή, διάχυσις καὶ ὡσμωσις.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ὀλικοῦ βάρους τοῦ καρποῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕδωρ. Τὸ ποσοστὸν τοῦ ὕδατος εἰς καρπούς με χυμώδη σύστασιν δύναται νὰ φθάσῃ τὰ 95%. Εἰς τὸν βίον τοῦ φυτοῦ τὸ ὕδωρ ὡς γνωστὸν πληροῖ τὰς κάτωθι σημαντικὰς λειτουργίας.

1) Μεταφέρει τὰς διαφορὰς οὐσίας εἰς τὰ διάφορα ὄργανα τοῦ φυτοῦ καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ἀπορρόφησιν τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν ἐκ τοῦ ἐδάφους κλπ.

2) Διαλύει τὰ ἄλατὰ κλπ.

3) Ἀποτελεῖ σπουδαῖον συστατικὸν τῶν ὕδατανθράκων κλπ.

Τὸ ὕδωρ κατὰ συνέθειαν ἀποτελεῖ σημαντικὸν συστατικὸν τῶν λειτουργιῶν τοῦ μεταβολισμοῦ. Ἐάν ἡ παροχὴ ὕδατος διακοπῆ, διακόπτονται ὅλαι αἱ ζωτικαὶ λειτουργίαι ταῦ φυτοῦ. Ἀπασαί αἱ μεγαλομοριακαὶ οὐσίαι, ὡς τὰ λευκωματσοειδῆ, οἱ ὕδατανθρακες, ἡ κυτταρίνη καὶ τὸ ἄμυλον διακοῦνται μετὰ μεγάλην ἔντασιν ὅταν παρέχεται ὕδωρ εἰς φυτὸν στερωμένον τοιοῦτου. “Οχι μόνον τὰ κύτταρα ἀλλ’ ἐπίσης ὁ μεταξὺ τῶν κυττάρων χώρος πληροῦται τότε ὕδατος. Ὑδωρ ὑπάρχει ἐπίσης εἰς τὰ κολλοειδῆ διαλύματα. Προσέτι τὰ διάφορα ἄλατὰ ἄσκειν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἑνυδατώσεως διὰ τοῦ σχετικῶς μεγάλου ἠλεκτρικοῦ φορτίου τῶν ἰόντων τῶν. Τὰ ἄλατὰ ταῦτα συγκρατοῦν τὸ ὕδωρ, προσέτι δὲ ὕδωρ ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὰς ἄλλας οὐσίας μετὰ τῆς διογκώσεως. Τὰ πρωτοπλασματσοειδῆ ἀνήκουσιν ἐπίσης εἰς τοιαύτας οὐσίας αἱ ὅποιαι δύναται νὰ δεσμεύσουν μεγάλην ποσότητα ὕδατος καὶ ἔχουν τὸ ἰδικὸν τῶν ἀρνητικῶν ἠλεκτρικῶν φορτίων. Εἶναι συνεπῶς ἀνιόντα.

Ἐπειτα λοιπὸν ὅτι τὰ κατιόντα ἐξουδετερώνουν τὰς ἐξεργασίας διογκώσεως διὰ τῆς ἀποβολῆς φορτίου. Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι τὸ κάλιον (K^+) εἶναι κατιὸν καὶ διευκολύνει τὴν διογκώσιν, ἡ ἀπορρόφησις τοῦ ὕδατος ἔχει ἕνα ἀνταγωνιστὴν εἰς τὸ ἄσβεστιον (Ca^{++}) τὸ ὅποιον εἶναι ἐπίσης κατιὸν. Ἐνίστοι διάφορα ἄλατὰ μετὰ διάφορα ἠλεκτρικὰ φορ-

τὰ ἐξουδετερώνουν ἀλλήλα. Μέχρις ἐπιτεύξεως ἰσορροπίας τὰ μόρια τοῦ ὕδατος περιπλανῶνται μέσῳ τῶν μεμβρανῶν εἰς τὰ διάφορα μόρια σακχάρου κλπ. καὶ ἀντιθέτως. Τὸ φαινόμενον τοῦτο (διάχυσις) καλεῖται γενικῶς ὡσμωσις. Τὰ μεγάλα ὅμως κολλοειδῆ μόρια δὲν εἶναι πάντοτε ἱκανὰ νὰ διαπεράσουν τὰς μεμβράνας τῶν κυττάρων. Περαιτέρω ἡ αἰτία τῆς διαχύσεως εἶναι γενικῶς ἡ θερμικὴ ἐνέργεια.

Ἐτερος πολὺ σημαντικὸς ρόλος τοῦ ὕδατος εἶναι ἡ προφύλαξις τῶν ὀργάνων τοῦ φυτοῦ, τῶν ἐκτιθεμένων ἐπὶ μακρὸν εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας ἀπὸ ὑπερθερμῶσιν. Ἡ ἰσορροπία θερμοτήτος εἰς τὸ φυτὸν συνεπῶς διατηρεῖται διὰ τῆς ἐνδοθερμικῆς ἐξατμίσεως τοῦ ὕδατος. Τὰ ρεύματα ἐν συνδυασμῷ μετὰ τὰς διαπνοὰς χρησιμεύουν ὡς μεταφορεῖς θρεπτικῶν ἄλατων κλπ. Τὰ ρεύματα ταῦτα διαπνοῆς ρέουν πρὸς μίαν μόνον κατεύθυνσιν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι ἡ ὕδατικὴ ἰσορροπία εἰς τὸ φυτὸν ἡ ἀπορρόφησις ὕδατος ἡ μεταφορικὴ δραστηριότης καὶ ὁ ρόλος τοῦ ὕδατος ὡς διαλυτικὸν μέσον εἶναι ζωτικῆς σημασίας.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς δι’ ἀνοργάνων οὐσιῶν διατροφῆς ἐπὶ τοῦ μεταβολισμοῦ.

Τὰ διάφορα διαλύματα ἀνοργάνων ἁλάτων ἀπορροφῶνται ὑπὸ τοῦ φυτοῦ ἐκ τοῦ ἐδάφους. Τὰ K^+ , Ca^{++} , Mg^{++} καὶ Fe^{++} εἶναι κατιόντα ἐνῶ τὰ N^- , S^- καὶ P^- εἶναι ἀνιόντα. Τὰ ἀνιόντα ταῦτα ἀπορροφῶνται ὑπὸ μορφήν NO_3^- , SO_4^{--} καὶ PO_4^{--} , καθὼς καὶ μία σειρά διαφορῶν μικροτέρων στοιχείων. Γενικῶς ὑπάρχει σχετικῶς μικρὰ συμπύκνωσις τῶν ἁλάτων τούτων εἰς τὸ φυτὸν (0,16—0,25%). Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς περιόδου ἀναπτύξεως τὸ φυτὸν καταναλίσκει μεγαλυτέραν ποσότητα ἁλάτων παρὰ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς.

Ἡ ἀπορρόφησις τῶν ἁλάτων λαμβάνει χώραν εἰς τὸ ρευστὸν συστατικὸν τοῦ κυττάρου ἢ εἰς τὸ πλάσμα αὐτοῦ μέσῳ τοῦ ὀποῖου τὰ μόρια τὰ ὅποια ἔχουν διαπεράσει δεσμεύονται ἀμέσως διὰ χημικῆς ἀντιδράσεως ὑπὸ μορφήν ἀδιάλυτον. Ὑποτίθεται ὅτι τὰ ἄλατὰ ταῦτα μεταφέρονται εἰς τὰ κύτταρα διὰ τῶν ρευμάτων διαπνοῆς.

Τὰ ἀπορροφθῆντα ἐκ τοῦ ἐδάφους ἄλατὰ εἶναι μέχρως, ὄριον τινός, πρῶται ὕλαι διὰ τὸν σχηματισμὸν ἐνζύμων, ὀρμονῶν καὶ βιταμινῶν.

Ἐτερον σημαντικὸν ἔργον τῶν ἁλάτων εἶναι νὰ ἄσκειν γενικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν κολλοειδῶν ἰδιοτήτων καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ πλάσματος μέσῳ τοῦ σχετικῶς μεγάλου ἠλεκτρικοῦ φορτίου τῶν ἰόντων τῶν. Τοῦτο πάντως συντελεῖται ἄνευ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς διαφορὰς ἐνώσεις τῶν κολλοειδῶν. Τὰ βαρέως φορτισμένα εἰς ἰόντα ἄλατὰ ἐνισχύουν ἡ ἀεσθενούν τὸ φορτίον τῶν κολλοειδῶν οὐσιῶν (λευκοματσοειδῶν) διὰ τῆς προροφῆσεως καὶ ἀντιστοίχου ἐξουδετερώσεως ἢ ὅποια ἐπηρεάζει ὄχι μόνον τὴν ἐξεργασίαν διογκώσεως ἀλλ’ ἐπίσης τὴν ταχύτητα ἀντιδράσεως μεταξὺ πλάσματος—κολλοειδῶν.

Κάλιον. Ὑποτίθεται ὅτι τὸ κάλιον ὑπάρχει εἰς τὰ φυτὰ ὀνοῦν ὑπὸ μορφήν ἰόντων. Τὸ κάλιον ἄσκει ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν κολλοειδῶν τοῦ πρωτοπλάσματος

κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ρυθμίξῃ τὴν κολλοειδῆ των κατάστασιν. Εἰδικῶς εἰς τοὺς νέους ἰστούς ὑπάρχουν μεγάλαί ποσότητες καλίου. Ἡ ἐξοικονόμησις ὕδατος ὑπὸ τῶν φυτῶν ἡ ἀφομοίωσις τοῦ διοξειδίου τοῦ άνθρακος καὶ ἡ παραγωγή ὀργανικῶν οξέων διευκολύνονται ὑπὸ τοῦ καλίου.

Ἀσβεστιον. Εἶναι ἀνταγωνιστῆς τοῦ καλίου, ὅπερ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι τὸ κάλιον δύναται νὰ διευκολύνῃ τὴν διογκώσιν τῶν ἀρνητικῶς φορτισμένων κολλοειδῶν τοῦ πλάσματος ἐνῶ τὸ ἄσβεστιον τὸ ἐξουδετερώνει. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἄσβεστιοῦ καὶ καλίου ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν κολλοειδῶν τοῦ πλάσματος δὲν εἶναι παράλληλος ἀλλ’ ἐναλλάσσουμένη. Τὸ ἄσβεστιον χρησιμεύει ἐπίσης ὡς πρώτη ὕλη κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ φυτοῦ. Τὸ ἄσβεστιον ἐν συνδυασμῷ μετὰ πηκτικὰς οὐσίας εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν κυττάρων χώρους συνθέτει ἐν μέρει τὰς συνεκτικὰς ὕλους. Ἐπὶ πλέον τὸ ἄσβεστιον ἀποτελεῖ ἐπίσης συστατικὸν διὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἐνδιαμέσων κυτταρικῶν τοιχωμάτων.

Ἄζωτον. Γενικῶς ἐλαττώνει τὴν εἰς βιταμίνην C περιεκτικότητα τοῦ καρποῦ καὶ ἐνίστοι ἐξουδετερώνει τὴν ἐνισχυτικὴν δρᾶσιν τοῦ καλίου κατὰ τὴν διογκώσιν, διὰ τῆς σμικρύνσεως τοῦ μεγέθους τοῦ καρποῦ. Συνιστᾶται ὅθεν ὅπως γίνεται συνδυασμὸς τῶν τεχνητῶν ἄζωτούχων λιπασμάτων καὶ χλωρῶς λιπᾶσεως.

Φωσφόρος. Δύναται νὰ ἐλαττώσῃ τὰ ὀλικά στερεά, τὴν ποσότητα τοῦ κίτριου οξέος ἐνῶ συγχρόνως ἡ περιεκτικότης τοῦ καρποῦ εἰς βιταμίνην C δεικνύει τάσιν μειώσεως. Ἄλλως καὶ εἰδικῶς μετὰ τοῦ καλίου διευκολύνει τὰς ἐξεργασίας διογκώσεως. Παρατηρήθη ἐνίστοι ὅτι ἡ ποιότης τῶν ἐσπεριδοειδῶν ἀλλοιοῦται διὰ τῆς χρήσεως φωσφοῦ.

Ἀρσενικόν. Κατὰ τοὺς Harding καὶ Fisher: «Ὁ ψεκασμὸς τῶν ἐσπεριδοειδῶν διὰ ἀρσενικοῦ μολύβδου μειώνει τὴν εἰς οξυγόνον περιεκτικότητα τοῦ καρποῦ ὅ ψεκασμὸς τῶν ἑδῶρων καὶ τοῦ καρποῦ τὸν Ἰουλίον, ἄσπας μόνον, δι’ ἀρσενικοῦ μολύβδου (κατ’ ἀναλογίαν 1 λίβρας ἀρσενικοῦ μολύβδου εἰς 100 γαλόνια ὕδατος), ὅπως συνηθίζεται γενικῶς, ἐπιφέρει σημαντικὴν μείωσιν τῆς ὀλικῆς οξυτήτος τοῦ καρποῦ. Ἡ συνολικὴ οξυτήτης τοῦ ψεκασθέντος ἄωρου καρποῦ ἦτο περίπου κατὰ 4% ἔως 9% κατωτέρα τοῦ μὴ ψεκασθέντος τοιοῦτου, καὶ ἡ ὀλικὴ οξυτήτης τοῦ πολὺ ὄριμου ψεκασθέντος καρποῦ ἦτο κατωτέρα κατὰ 21%—26%. Ἡ μείωσις τῆς οξυτήτης διὰ τοῦ ψεκασμοῦ μετὰ ἀρσενικοῦ μολύβδου εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα μεγαλύτερας ἀναλογίας τὸ στερεῶς ὑπολείματος πρὸς τὸ ὀλικὸν ὄξύ. Τοῦτο συνετέλεσεν εἰς τὴν πρωϊμώτεραν ὄριμανσιν συμφῶνως μετὰ τῶς ἰσχύοντας κανόνας καὶ εἰς τὴν ἐπίτευξιν ἐγγυστοτέρου καρποῦ, ὅπως ἀπεδείχθη κατὰ τὴν ἐμπορικὴν δοκιμασίαν. Ἐξ ἄλλου ὁ ψεκασμὸς συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐλαφρᾶν μείωσιν τοῦ βάρους τοῦ καρποῦ καὶ συνεπῶς τοῦ μεγέθους αὐτοῦ. Πάντως δὲν ἐμίωσε σημαντικῶς τὸν ὄγκον τοῦ χυμοῦ ὑπολογιζομένου ἐπὶ ἑκατοστιαίας βάσεως ἢ εἰς κυβικὰ ἑκατοστά χυμοῦ ἀνὰ 100 g καρποῦ, καὶ δὲν ἠλλοίωσε τὴν συμπύκνωσιν ἀσκορβικοῦ οξέος ἢ τῶν στερεῶν ὑπολειμμάτων».

Εἰς τὸ ἐπιόμενον: Ἡ συνέχεια.

ΑΠΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ

ΤΑ ΚΡΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ

Μιά έρευνα για τα κρητικά προβλήματα απέκάλυψε, ότι αυτά οφείλονται αντίστοιχως σε τέσσερα κύρια *οικονομικά αίτια*, τα όποια πάλι αίτια οφείλονται σε ιστορικούς και πολιτικούς λόγους. Τα οικονομικά αυτά αίτια είναι τα εξής: α) Το «κλείσιμο» των παλαιών πηγών φυσικών πόρων, ή αδυναμία επαναδιανομής των και η ανεύρεσι νέων. β) Η ανεπάρκεια χρηματικών κεφαλαίων. γ) Η άνυπαρξία οργανωτικότητας της ιδιωτικής και της κρατικής

δραστηριότητας. Και δ) η πτώσις της παραγωγικότητας του ανθρώπινου δυναμικού. Αντίστοιχα με τα αίτια αυτά είναι και τα *βασικά προβλήματα* του κρητικού λαού, τα όποια αποτελούν (το καθένα χωριστά) ομάδες άλλες γενικών προβλημάτων, που καθημερινά διαπιστώνονται εύκολα και είναι οικονομικά, αγροτικά, εκπαιδευτικά, μορφωτικά, εμπορικά, επαγγελματιοβιοτεχνικά, υπαλληλικά, οικογενειακά, κοινωνιονομισματικά, δημογραφικά, δημοσιονομικά, φορολογικά κλπ.

φως με αυτούς ή εκείνους τους φυσικούς πόρους. Την κατοικεί ένας λαός από έξυπνους και ζωτικούς ανθρώπους. Και επομένως εκείνο το όποιον πρέπει να ληφθή υπ' όψιν πρώτιστα πάντων είναι αυτές οι ανθρώπινες ύπαρξεις, αυτές οι ανθρώπινες αξίες. Μόνον όταν βοηθηθή ο κρητικός λαός και όταν ο ίδιος ένωθη σ' ένα αδιάσπαστο σύνολο, θα είναι δυνατόν να αναλάβη ο ίδιος την πρωτοβουλία για την επίλυσι των προβλημάτων που τον απασχολούν. Και εθύς εξ αρχής πρέπει να μάζη την κατάστασί του, που την αποτελούν — σ' ένα σώμα — τα προβλήματα που αντιμετώπιζει και οι κληρονομημένες ή επίκτητες δυνατότητες του. Χρειάζεται, λοιπόν, άμεσα μια αναλυτική κριτική τμήση αυτού του σώματος. Ανάλυσις του πολιτισμού του κρητικού λαού, ανάλυσις της σημερινής γενικής καταστάσεώς του. Και πρόγραμμα συγχρονισμού και τέλειο για δημιουργική δράση κάτω από το πνεύμα του προγονικού συγκρητισμού. Σ' αυτό θα άποσκοπούν τα άρθρα του περιοδικού αυτού, που θα άφορουν όλους τους τομείς των κρητικών προβλημάτων.

ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΓΗ

Η Κρήτη, που φαίνεται σαν να κλείη το Αιγαίον πέλαγος, απέχει σχεδόν εξήμισυ από την Αθήνα και από την Β. Αφρική και έχει έκτασι 8.200.000 στρεμμάτων. Από αυτά μόνον τών 30% είναι δυνατόν να διατεθούν για την γεωργία, τα 2% είναι δάση, τα 48% χρησιμοποιούνται για την κτηνοτροφία (ιδίως την νομαδική βοσκή) και τα 20% είναι βουνά άγονα και παντελώς άδύνατο να αξιοποιηθ-ύν.

Άλλοτε το έδαφος της Κρήτης ήτο ευφορώτατον. Τα δέ βουνά της ήσαν σκεπασμένα από δάση, τα όποια της είχαν δώσει την δυνατότητα να είναι θαλασσοκράτειρα και να δίχεται κοινωνικές βραχέες. Σήμερα το έδαφος της είναι φτωχό σε ζωικό και φυτικό λίπασμα, άζωτο και φώσφορο, άν και είναι πλούσιο σε κάλιον και άνθρακικόν άσβεστιον. Τίποτε δέν είναι με άκρίβεια γνωστόν για τον όρυκτό πλούτο, επειδή ο τομείς αυτός έχει τελείως σχεδόν παραμληθή, ή δέ άλλεια είναι πολύ περιωρισμένη. Το εμπόριο για λόγους γενικώτερους χωλαίνει, ή δέ δενδροκαλλιέργεια έμποδίζεται από διάφορους έξωαγροτικούς παράγοντες και καταστρέφεται από άσθένειες. Η βιομηχανία της αντιμετώπιζει άσφυκτική κατάσταση.

Η σπάνις κεφαλαίουχικών άγαθών παραλύει κάθε προσπάθεια οικονομικής αναπτύξεως της Κρήτης, οφείλεται δέ στην πολιτική κατάσταση που επικρατεί επί αιώνες, ή όποια δέν παρέχει δυνατότητες άποταμιεύσεως, άλλ' ούτε και ασφάλεια άποταμιεύσεως και επενδύσεως. Ας μη λησμονή κανείς, ότι κατά τα τελευταία 1000 έτη της ιστορίας της ή Κρήτη μόνον 50 χρόνια (το α' μισό του 20ού αιώνας) δέν ενδράκεται κάτω από ξηνη κατοχή. Επόμενον είναι να είναι δύσκολη ή επανόρθωσις των καταστροφών και η ανάπτυξις. Άρα το εϊσόδημα είναι χαμηλό και δέν φθάνει όχι για άποταμίευσι, άλλ' ούτε για την πλήρη κάλυψι των άναγκών της ζωής.

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Θά είναι άδικία για τον κρητικό λαό, άν νομισθή ότι το τρίτο αίτιο του τρίτου προβλήματος, δηλαδή ή άπρογραμ-

μάτιστος και άνογάνωτος έργασία οφείλεται σ' αυτόν, διότι, ως γνωστόν, οφείλεται στο κράτος, που έχει συγκεντρώσει στα χέρια του όλες τις πρωτοβουλίες και τα πάντα κατευθύνει από το κέντρο, χωρίς να παρέχει δυνατότητες χρησιμοποίησεως των συγχρόνων μέσων σε εύρεία έκτασι για την έντατική έκμετάλλευσι των πηγών του φυσικού πλούτου και την άνεύρεσι νέων. Έκτός αυτού, ή συνεχώς μειουμένη οικονομική ίκανότης του κρητικού λαού δέν του επιτρέπει την ανάπτυξι απόλυτης πρωτοβουλίας, οι δέ δασμολογικοί νόμοι με ταύτοχρονη κρατική άδιαφορία ή άμέλεια τον κρατούν πάνω σ' αυτό με δέμένα τα χέρια.

Κατό φυσική συνέπεια τα τρία αυτά αίτια δημιουργούν το τέταρτο, και το αντίστοιχο πρόβλημα, τη χαμηλή απόδοσι της έργασιας, παρ' όλο που ο κρητικός λαός χαρακτηρίζεται για την εργατικότητα και την δραστηριότητά του. Απόδειξις, ότι χωρίς μέσα και με όλα τα στοιχεία της φύσεως ενάντιον του επέζησε και όχι μόνον δέν άφηκε τη γή των πατέρων του να ρημάξη, αλλά ως ένα βαθμό — κατά τα τελευταία ιδίως χρόνια — την έχει κάμει άρκετά άποδοσιμη.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΗ

Αυτά είναι τα προβλήματα που αντιμετώπιζει σήμερα ο κρητικός λαός και αυτά είναι τα αίτια τους. Και αυτά μ' όλα έκείνα τα ειδικότερα, που άναφέρουμε παραπάνω, δημιουργούν τη στάθμη της ζωής του, το κοινώς λεγόμενον βιοτικό επίπεδο και, έχτος αυτού, καθορίζουν το μέλλον του. Για να βελτιωθή επομένως αυτό το επίπεδο και να θεμελιωθή καλύτερο το μέλλον, πρέπει να έκλείψουν αυτά τα αίτια, όποτε θα λυθούν και τα αντίστοιχα βασικά, άλλα και τα άλλα, τα ειδικότερα, προβλήματα. Ποιός θα έχη την πρωτοβουλία;

Η κατάσταση που διατηρούν πάνω στην Κρήτη τα διαπιστωμένα αυτά χρόνια προβλήματα, που διαγράψαμε παραπάνω, την κατατάσσουν στις «ύποανάπτυκτες» περιοχές της γής.

Άλλ' ή Κρήτη δέν είναι μόνον έδα-

ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Μόλις κατά το έτος 67 π. Χ. υπετάγησαν οι Κοήτες εις τους Ρωμαίους υπό του στρατηγού Μετέλου μετά ζετή πόλεμον. Από τότε μέχρι την εμφάνισι της Βυζαντινής ελληνικής αυτοκρατορίας ηνώχλων συνεχώς τους κατακτητάς με συντόμιον αποραδίζας έξεγέρσεως. Το 823 σκλαβόθησαν σινοδ Σαλαγγρόν Αραβίας, από τους όποιους απλευθερώθησαν το 916 υπό του βυζαντινού αυτοκράτορος Νικηφόρου Φωκά. Αργότερα επωλήθησαν κυριολοκτικώς εις τους Ένετούς και το 1669 υπετάγησαν εις τους Τούρκους.

Πάντοτε έβραζε το καμίνι του κρητικού λαού. Άλλά επί τουρκοκρατίας ποτέ δέν έπαυε να κοζιάζει. Το 1821 επανεστάτησαν. Άλλ' ή Αγγλία και οι τότε μεγάλοι σύμμαχοι τους τους έθεσαν υπό την τουρκικήν σκλαβιάν και πάλιν, έννεκα των γνωστών αποικιοκρατικών της συμφροδίων. Άλλ' οι Κοήτες οδδέποτε ήσάχσαν, αι δέ επαναστάσεις διεδέχοντο ή μία την άλλην, το 1833, το 1841, το 1866, το 1878, το 1897, το 1905 μέχρις ότου τελίως κατώθησαν να πραγματοποιήσουν την Ένωσιν της νήσου με την Ελλάδα.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ

Η ΥΔΡΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΤΟ ΜΕΓΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Του Μηχανικού κ. Α. ΤΣΑΝΤΗΡΑΚΗ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ και τέλος)

Είμεθα υποχρεωμένοι να εισηγηθώμεν εις τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἵνα δι' ἀποφάσεώς του κατοχυρώσῃ τὴν ἀρχὴν τῆς καταργήσεως τῆς ἀπαιτήσεως τῶν ἰδιοκτητῶν πολυπόρων κατοικίων, ὅπως τὸ ὕδωρ υποχρεωτικῶς ἀνέρχεται εἰς τὸ ὕψος τῶν ὑδατοδεξαμενῶν, ἐγκατεστημένων εἴτε εἰς τὰς στέγας τοῦ κυρίως κτιρίου, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὴν στέγην τοῦ ρετιρέ.

Ἡ ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δέον νὰ λάβῃ εὐρείαν δημοσιότητα, κοινοποιουμένη καὶ προσωπικῶς εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν οὕτω ὑδρευομένων ἰδιοκτητῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς τυγχάνει περιορισμένος.

Οὕτε εἶναι ἐπιτρεπτὴ ἐφεξῆς ἡ στέρξις τοῦ ὕδατος ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν τῆς ἡμέρας εἰς τμήματα τῆς πόλεως, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ πλήρης διακοπὴ, κλειομένων ὠρισμένων δικλείδων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀποκτιήσεως τῆς ἀπαιτουμένης πιέσεως πρὸς τροφοδότησιν τῶν ὑψηλῶν τούτων νεποζιτών, εἰδικώτερον δὲ τῶν εὐρισκομένων εἰς τὴν ὑψηλὴν ζώνην τῆς πόλεως ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν ἐνετικῶν τοιχῶν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ὁ Δήμος κατ' ἐπανάληψιν ἐδήλωσε καὶ ἀνεκοίνωσε διὰ τοῦ τύπου, ὅτι οὐδεμίαν υποχρέωσιν ἔχει νὰ ἀναβιβάξῃ τὸ ὕδωρ εἰς τὰ ὑψηλὰ νεποζιτά, πλὴν οὐδεὶς συμμορφώθη πρὸς τὰς ὑποδείξεις μας, τούτεστιν νὰ τοποθετήσῃ δεξαμενὴν εἰς τὸ ἰσόγειον μετὰ ηλεκτρικῆς ἀντλίας πρὸς ἀναβίβασιν τοῦ ὕδατος εἰς τὴν δεξαμενὴν τῆς στέγης.

Ἐφ' ἐξῆς τὸ τοιοῦτον δέον νὰ ἐπιβληθῇ υποχρεωτικῶς, τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ λειτουργία τοῦ ἀτμοστροβίλου παρέχει πλεόν τὴν εὐχέρειαν τῆς τοιαύτης ἐγκταστάσεως, προοριζομένης νὰ λειτουργῇ μόνον τοὺς θερινοὺς μῆνας ἐποχὴν τῆς μεγάλης καταναλώσεως ὕδατος καὶ δι' ὀλίγην ὥραν τῆς ἡμέρας μὲ δαπάνην ρεύματος μηδαμινήν.

Ἐὰν ἐκτελεσθῶσι τὰ ἀνωτέρω, δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι ἡ ὑδρευσις τῆς πόλεως ἐξασφαλίζεται πλήρως καὶ πέραν τοῦ ἔτους 1960.

Ἡδὲ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα, ποία ἡ προβλεπομένη δαπάνη ἐκτελέσεως τῶν ἔργων τούτων.

ΔΑΠΑΝΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Συμφώνως πρὸς γενομένους ὑπολογισμοὺς, τὸ ποσὸν εἰς ὃ θὰ ἀνέλθῃ ἡ δαπάνη ἐκτελέσεως τῶν ἔργων τούτων εὐρίσκεται ἐντὸς τῶν κάτωθι ὁρίων: 1) Διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς νέας δεξαμενῆς εἰς Ἁγίου Ἰωάννην δρχ. 100.000. 2) Διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ νέου δικτύου ὑδρεύσεως εἰς Ἁγ. Ἰωάννην καὶ Μπεντεβῆ Καμάρα καὶ ἐφαρμογῇ τοῦ ὑδρομε-

τρικοῦ συστήματος δρχ. 900.000. 3) Κατασκευὴ δικτύου ὑδρεύσεως εἰς Ἀτσαλένιο, ἐφαρμογῇ τοῦ ὑδρομετρικοῦ συστήματος δρχ. 800.000. 4) Κατασκευὴ τοῦ δικτύου ὑδρεύσεως εἰς Μασσαμπᾶ καὶ ἐφαρμογῇ τοῦ ὑδρομετρικοῦ συστήματος δρχ. 900.000 5) Κατασκευὴ τοῦ δικτύου ὑδρεύσεως εἰς Κατσαμπᾶ καὶ ἐφαρμογῇ τοῦ ὑδρομετρικοῦ συστήματος δρχ. 700.000 6) Συμπλήρωσις τοῦ δικτύου ὑδρεύσεως εἰς Πόρον καὶ Χρυσοπηγὴν μετὰ ἐφαρμογῆς τοῦ ὑδρομετρικοῦ συστήματος δρχ. 400.000 7) Συμπλήρωσις τοῦ δικτύου ὑδρεύσεως εἰς Ἄκ Τάμπια, Κρατικὸν Συνοικισμόν καὶ ἐπίξ λεωφόρον Χρυσοστόμου μετὰ ἐφαρμογῆς τοῦ ὑδρομετρικοῦ συστήματος δρχ. 200.000. Συνολικὴ δαπάνη δραχμ. 4.000.000

Εἶναι φανερόν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ νὰ ἐξοικονομηθῇ ὁ Δήμος τὸ ποσὸν τοῦτο, κατ' ἀνάγκην ὀφείλει νὰ συνάψῃ δάνειον καὶ ἐντὸς ὁρίων τῶν ἐτῶν 1959, εἰς τρόπον ὅστε τὰ ἔργα νὰ ἔχωσι ἀποπερατωθῇ ἂν ὄχι ἐντὸς τοῦ ἔτους 1959 πάντως τὸ βραδύτερον πρὸ τοῦ θέρους τοῦ 1960.

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΔΑΝΕΙΟΝ

Καὶ ἦδη ἐξεταστέον πῶς θὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ δάνειον τοῦτο; Θεωροῦμεν ὑποχρέωσιν νὰ ὑπενδύσωμεν, ὅτι καὶ τὸ δάνειον τῶν 2.000.000 δρχ. τὸ συναφέν τὸ ἔτος 1952 διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὑδρομετρικοῦ συστήματος εἰς Πόρον καὶ τῆς προδοσίας τῆς πόλεως ἔφερον εἰς εἰσπραξίν τοῦ Δήμου εὐθύς ἀμέσως ποσὸν ἀνερχόμενον εἰς δρχ. 600.000—700.000 ὀφειλόμενον ἐκ παλαιῶν τελῶν ὑδροληψίας ἄτινα παρέμενον ἐπὶ ἔτη ἀνείσπρακτα. Τούτεστιν εἰσεπράχθη τὸ 1/3 τοῦ δανείου.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ὁμοίως ἀναμφισβήτητον παράδειγμα παρέχει σήμερον ἡ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐπιτευχθεῖσα εἰσπραξις ἐκ τῶν τοποθετούμενων ὑδρομέτρων εἰς τὸ ἄρτι ἀποπερατωθῆν δικτυὸν τοῦ συνοικισμοῦ Νέου Σταδίου ἐκ τῆς ἐξοφλήσεως παλαιῶν χρεῶν ἡτις κατὰ τὰς πληροφορίες τοῦ Γραφείου Εἰσπράξεως ἐπὶ τοποθετηθέντων 75 ὑδρομέτρων εἰσεπράχθησαν ὀφείλα (παγωμένοι) ἀνερχόμενοι εἰς 60.000 δρχ. Εἰμεθα βέβαιοι ὅτι μετὰ τὴν τοποθέτησιν καὶ τῶν ὑπολοίπων ὑδρομέτρων αἱ εἰσπράξεις θὰ ἀνέλθουν εἰς τὸ σύνολον τῆς δαπάνης τοῦ ἔργου.

ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΩΦΕΛΕΙΑ

Εἶναι συνεπῶς ἀναμφισβήτητον τὸ ὅτι ὄχι μόνον εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ ἐκτελέσωμεν τὰ ἔργα ταῦτα συντόμως, ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονός ὅτι θὰ προκύψῃ

ὀφέλεια εἰς τὸν Δήμον, διότι θὰ εἰσπραχθῶσι ἐκ τῆς τοποθετήσεως τῶν ὑδρομέτρων τὰ μέχρι σήμερον ὀφειλόμενα ἐκ τελῶν ὑδροληψίας ποσὰ παρὰ τῶν ὑδρευομένων κατ' ἀποκοπὴν, ἀνερχόμενα κατὰ τὰς πληροφορίες μας εἰς 800.000 δρχ. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι κατασκευαζομένων τῶν νέων δικτύων ὑδρεύσεως τὸ ποσὸν τὸ δαπανώμενον κατ' ἔτος πρὸς συντήρησιν τοῦ δικτύου ὑδρεύσεως θέλει μειωθῇ εἰς τὸ ἐλάχιστον, ἀσφαλῶς δὲ ἡ ἐκ τούτου ὀφέλεια τοῦ Δήμου θὰ ἀνέλθῃ εἰς 100.000 καὶ πλεόν δρχ. περιλαμβανομένου καὶ τοῦ κονδυλίου τῶν ἐπεκτασεων, ὅπερ θὰ μειωθῇ εἰς τὸ ἐλάχιστον.

Πᾶσα ἀναβολὴ διὰ τὴν σύναψιν τοῦ δανείου καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω ἔργων θὰ ἀποτελέσῃ παράλειψιν, ἂν ὄχι μέγα σφάλμα, ὅπερ θὰ ἔχη σοβαρὸν τὸν ἀντίκτυπον εἰς τὴν ὑδρευσιν τοῦ Δήμου ἐντὸς ὀλίγου χρόνου, ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων θὰ ἐξασφαλίσῃ πλήρως τὴν ὑδρευσιν αὐτῆς ἐπὶ 5ετίαν καὶ πλεόν ἀπὸ σήμερον. Ἐτέθη πρὸς τοῦτοις τὸ θέμα. Τὶ δέον γενέσθαι πρὸς αὐξήσιν τῆς παροχῆς πέραν τῆς 5ετίας καὶ δι' ἄχρι τοῦ ἔτους 1970. Ἐλέχθη ἀνωτέρω ὅτι τὸ διαθέσιμον διὰ τὴν πόλιν ὕδωρ θὰ εἶναι 5.600 κ.μ. ἡμερησίως.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως κατὰ τὸ ἔτος 1970, συμφώνως πρὸς τὴν παρασχεθεῖσαν μοι ἐγγραφοὺν στατιστικὴν τοῦ Ληξιαρχείου τοῦ Δήμου, θὰ ἀνέλθῃ κατὰ συμπερασμὸν εἰς 80.000 κατοίκους. Εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο καταλήγομεν θεωροῦντες, ὅτι ὁ σημερινὸς πληθυσμὸς τῆς πόλεως ἀνέρχεται εἰς 62.000 μέχρι 65.000 κατοίκων. Συνεπῶς τὸ 1970, δεδομένου ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως αὐξάνουν κατὰ μέσον ἔρον κατὰ 1000 ἄτομα ἑτησίως, μετὰ 13 ἔτη δηλ. οἱ κάτοικοι θὰ ἀνέρχωνται εἰς 78.000 ἢ 80.000 κατοίκους.

Συμφώνως πρὸς τὰ λεχθέντα ἀνωτέρω διὰ πληθυσμὸν 80.000 κατοίκων καὶ μὲ κατενάλωσιν ἀνά κάτοικον 80 λίτρων ἡμερησίως τὸ ποσὸν τοῦ ὕδατος τοῦ ὑδραγωγείου δέον νὰ ἀνέλθῃ εἰς 6 400 κυβ. μέτρα ἡμερησίως. Ἡτοὶ ὑπολείπονται 1000 κ.μ. περίπου.

Τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν δύναμεθα νὰ προσθέσωμεν ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω εἰς τὸ ὑπάρχον νῦν ἐξωτερικὸν ὑδραγωγεῖον τὸ μεταφέρον τὸ ὕδωρ εἰς τὴν δεξαμενὴν Παπᾶ Τίτου, διότι ὁ ἀγωγὸς θὰ εἶναι κεκορεσμένος. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τί δέον γενέσθαι; Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἐγκτεται εἰς τὴν ἐξεύρεσιν πηγῶν κειμένων παρὰ τὴν δεξαμε-

(Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 24)

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΜΙΑΣ ΠΕΡΙΕΡΓΟΥ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ ΔΙ' ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΚΡΗΤΑΣ Η ΑΝΕΤΕΡΣΙΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ

Εἰς τὸ θρυλικὸ Μάλεμε

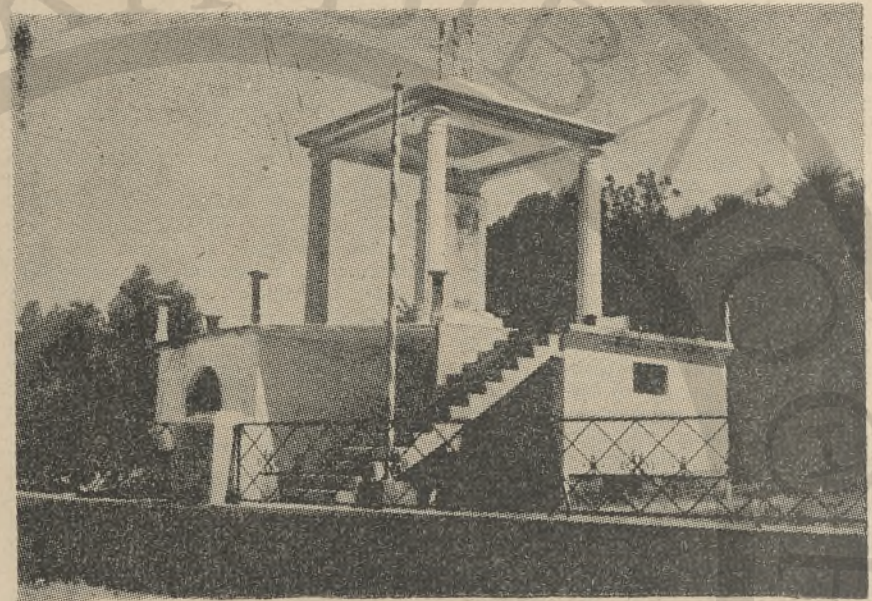
Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΔΕΧΘΗ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΙΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ

Εἰς τοὺς κρητικούς κύκλους τῶν Ἀθηνῶν ἐπροκάλει ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν ἡ εἰδησις, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον, σύμφωνα με τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ παραχωρηθῆ περιοχή παρά τὸ Μάλεμε τῶν Χανίων, διὰ νὰ ἀνεγερθῆ μαισωλεῖον εἰς τοὺς χιτλικούς στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι ἐφονεύθησαν εἰς τὴν Κρήτην κατὰ τὴν γερμανικὴν ἐπίθεσιν τοῦ 1941.

Μέχρι τῆς στιγμῆς πολὺ ἐγράφοντο οἱ γραμμὲς αὐτὲς δὲν ὑπῆρχεν εἰδησις ἐκ Κρήτης, ἀναφορικῶς μετὰ τὴν ἀντίδρασιν ποὺ ἐπροκάλεισαν εἰς τὸν κρητικὸν λαὸν τὰ γνωσθέντα αὐτὰ σχέδια. Εὐρύτταται ὁμως ἐγένοντο συζητήσεις μεταξὺ τῶν Κρητῶν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν Πειραιᾶ, καὶ ποικίλα διετυπώνοντο σχόλια, πάντοτε δὲ ἐξεφράζετο γενικῶς ἡ δυσφορία καὶ ἡ ἀγανάκτησις, Διότι, ὡς φρονοῦν οἱ ὡς ἀνωτέρω κρητικὸι κύκλοι, ἡ ἐπιδεικτικὴ ἀνέγερσις μαισωλεῖου εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος—ἀσχετα μετὰ τὸ ποῖος ἔχει τὴν σχετικὴν πρωτοβουλίαν—εἰς ξένους στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι ἐφονεύθησαν μαχόμενοι—μετὰ τὸ πείσμα μάλιστα καὶ τὸν ἐνσυνείδητον φανατισμὸν τῶν χιτλικῶν ρομπὸτ—ἐναντίον τῆς ζωῆς τῆς τιμῆς καὶ τῆς περιουσίας τοῦ κρητικοῦ λαοῦ, τὸ τοιοῦτον ἀποτελεῖ—ἀν τελικῶς ἐπιτραπῆ—ἔθνικὸν ὄνειδος καὶ βεβήλωσιν τῶν ἱερῶν, τῶν ὁσίων καὶ τῶν ἠρωϊκῶν παραδόσεων τοῦ λαοῦ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

Η ΜΗ ΔΙΑΦΥΣΘΕΙΣΑ ΕΙΔΗΣΙΣ

Κατὰ τηλεγράφημα ἀπογευματινῆς ἐφημερίδος ἀπὸ τὰ Χανιά, «κατόπιν ἀπο-

Τὸ μνημεῖον τῶν Ἑλλήνων ἐκτελεσθέντων, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀνεγερθεῖ εἰς τὴν περιοχὴν Χανίων.

φάσεως τῆς κυβερνήσεως τῆς δυτικῆς Γερμανίας, περὶ ἰδρύσεως γερμανικοῦ στρατιωτικοῦ νεκροταφείου εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Χανίων, παρά τὸ ἀεροδρόμιον Μάλεμε, ὅπου ἐδόθησαν αἱ μεγαλύτεραι μάχαι Κρητῶν μετὰ ἀλεξίπτωτιστάς, ἡ γερμανικὴ Πρεσβεία Ἀθηνῶν πρὸςκρίνει ὡς κατάλληλον θέσιν τὸ ὕψωμα Μάλεμε. Μελετᾶται ἐπίσης, ὡς πληροφοροῦμεθα, καὶ ἡ ἀνέγερσις μαισωλεῖου.

ΤΑ ΣΧΟΛΙΑ

Ἐπ' αὐτοῦ ἀρμόδιοι κρητικοὶ παράγοντες τῶν Ἀθηνῶν διετύπωναν τὰ ἐξῆς σχόλια: Εἶναι πρωτάκουστον νὰ ἀποφασίζῃ μία ξένη κυβέρνησις τὴν ἀνέγερσιν μνημείου εἰς μίαν ξενὴν χώραν, χωρὶς νὰ γίνῃ γνωστὸν, ἂν ἡ κυβέρνησις τῆς χώρας αὐτῆς (τῆς Ἑλλάδος ἐν προκειμένῳ) τὸ ἐπιτρέπει, καὶ διὰ ποῖον λόγον. Πολὺ περισσότερον, ὅταν τὸ μνημεῖον αὐτὸ θὰ εἶναι πρὸς τιμὴν στρατιωτῶν πεσόντων εἰς ἐχθρικὴν χώραν, ἐνῶ ἠγωνίζοντο πρὸς κατάρτησιν τῆς. Ἐὰν δὲ—πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι γνωστὸν—ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις εἶναι ἐν γνώσει τοῦ πράγματος, τὸ τοιοῦτον εἶναι τὸ ὀλιγώτερον πρωτοφανὲς καὶ καταπληκτικόν. Διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι πρώτη ἔπρεπε νὰ ἀνακοινώσῃ τὴν τοιαύτην σκέψιν καὶ ὄχι νὰ πληροφορεῖται τὰ σχετικὰ ἢ κοινῇ γνώμῃ ἀπὸ ἀνακοινώσεις τῆς ξένης κυβερνήσεως, μία τοιαύτη ἐνέρ-

γεια εἶναι βεβήλωσις τῆς ἔθνικῆς μας τιμῆς, ἐπειδὴ οἱ τιμηθησόμενοι πεσόντες ἔπεσαν ὡς ἐχθροὶ τοῦ κρητικοῦ λαοῦ. Πέραν δὲ μιᾶς ἱπποτικῆς, χριστιανικῆς καὶ ἀνθρωπιστικῆς ἀνοχῆς τῶν τάφων τῶν, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνέγερσις μνημείου, διότι τὸ τοιοῦτον θὰ ἐρμηνεύεται ὅτι παραδεχόμεθα ὅτι ὁ ἐναντίον μας ἀγὼν τῶν ἡττο ὄχι ληστρικὴ ἐπίδρομή, ἀλλὰ δικαίαν πατριωτικὴν ἐξαρσίαν.

ΑΝ ΞΑΝΑΖΟΥΣΑΝ ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΜΑΣ...

Καθ' ἣν στιγμὴν ἡμεῖς θὰ τιμῶμεν, ἢ ἔστω θὰ ἀφήνωμεν νὰ τιμῶνται οἱ ἐχθροὶ νεκροί, ποῖαν τιμὴν ἔχομεν νὰ ἐπιδείξωμεν διὰ τοὺς ἰδικούς μας νεκρούς καὶ τὰς δυστυχεῖς οικογενεῖας τῶν; Καὶ μάλιστα διὰ τοὺς ἐκτελεσθέντας ὑπὸ τῶν Γερμανῶν τῶν ὁποίων οἱ τάφοι κατὰ ἑκατοντάδας εὐρίσκονται σκορπισμένοι μετὰ μικρῶν μνημείων εἰς θέσιν παρὰ τὴν Ἀγυῖαν καλουμένην χαρακτηριστικῶς «Γολγοθᾶν». Διότι ἐγείρεται καὶ αὐτὸ τὸ ἠθικὸν θέμα. Τί θὰ ἔλεγαν, ἂν ξαναζούσαν οἱ νεκροὶ μας; Τί θὰ λένε οἱ χῆρες καὶ τὰ ὄρφανὰ τῶν; Τί θὰ λείπει ἢ νέα γενεὰ, ποῦ θὰ βλέπει, νὰ τιμῶνται ἔξω ἀπὸ τὰ σπίτια τῆς ἐχθροῦ νεκροῦ στρατιώτες, ἐναντίον τῶν ὁποίων εἶχον κληθῆ ἄλλοτε νὰ πολεμήσουν οἱ πατέρες τῆς, μαχόμενοι «ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν», ὅπως θὰ ὑποχρεωθῆ ἴσως καὶ ἡ ἴδια αὐ-

Ἀπὸ φλόγες ἡ Κρήτη
ζωομένη...

Ἐκτὸς αὐτῶν ὄλων, ἡ ἀνέγερσις τοιούτου μνημείου θὰ ἐκθέσῃ τὸ γόητρον τῆς Κρήτης καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ ὅμματα ὄλου τοῦ κόσμου. Διότι ἀκόμη δὲν ἔχουν κλείσει οἱ πληγῆς πού ἐπροκάλεσαν εἰς τοὺς λαοὺς οἱ χιτλερικοὶ στρατιῶτες, μαχόμενοι ὑπὸ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χίτλερ, ὅχι ἐπειδὴ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπακούσουν εἰς τὰς ἐπιταγὰς τῆς πατρίδος των—ὅπως ἄλλοι ἴσως στρατοὶ—ἀλλὰ ἐπειδὴ ἦσαν, ὡς καὶ ἐκεῖνος, πωρωμένοι μέχρι τοῦ σημείου, πού τοὺς εἶδε καὶ τοὺς ἔμαθε κάθε λαὸς πού τοὺς ὑπέστη τότε, ἀκόμη καὶ ὅσοι, λαοὶ εἴτε άτομα, καλῆ τῆ πίστει εἶχον νομίσει προηγουμένως ὅτι ἐπρόκειτο πράγματι νὰ πληῖξουν τὴν ἐπάρατον ἀποικιοκρατίαν! Ἐνθυμοῦνται δηλαδὴ οἱ λαοὶ ὅτι οἱ στρατιῶτες αὐτοὶ ἐφήρμοζαν τὰς διαταγὰς τοῦ Χίτλερ, σὰν ρομπότ, περὶ ἐξοντώσεως τῶν κατακτηθέντων προσωρινῶς λαῶν, ἀφοῦ πρῶτον εἶχον ἐξουτώσει πάντα ἀντιχιτλερικὸν ἐντὸς τῆς ἰδίας τῆς πατρίδος των.

ΝΑ ΜΑΤΑΙΩΘΗ

Καὶ ὡς σκέψις—καταλήγουν τὰ ἐν λόγῳ σχόλια—δὲν ἔπρεπε νὰ λάβῃ χώραν ἡ ὑπόθεσις αὕτη. Καθῆκον ἔχουν λοιπὸν ἡ κυβέρνησις, οἱ Κρήτες βουλευταί, τὰ σωματεῖα καὶ αἱ ὀργανώσεις νὰ ἐνεργήσουν τὰ δέοντα διὰ τὴν ματαιώσιν τοιαύτης ἀποφάσεως.

ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Κύριε Διευθυντά,

Ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι τὸ ἔγκρι-

«Ἡ Γερμανία ὑπεράνω ὄλων!» Ὁ Χίτλερ ἀναφωνεῖ ὠρυόμενος. Οἱ στρατιῶται τοῦ ἀναφωνοῦν ἐπίσης ὠρυόμενοι. Γνωρίζουν τι σημαίνει αὐτό. Ἀλλὰ θὰ τὸ ἐφαρμόσουν, χωρὶς ἄλλην σκέψιν ἢ συναίσθημα, σὰν ρομπότ, σὰν Γερμανοί!...

τον περιοδικὸν σας πρέπει νὰ διαμαρτυρηθῆ διὰ τὴν εἶδησιν πού ἐδιαβάσαμεν εἰς τὰς ἑφημερίδας περὶ ἀνεγέρσεως γερμανικοῦ μνημείου.

Ἔχουν ἄρα γε ὑπ' ὄψιν των, οἱ τὸσον ἐπιθυμοῦντες τὴν ἀνέγερσιν γερμανικοῦ μνημείου εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Μάλεμε, ὅτι τὰς παραμονὰς τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κρήτης οἱ δῆμιοι τοῦ κρητικοῦ λαοῦ ἐτόλμησαν τὴν ἀνέγερσιν τοιοῦτου, τὴν ὁποῖαν καὶ ἐπραγματοποίησαν τότε;

Γνωρίζουν τί ἀπέγινε τὸ μνημεῖον τὸ ὁποῖο ἔφτιαξαν εἰς τὸν περίβολο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Χανίων;

Ἀσφαλῶς θὰ γνωρίζουν, ὅτι ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἐδέχθη τὴν δικαίαν ὀργὴν τοῦ κρητικοῦ λαοῦ καὶ σήμερον εἰς τὸ σημεῖο ἐκεῖνο, δὲν εὑρίσκε-

Εἶχαν παντρευτῆ κι ἐπερίμεναν νὰ χαροῦν τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ στὸ σπιτί των. Ἀλλ' οἱ Γερμανοὶ στρατιῶται, πού εἶχαν γράψῃ τὸ «ἐδῶ ἦτο κάποτε ἡ Κάνδανος», ἐκτελοῦντες τυφλὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Χίτλερ των, τοὺς εἶπαν «δὲν!» Ἀνεσκαψαν τὴν Βιάννο καὶ σκότωσαν ὄσους βρέθηκαν μπροστά των, ἐπειδὴ ἡ ἑλληνικὴ Ἐθνικὴ Ἀντίστασις τοὺς ἠμφεσβήτησε τὸ δικαίωμα νὰ ρυθμίζου—ξένοι αὐτοὶ—τὴν ζωὴν καὶ τὸ μέλλον Ἑλλήνων πολιτῶν. Ὁ σύζυγος τῆς εἰκόνας ἐξετελέσθη συλληφθεὶς ἄοπλος. Ἡ σύζυγος; Ὁ ἀναγινώσκων ἴσως τὰ περὶ ἀνεγέρσεως μνημείου εἰς τοὺς προπομποὺς τῶν φονεῶν τοῦ συζύγου τῆς εἰς τὴν ἐλευθέραν πατρίδα τῆς!...

Σ' ΑΥΤΟΥΣ ΘΑ ΕΠΙΤΡΑΠῆ ΜΝΗΜΕΙΟΝ;

Ἦταν χειμῶνας τοῦ 1941. Ὁ Χίτλερ εἶχε διατάξει νὰ ἀρπάξουν οἱ «γενναῖοι» του τὰ τρόφιμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Γιὰ νὰ καλοτραφοῦν ἐκεῖνοι καὶ νὰ πεθάνουν—ὅπως καὶ πέθαναν πολλοί—οἱ Ἕλληνες. Πείνα τρομερὴ θέριζε τὴν Ἀθήνα. Ἐνα παιδάκι ὡς 10 χρονῶν βρέθηκε μπροστὰ σ' ἕνα γερμανικὸ αὐτοκίνητο φορτωμένο ψωμιὰ. Ἡ ἀνάγκη τοῦ ἔδωσε φερέα. Πήδησε πᾶνω στ' αὐτοκίνητο, ἄρπαξε ἕνα ψωμί καὶ ξαναπήδησε κάτω. Μὰ ἡ ἀγωνία κι ὁ τρόμος καὶ τὸ πῆδημα καὶ τὸ αὐτοκίνητο πού ἔτρεχε ἔκαμαν, ὥστε πέφτοντας νὰ τσακίσῃ τὸ πόδι του καὶ νὰ ξαπλωθῆ κάτω. Ἀντιλήφθηκε τὸ πρᾶγμα τὸ χιτλερικό κτήνος πού ὠδηγοῦσε τ' ἀμάξι.

Τότε ὁ Γερμανὸς δὲν ἐφήρμοσε τὴ σχετικὴ διαταγὴ τοῦ ἀφέντη του, «θάνατος σὲ κάθε ραγιά πού θὰ ἀγγίξῃ γερμανικό (;) πρᾶγμα». Μάλιστα. Δὲν τὴν ἐφήρμοσε. Τὴν ὑπερέβαλε. Ἀντὶ νὰ βγάλῃ δηλαδὴ τὸ πιστόλι του—τούλάχιστο—νὰ σκοτώσῃ τὸ παιδί, ἔκανε πίσω τ' ἀμάξι του, φρόντισε νὰ περάσῃ τὸν τροχὸ πᾶνω ἄπ' τὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ κι ἔτσι, ὅπως ἦταν ξαπλωμένο καὶ σφάδαζε ἀπὸ τοὺς πόνους, τοῦ θρυνμάτισε τὸ κεφάλι!...

Καὶ δὲν ἦταν ὁ μόνος. Διότι δὲν ὑπάρχει κανένα στοχεῖο πού νὰ δείχνῃ ὅτι στὴν καρδιά κάθε Γερμανοῦ, ὅπου δῆποτε καὶ νὰ βρισκόταν, μιλοῦσε, καὶ τίποτ' ἄλλο, ἔχτὸς ἀπὸ τὴ συνείδηση Χίτλερ...

I. Σ.

ταί τίποτε ἄλλο, παρὰ ἕνας κῆπος. Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι διὰ νὰ τὸ πραγματοποιήσουν, οἱ «καλλιτέχναι» Γκεσταμπίται, δύο ἀπὸ αὐτούς, ἐφύλαγαν μὲ ἔτοιμο τὸ ὄπλο, τοὺς ὑπολοίπους πού εἰργάζοντο νυχθημερόν.

Τὸ πῶς ἔγινε ἡ τοιοῦτη σκέψις μᾶς εἶναι ἀκατανόητον. Ἐν πάσει ὁμως περιπτώσει, νομίζομεν, ὅτι τοὺς εἶναι ἀρκετὸν πού τοὺς ἐπιτρέπομεν νὰ βλέπουν ἀκόμη τὸν γερμανικὸν αἰτόν, ὁ ὁποῖος εὑρίσκεται εἰς τὸν δρόμο μεταξὺ Χανίων καὶ Γαλατᾶ.

Ὁ αἰτός, τὸ σύμβολον τῆς ἐγκληματικῆς μανίας τους, ὑφοῦται κάτω ἀπὸ τὸν κρητικὸ οὐρανὸ, δείγμα τοῦ «πολιτισμοῦ» των. Οἱ Γερμανοὶ ἀσφαλῶς θὰ γελοῦν, διότι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐδούλευον διὰ τὸ ἔργον των μὲ τὸ ὄπλο στὸ χέρι, ἐνῶ σήμερον θὰ θελή-

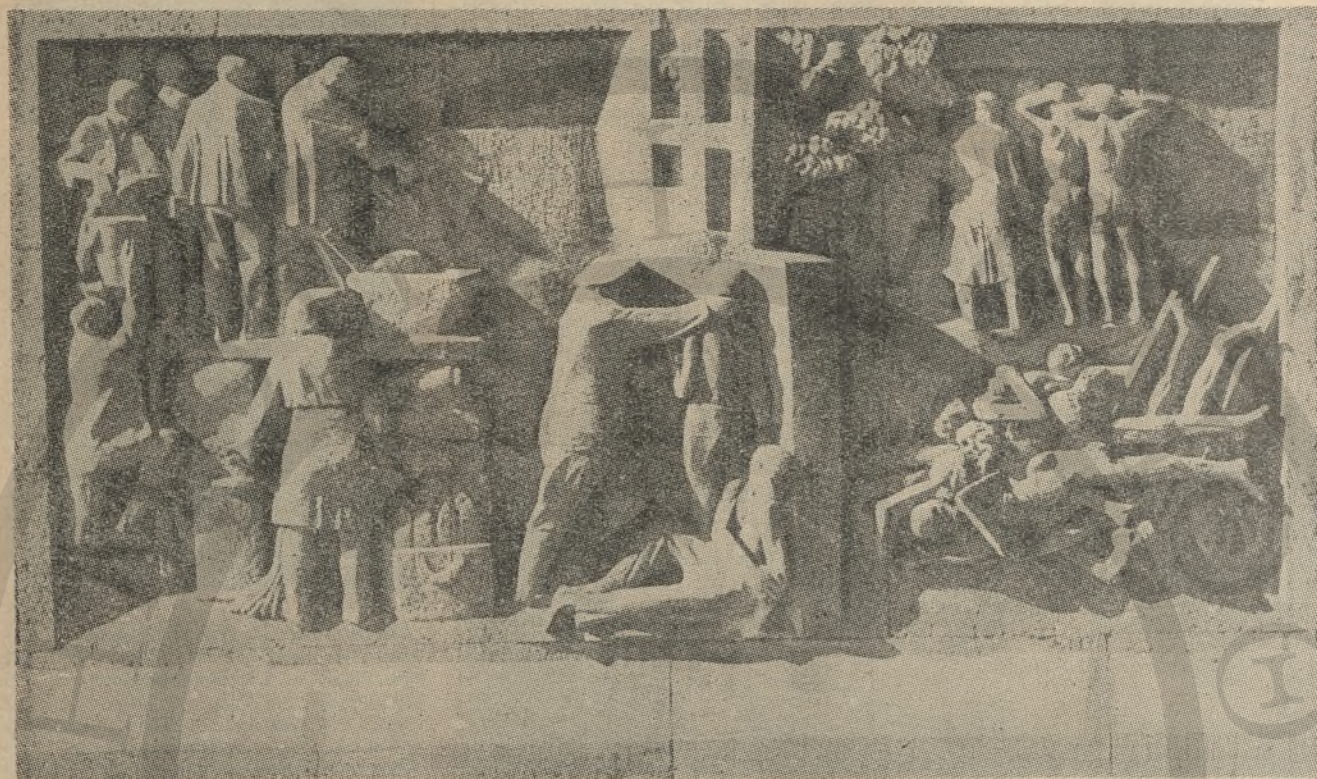
σουν άτφαλώς νά τò άνεγείρουν
ύπό τούς ήχους φιλαρμονικής.

Πιστεύομεν όμως, ότi γνωρίζουν

καλά τόν μεγαλόψυχο κρητικό
λαό και τόν πατριωτισμό του,
και τοιοιτοτρόπως δέν θά... θελή-

σουν νά δοϋν τò έργο τους μίαν
ώραίαν πρώτην συντρίμμια.

"Ένας Χανιώτης

Μνημείον τών θυμάτων τών χιτλερικών εις τò τρομερόν Μπούγεβαλτ. Οί όπου γής στρατιώται του Χίτλερ συνετέλεσαν «φιλο-
τίμως», ώστε νά υπάρξουν τοιαϋτα στρατόπεδα και τοιαϋτα θύματα. Πώς νά άνθέξη ή γή μνημεία τών άθών θυμά-
των και μνημεία τών ενόχων θυτών;

ΠΩΣ ΕΒΛΕΠΕ ΤΟΥΣ ΧΙΤΛΕΡΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΙΣΙΑΝ "ΝΕΑΝ ΤΑΞΙΝ," ΤΩΝ ΕΝΑΣ ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ (ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΙΛΜ "ΔΙΚΤΑΤΟΡΑΣ,")

«...Λυπῶμαι, μά δέν έχω καμμιά
δρεξη νά γίνω ούτοκράτορας. Δέν
είναι δική μου δουλειά. Δέ θέλω

ούτε νά κυβερνήσω, ούτε νά κα-
ταχτήσω κανέναν. Θάθελα νά βοη-
θήσω όλο τόν κόσμο, τούς Χρι-

στιανούς, τούς Έβραίους, τούς
μαύρους όσο και τούς άσπρους.
Ποθοϋμε όλοι μας νά βοηθιώμα-
στε άναμεταξύ μας. Έτσι είναι
οί πολιτισμένοι άνθρωποι. Δέ θέ-
λουμε νά περιφρονοϋμε και νά
μισοϋμε ό ένας τόν άλλον. Έγπά-
ρχει θέση για όλους σ' αυτόν τόν
κόσμο. Κι' ή γή είναι πλούσια
και μπορεί νά μάς θρέψη όλους.
Ό δρόμος τής ζωής μπορεί νά
είναι ελιύθερος και θαυμάσιος, αλλά
έμεις τόν χάσαμε αυτόν τόν δρόμο...

Η άπληστία δηλητηρίασε τήν
ψυχή τών ανθρώπων, τύλιξε τόν
κόσμο μ' έναν κύκλο μίσους και
μάς έκανε νάμποϋμε με τò «βήμα
τής χήνας» μέσα στην δυστυχία
και στο αίμα. Έποδουλώσαμε
τήν ταχύτητα, αλλά γίναμε έμεις
σκλάβοι της. Η μηχανοποίηση,
πού έφερε τήν άφθονία, μάς πλή-

ΑΓΥΙΑ

Στά μαϋρα σου κελιά τ' άφώτιστα,
τής τυραννίας σύμβολα βουβή,
γιγάντωσεν ή δόξα του άγώνα μας,
θρεμμένη από τò πόνο του ραγια.

Άνήκουστο άρχισε στο λόφο σου,
τετράχρονο θανάτου πανηγύρι,
κι' άπλώθηκε στο κάμπο σου,
μυριόταφο μακάβριο κοιμητήρι.

Διαμάντια λαμπερά σε στόλισαν,
πού σκόρπισαν στους σκλάβους πλούσιο
[φως,

κι' από κακούργων πού 'σουν κάτεργο,
τής λευτεριάς ξετέλεψες βωμός.

1944

Στ. Δ.

θυνε τις όρέξεις. 'Η 'Επιστήμη μας, μᾶς ἔκανε κυνικούς. 'Η ἔξυπνάδα μας, μᾶς ἔκανε σκληρούς καὶ ἄκαρδους.

Σκεπτόμαστε πάρα πολὺ καὶ δὲν αἰσθανόμαστε ὅσο πρέπει. 'Ανθρωπιστικὸ πνεῦμα μᾶς χρειάζεται κι' ὄχι μηχανικὸς πολιτισμός. "Ὅχι ἔξυπνάδα, ἀλλὰ καλωσύνη κι' εὐγένεια. Χωρὶς αὐτά, ἡ ζωὴ δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι βία καὶ τρόμος - κι' ὅλα θὰ χαθοῦν σύντομα. Τὸ ἀεροπλάνο, τὸ ραδιόφωνο μᾶς ἔφεραν κοντὰ τὸν ἕναν στὸν ἄλλον. 'Η ἴδια ἡ φύση αὐτῶν τῶν ἐφευρέσεων κεντρίζει τὴν καλωσύνη μέσα στοὺς ἀνθρώπους καὶ γυρεῖ μιὰ παγκόσμια ἀδελφωσύνη γιὰ τὴν ἔνωση ὅλων μας. Τούτη τὴ στιγμή, ἡ φωνή μου φτάνει σὲ μυριάδες ἀνθρώπους ὡς τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου. Σὲ κείνους πού μποροῦν νὰ μ' ἀκούσουν, λέω: μὴν ἀπελπιζώσατε. 'Η συμφορὰ πού ἔπεσε ἐπάνω μας δὲν εἶναι παρὰ ὁ καρ-

πὸς τῆς ἀπαισίας λαιμαργίας καὶ τοῦ φθόνου μερικῶν ἀνθρώπων πού τρέμουν μπροστὰ στὴν ἀνθρώπινη πρόοδο. Τὸ μῖσος θὰ περάσῃ κι' οἱ δικτάτορες θ' ἀφανιστοῦν, κι' ἡ ἐξουσία πού κλέψανε ἀπ' τὸ λαὸ θὰ ξαναγυρίσῃ στὸ λαό. Κι' ὅσο οἱ ἀνθρώποι θὰ ξέρουν νὰ πεθαίνουν, ἡ ἐλευθερία δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ χαθῇ! Στρατιῶτες! Μὴν χαρίζετε τὸν πολῦτιμο ἑαυτὸν σας σ' αὐτὰ τὰ κτήνη... πού οἶσ καταφρονοῦν καὶ σᾶς μεταχειρίζονται σὰ σκλάβους, πού στρατολογοῦν τὶς ζωές σας, πού σᾶς διατάζουν τὶ νὰ κάνετε, πῶς νὰ σκεφτώσατε, πῶς νὰ αἰσθανώσατε. Πεῦ σᾶς γυμνάζουν, σᾶς κάνουν νὰ πεινᾶτε, σᾶς φέρονται σὰ νᾶσατε ἀγέλη καὶ σᾶς μεταχειρίζονται γιὰ τροφὴ σὰ κανόνια. Μὴ δινώσατε σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους πού παραβιάζουν τὴ φύση, σ' οὐτὲς τὶς ἀνθρώπινες μηχανές μὲ τὶς μηχανικὲς καρδιές. Δὲν εἴσατε μηχανές.

Δὲν εἴσατε ἀγέλη. Εἴσατε ἀνθρώποι. Κλείνετε τὴν ἀγάπη τῆς ἀνθρωπότητος μέσα στὶς καρδιές σας. Πνίξτε τὸ μῖσος. Μονάχα ἐκεῖνοι πού δὲν ἀγαπιοῦνται, μισοῦν. 'Εκεῖνοι πού δὲν ἀγαπιοῦνται, καὶ οἱ ἀνώμαλοι... Στρατιῶτες, μὴν πολεμάτε γιὰ τὴ δουλεία. Πολεμήστε γιὰ τὴν ἐλευθερία. Τὸ δέκατο ἔβδομο κεφάλαιο τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου λέει: «'Ιδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν». "Ὅχι μέσα σ' ἕναν μονάχα ἀνθρώπο, οὔτε σὲ μιὰν ὁμάδα ἀνθρώπων, ἀλλὰ μέσα σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς γῆς. Καὶ σεῖς, ἐσεῖς ὁ

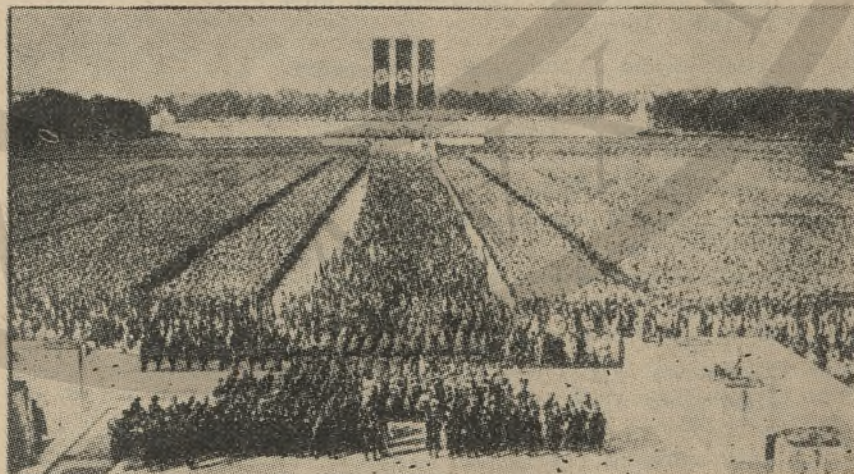
λαός, ἔχετε τὴ δύναμη, τὴ δύναμη νὰ πλάθετε μηχανές. Τὴ δύναμη νὰ πλάθετε τὴν εὐτυχία. "Εσεῖς ὁ λαός, ἔχετε τὴ δύναμη νὰ δημιουργήσετε αὐτὴ τὴν ἐλεύθερη καὶ θαυμασιὰ ζωὴ... Νὰ μεταμορφώσετε τὴ ζωὴ σὲ μιὰ λαμπερὴ περιπέτεια. Λοιπόν, στ' ὄνομα τῆς Δημοκρατίας, ἄς χρησιμοποιήσουμε αὐτὴ τὴ δύναμη... ἄς ἐνωθοῦμε ὅλοι μας. "Ας ἀγωνιστοῦμε γιὰ ἕνα καινούργιο κόσμο, ἕναν κόσμο πού θὰ δίνῃ στὸν καθένα τὴ δυνατότητα νὰ δουλέψῃ, πού θ' ἀνοίγῃ στοὺς νέους ἕνα μέλλον καὶ θὰ λυτρώσῃ τοὺς γέρους ἀπὸ τὴν ἀνάγκη. Τάζοντας ὅλα τοῦτα, οἱ φιλόδοξοι κατὰφεραν νὰ σκαρφωλοῦσαν τὴν ἐξουσία. 'Αλλὰ εἶπαν ψέματα. Δὲν κράτησαν τὶς ὑποσχέσεις τους, δὲν θὰ τὶς κρατήσουν ποτέ. Οἱ δικτάτορες ἐλευθερώθηκαν, μὰ ὑποδούλωσαν τὸ λαό. Τώρα, ἄς ἀγωνιστοῦμε γιὰ νὰ πραγματοποιηθῇ αὐτὴ ἡ ὑπόσχεση. "Ας ἀγωνιστοῦμε γιὰ ἕναν κόσμο δίκαιο... ἕναν κόσμον πού ἡ πρόοδος θὰ φέρῃ τὴν εὐτυχία γιὰ ὅλους. Στρατιῶτες! στὸ ὄνομα τῆς Δημοκρατίας, ἄς ἐνωθοῦμε.

"Αννα, μ' ἀκοῦς; "Ὅπου καὶ νὰ βρισκεσαι, "Αννα, σήκωσε ψηλὰ τὴ ματιὰ σου! Σήκωσε τὰ ματιὰ σου, "Αννα, τὰ σύννεφα σκορπίζονται! 'Ὁ ἥλιος τὰ σκίζει λίγο-λίγο, βγαίνουμε ἀπὸ τὸ σκοτάδι, γιὰ νὰ μποῦμε στὸ φῶς! Μπαίνουμε σ' ἕναν καινούργιο κόσμο... ἕνα καλύτερο κόσμο... ὅπου οἱ ἀνθρώποι θὰ ὑψωθοῦν πάνω ἀπ' τὶς ὀρέξεις τους, τὸ μῖσος τους καὶ τὴ σκληρότητά τους. Κοίταξε,

(Συνέχεια στὴ σελ. 24)

ΟΥΔΕΙΣ ΛΟΓΟΣ ΥΠΑΡΧΕΙ

Χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι εἶναι οἱ Κρήτες, "Ἕλληνες εἶναι, καλὰ ἔκαμαν καὶ ἐδείκνυαν τὴν ἀνωτερότητά των, σεβόμενοι τοὺς θλιβεροὺς τάφους ἐκείνων, πού κάποτε ἐρρίφθησαν ἐπάνω των ἀηλεεῖς καὶ ἀπάνθρωποι, διὰ νὰ τοὺς ἀφανίσουν. 'Αλλ' ἐκεῖνοι πού ἀπεφάσισαν—ἂν τὸ ἀπεφάσισαν—νὰ παραχωρήσουν ἱερὰν γῆν των, διὰ νὰ κτισθῇ μνημεῖον εἰς νεκροὺς στυλοβάτας τοῦ ἀπαισίας μνήμης χιτλερικοῦ καθεστώτος, ποίαν δικαιολογίαν ἔχουν; Τὸν ἀνθρωπισμόν των; 'Αλλ' ἀρκετὴ ἦτο ἡ ἐν ἀρχῇ ἀναφερομένη ἀνοχή. Τὸ θρησκευτικὸν των συναίσθημα; 'Αλλὰ γνωρίζουν, ὅτι ἐκεῖνοι εἰς μὲν τὸν Χίτλερ ἦσαν πιστοί, εἰς τὸν Θεὸν ὅμως ἦτο ἀδύνατον νὰ ἦσαν. Τὴν ιδιότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ συγχωρῇ; Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονοῦν, ὅτι ὅπως οἱ αἰῶνες κατέγραψαν εἰς τὰ λεξικά τῶν ἀνθρώπων τὴν λέξιν «βάνδαλος», σημαίνουσαν τὸν καταστροφικῶς βάρβαρον, ἔτσι καὶ ὀλίγος χρόνος ἐχρειάσθη διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἡ λέξις «γερμανὸς» τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀδιορθώτως ὑπερφιάλου. Τὸ τουριστικὸν συμφέρον; 'Αλλὰ πόσα κέρδη θὰ προκύβουν ἀπὸ τὰς τυχόν ἐπισκέψεις πού θὰ κάμνουν τὰ...«γνήσια» τέκνα τῆς σημερινῆς Γερμανίας εἰς τοὺς τάφους τῶν...προγόνων των;

Αὐγουστος τοῦ 1939 στὴν Νυρεμβέργη. Τὰ γερμανικὰ στρατεύματα ὀρκίζονται στὸ ὄνομα τοῦ Χίτλερ. Μετὰ ἕνα μῆνα περίπου θὰ ὀρμήσουν, γιὰ νὰ σκορπίσουν ὅπου περάσουν τὸν ὄλεθρο καὶ τὴν ὀδύνη....

Φιλοτελισμός και Ίστορία

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ ΤΗΣ
ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Του κ. Κώστα Στεφανουδάκη

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Γραμμάτωση των 2 λεπτών : Ἀντίγραφον ἀποτυπώματος μεγάλης μυκηναϊκῆς σφραγίδος ἐκ Κνωσοῦ. Τὸ μοναδικὸν διὰ τὴν θρησκευτικὴν του σημασίαν ἀποτύπωμα αὐτὸ προέρχεται πιθανώτατα ἐκ σφενδόνης μεγάλου ἡγεμονικοῦ δακτυλίου χρυσοῦ, παρίσταται δὲ εἰς αὐτὸ ἡ μεγάλη θεὰ τῶν Μυκηναίων Ὀρθία ἐπάνω στὸ ἱερὸ βουνὸ ἢ τρόχαιον (πετρόχτιστον ἀτέχνον ἀγροτικὸν τοίχον), φέρουσα κλιμακωτὴν φοιλιωτῆν ἐσθῆτα

καὶ κρατοῦσα δόρυ ἢ σκήπτρον διὰ τῆς παρατεταμένης ἀριστερᾶς. Ἐκατέρωθεν αὐτῆς δύο λέοντες φύλακες στήριζοντες τοὺς ἐμπροσθίους πόδας ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βουνοῦ, ἐφ' οὗ ἴσταται ἡ Θεὰ. Καὶ εἰμὲν τὸ ἐν ἄκρον φαίνεται διώροφον ἱερὸς μὲ τὰ ἱερὰ κέρατα, εἰς δὲ τὸ ἄλλο ἀνὴρ σεβίζων (ἐκφράζων τὸν σεβασμὸν του) κατὰ τὸν συνῆθη τότε τρόπον, φέρων δηλαδὴ τὰς χεῖρας εἰς τὸ πρόσωπον (Σ.Α. Σανθουδίδου, ὁ Κρητικὸς πολιτισμὸς, σελ. 109. Προβλ. καὶ Α).

"Τ' ΑΚΡΙΒΑ, ΤΑ ΤΙΜΗΜΕΝΑ,

Τ' ΑΡΜΑΤΑ Τ' ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΥ

Στὸν τοῖχο ξεχασμέν' ἀπὸ παλῆα
τ' ἄρματα—στάχτες κάποιου ἀξέχαστου καιροῦ—
βαρυστημένα χρόνους μένουνε βουβά,
μὲ μιὰ φωτογραφία συντροφιά
τοῦ γέρ' ὀπλαρχηγοῦ.

Τὸ στοιχειωμένο γιαταγάνι σταυρωτὰ
τὸ φλύαρο χαιδεύει καριοφίλι
κι' οἱ δυὸ του δίστομες πιστόλες σκεφτικὰ
μὲ τὴ σιωπὴ τους μᾶς μιλοῦν νοσταλγικὰ,
σαλεύοντας τῆς θύμησης τὰ χεῖλη.

Πάν' στὴν βελούδινη καρδιά του στοργικὰ
σκυμμέν' ἢ λήθη τὰ σκονίζ' ἀπὸ συνήθεια
φαντάζουν ἄψυχα ἀπ' τὸ χρόνο ποὺ ζητᾶ
στὸ κομῆτῆρι του νὰ θάψῃ βιαστικὰ
τὴν ἄξια τους ἀλήθεια.

Κάποιο πρῶτ' ἤρθανε καὶ τὰ δαν μερικοί,
καὶ τ' ἀγοράσανε θαυμάζοντας οἱ ξένοι
κι' ἀπόμειν' ἄδεια ἡ καρδιά τ' ἀγωνιστῆ
μὲ τὴν θλιμμένην του εἰκόνα ποὺ κι' αὐτὴ
σιωποῦσε λυπημένη.

Χωρὶς καρδιά μὰ καὶ χωρὶς φωτογραφία
γυμνὴ τοῦ τοίχου ἢ γωνιά ὡς τὸ δειλινὸ
τ' ὀπλαρχηγοῦ ἢ ἀρματωσιὰ παραφωνία
μέσ' στοῦ μοντέρνου σαλονιοῦ τὴν ἁρμονία,
ποὺ τ' ἄφησε γυμνὸ.

Τ' ἀτσάλι τοῦ γυμνοῦ γιαταγανιοῦ,
οἱ δυὸ πιστόλες τοῦ παπποῦ μὲ τὸ τουφέκι
μυιάζουσε σπίθες κάποιου θρύλου χτεσινοῦ,
χρυσάφι στὶς σκουριές τοῦ σημερινοῦ,
π' ἀλήθεια δὲν τοὺς πρέπει.

Σὲ ποιὸν ν' ἀνήκῃ τάχα αὐτὴ ἡ ἱστορία;
Ποιὸ νά ναι τ' ὄνομα τοῦ γέρ' ὀπλαρχηγοῦ;
Κι' ἂν δὲν τὸ πᾶ, δὲν ἔχει τόσο σημασία.
Στὴν προδοσιὰ τοῦ τωρινοῦ θυσία,
τ' ὄνομα τοῦ παπᾶ-Μαρουλιανοῦ.

ΠΑΝΤ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑΚΟΣ
Λοχαγὸς Πυροβολικοῦ

Γραμμάτωση των 5 λεπτών : Τύπος ἀρχαίου ὠραίου διδράχμου τοῦ ε' π. Χ. αἰῶνος κοπέντος εἰς Γόρτυνα τῆς Κρήτης, εἰκονίζοντος δὲ τὴν κρητικὴν Νύμφην Βριτόμαρτιν, κρυπτομένην μεταξὺ τῶν κλάδων γηραιᾶς δρυός. Ὁ τύπος οὗτος ἦτο διάστημα παρὰ τοῖς μυθολόγοις ὡς παράστασις τῆς Εὐρώπης ἐπὶ πλατάνου, ἀλλ' ὁ Σβορώνος ἀπέδειξεν ὅτι πρόκειται περὶ τῆς Βριτόμαρτιδος διὰ τῆς μελέτης αὐτοῦ.

Γραμμάτωση των 20 λεπτών : Ἀντίγραφὴ τύπου διδράχμου ἀργυροῦ νομίσματος πραξίτελειου τεχνοτροπίας, κοπέντος δὲ ἐν Κυδωνία τῆς Κρήτης καὶ εἰκονίζοντος τὸν Δία Κρηταγενῆ ὡς βρέφος θηλαζόμενον ὑπὸ τῆς κυνὸς Κυνοσούρας, συμβόλου τῶν Κυνοσουρέων ἐπιλεγομένων Κυδωνιατῶν, ὧν τὸ νόμισμα φέρει κάτω τοῦ τύπου τῆς κυνός, τὴν ἐπιγραφὴν ΚΥΔΩΝ(ΙΑΤΩΝ). Ἡ Κυνοσούρα αὐτὴ ἔγινεν ἀστειρισμὸς ὑπὸ τοῦ Διός, ἀπὸ εὐγνωμοσύνης, διότι ἀνετράφη ἀπ' αὐτὴν εἰς τὴν χώραν τῶν Κυδωνιατῶν. Εἶναι δὲ αὐτὴ γιὰ τὴν ὁποία λέγει ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ὅτι ἦταν κεφαλὴ σκύλου («εἰκόνα κυνὸς εἶναι»).

Γραμμάτωση των 25 λεπτών : Ἀντίγραφὴ ἐνὸς ἀπὸ τὰ ὠραιότερα, ἂν ἔχῃ τοῦ πιὸ ὠραίου νομίσματος τῆς Κρήτης, ἤτοι τριδράχμου τῆς πόλεως Ἰτάνου, παριστῶντος Τρίτωνα διπερῶντα ἰχθύν μὲ τὴν τράινα, σύμβολον δὲ τῆς πόλει ποτὲ θαλασσοκρατίας τῶν Κρητῶν.

Γραμμάτωση των 50 λεπτών : Ἀντίγραφὴ διδράχμου τῆς Κνωσοῦ παριστῶντος ἐν πλαίσιῳ μαιανδρομόρφου Λαβυρίνθου τὴν κεφαλὴν τῆς θυγατρὸς τοῦ Μίνωος Ἀριάδνης, τῆς πασιγνώστου ἐκ περὶ Θησέως καὶ Μινωταύρου ἀρχαίων μύθων. Ὅπισθεν αὐτῆς εὐρῆται ἡ ἐπιγραφὴ Κνωσίου (δηλαδὴ νόμισμα).

Γραμμάτωση των 1 δραχμῆς : Ἀντίγραφὴ ἀρχαικοῦ διδράχμου τῆς Γόρτυνος. Ἀπεικονίζει τὴν Εὐρώπην ἐπὶ τοῦ εἰς Ταῦρον μεταβληθέντος Διός, ἀπάγοντος αὐτὴν ἐκ Φοινίκης εἰς Κρήτην, κατὰ τὸν πασιγνώστου μῦθον. Κάτω τοῦ Ταύρου φαίνονται λείψανα γελώνης τύπου ἀρχαιότερου ἀγινητικοῦ διδράχμου, ἐφ' οὗ ἐπεκόπη τὸ νόμισμα τοῦτο τῆς Γόρτυνος.

Γραμμάτωση των 3 δραχμῶν : Δὲν ἐλήφθη ἀπὸ νεμισματικὸν τύπον, ἀλλ' ἐμφανίζει ἀποψιν τῶν ἐρειπίων τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ νομισματολόγου καὶ ἀρχαιολόγου Α. Ἐβανς ἀνασκαφέντος περιφήμου μινωικοῦ ἀνακτόρου τῆς Κνωσοῦ. Τὸ κοσμητικὸν πλαίσιον τοῦ γραμματόσημου τοῦτου εἶναι σπειροειδές, συνθεστάτον ὡς κόσμημα εἰς τοιχογραφίας, περιβάλλον τὸς τοίχους ἐν εἰδὴ θριγμοῦ. Συνθεστάτον εἶναι ἐπίσης ὡς κόσμημα ἀγγελίων τῶν ἀνακτόρων τῆς Κνωσοῦ καὶ ἄλλων κρητικῶν πόλεων μυκηναϊκῆς ἐποχῆς. Τὸ τέρας ὅπερ εἰκονίζεται ἀριστερὰ ἔχει σῶμα γυναικὸς μὲ μεγάλους μαστοὺς καὶ κεφαλὴν βοός. Φέρεται εἰς σφραγίδας εὐρεθείσας κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Ζάκρου (Σητείας). Μινωταῦρος δὲν εἶναι, διότι οὗτος πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι εἶναι ἀρσενικοῦ γένους. Ἐπειδὴ ὅμως εὐρέθη ἐν Κρήτῃ καὶ ὁμοιάζει πρὸς Μινωταῦρον, χαρακτηρίζεται ὡς τοιοῦτος. Ὁ πρὸς τὰ δεξιὰ τοξότης εὐρέθη εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς Κνωσοῦ, εἰς τὴν Β.Δ. αὐτοῦ γωνίαν. Εἶναι τεμάχιον ἀγγελίου ἐκ στεατίτου λίθου, φέρων ἀνάγλυφον τὸν τοξότην καθ' ἣν στιγμὴν τανύον τὸ τόξον ἀπολύει τὸ βέλος.

ΠΡΟΣ ΓΝΩΣΙΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΙΝ !

ΜΟΝΟΝ ΜΕ ΤΗΝ "ΑΥΤΟΒΟΗΘΕΙΑΝ," ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΝΕΡΓΗΘΗ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

... ΛΕΓΟΥΝ ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΣΥΝΗΘΩΣ ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Τὸ Ἴδρυμα Ροκφέλλερ—ἐνδιαφερόμενον δι' ἰδικὰ του συμφέροντα ἀσφαλῶς διὰ τὴν ὑποανάπτυκτες περιοχὰς—ἀπέστειλε στὴν Κρήτη τὸ 1948, κατόπιν συμφωνίας μὲ τὴν τότε ἑλληνικὴ κυβέρνησι, ἀποστολὴν, ἣ ὁποία ἐμελέτησε τὴν κατάστασιν τῆς νήσου καὶ τὴν δυνατότητα ἀναπτύξεώς της. Ἡ ἀποστολὴ αὐτὴ συνέταξε τὰ πορίσματά της εἰς τόμον καὶ τὸν ἐξέδωσε μὲ τὸν τίτλον

«Ἵποδειγματικὴ Ἔρευνα», ὁ ὁποῖος μετεφράσθη καὶ ἐξεδόθη ἑλληνιστὶ τὸ 1957 ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοαμερικανικοῦ Ἐπιμελητηρίου, εἰς Ἀθήνας. Ἡ ἔρευνα αὐτὴ εἶναι ἀπὸ δικόφρων ἀπόψεων «ὑποδειγματικὴ»—ἀνεξαρτήτως τοῦ σκοποῦ ποῦ τὴν ἐπροκάλεσε—, διότι κατὰ τὴν μελέτην τῶν κρητικῶν προβλημάτων δὲν ἐκλαμβάνει τὸ ἀνθρώπινον δυναμικὸν τῆς Κρήτης ὡς οἰκονομικὸν μόνον

παράγοντα, ἀλλὰ καὶ ὡς σύνολον ἀνθρωπίνων ἀξιών, αἱ ὁποῖαι αὐταὶ καθ' ἑαυτὰ εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐν λόγω περιοχῆς.

Εἰς αὐτὴν τὴν «Ἵποδειγματικὴν Ἔρευναν», λοιπόν, προτείνονται τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικά, διὰ τὴν ὀργανωμένην ἐκμετάλλευσιν τῶν φυσικῶν πόρων τῆς νήσου :

«...Μία τοιαύτη ὀλοκληρωτικὴ ἐξόρμησις, τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἀναλάβει ὁμὰς ἀναδόχων πρακτόρων, προϋποθέτει τὴν τήρησιν τῶν διδαγμάτων, τὰ ὁποῖα προέκυψαν ἐκ τῆς ἐρευνῆς καὶ τῶν παρατηρήσεών μας ἐν Κρήτη καὶ τῆς εἰς ἄλλας χώρας κτηθείσης πείρας ὡς κατωτέρω :

α) Δέον ὅπως αἱ ἀξίαι καὶ αἱ παραδόσεις τοῦ λαοῦ τῆς ἐνδιαφερομένης χώρας παραμείνουν σεβασταί.

β) Ὁ σκοπὸς τῶν ἐνεργειῶν δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐπιβολὴ ἐκβιομηχανισμένου δυτικοῦ πολιτισμοῦ, οὔτε τὰ ἀμερικανικὰ ἢ ἄλλα ἤθη καὶ ἔθιμα νὰ λαμβάνονται ὡς πρότυπα.

γ) Τὸ ἔργον τῆς ἀναδιοργανώσεως δέον ὅπως ἀρχίσῃ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ἐκεῖ ὅπου ὁ κόσμος ζῆ καὶ ἐργάζεται καὶ ὄχι ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω.

δ) Τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεως παντὸς προγράμματος πρέπει νὰ μελετῶνται προσεκτικῶς, πρὸ τῆς προκρίσεως αὐτῶν.

ε) Ὁ ρυθμὸς τῶν μεταρρυθμίσεων πρέπει νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἰκανότητα καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀντοχὴν, εἰς τρόπον ὥστε αἱ προταθεῖσαι μεταβολαὶ νὰ ἀπορροφηθοῦν καὶ νὰ διατηρηθοῦν.

στ) Ὁ μακροχρόνιος παραδεδομένος τρόπος ζωῆς καὶ διαβιώσεως ἐνὸς λαοῦ δὲν εἶναι δυνατόν καὶ δὲν πρέπει νὰ μεταβάλλεται ἐσπευσμένως.

ζ) Τὸ πλεῖστον τῶν δαπανῶν πρέπει νὰ βαρύνουν τὴν Κρήτην καὶ τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος, καθόσον, μόνον

(Συνέχεια εἰς τὴς σελίδα 26)

Η ΒΙΟΣΤΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ὅποιαδήποτε προσπάθεια αὐτοτελοῦς ἢ περιοδικῆς μελέτης τῆς οἰκονομίας ἐνὸς τόπου, διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν δυνατοτήτων προόδου καὶ ἀναπτύξεώς του, δὲν θὰ εἶναι τελεία καὶ ἀποτελεσματικὴ, χωρὶς τὴν ἀκριβῆ γνώσιν τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ τόπου αὐτοῦ, ὅπως ἀναφερόμεν καὶ εἰς ἄλλο μας ἄρθρον. Ὁ πληθυσμὸς—ἢ, ὅπως στὴν οἰκονομικὴ ἔρευνα λέγεται, τὸ ἀνθρώπινον δυναμικὸν—ἀποτελεῖ γιὰ κάθε περιοχὴν τῆς γῆς ἓνα ἀπὸ τοὺς βασικοὺς φυσικοὺς παράγοντας ἀναπτύξεώς της. Αὐτὸς μὲ τὴν δραστηριότητά του δίδει σὲ κάθε τόπον τὴν γενικὴν φυσιογνωμίαν του καὶ δημιουργεῖ τὴν ἱστορίαν του.

Τὸ ἴδιον βεβαίως συμβαίνει καὶ μὲ τὴν Κρήτην, τῆς ὁποίας τὰ παντοειδῆ προβλήματα θὰ ἀπασχολοῦν περιοδικῶς τὰς στήλας αὐτάς.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Σύμφωνα μὲ τὰ στοιχεῖα ποῦ δίδουν οἱ ἀρμόδιες ἑλληνικὲς ὑπηρεσίαι διὰ τὴν Κρήτην, ἡ αὐξητικὴ κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου κατὰ τὴν τελευταία τριακονταετία παρουσιάζεται ὡς ἐξῆς : Τὸ 1928 ἡ νήσος εἶχε 386.427 κατοίκους, τὸ 1948 475.800 καὶ σήμερον ἔχει 462.124, σύμφωνα μὲ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς Κρήτης ἔχει αὐξηθῆ κατὰ ποσοστὸν περισσότον τῶν 23 ο/ο. Τὸ ποσοστὸν αὐτὸ αὐξάνεται συνεχῶς. Οὕτως εἰς διάστημα 48 ἐτῶν ἀνῆλθεν εἰς 58 ο/ο καὶ εἰς διάστημα 67 ἐτῶν εἰς 70 ο/ο. Ἡ Κρήτη ἔχει σήμερον τὸν μεγαλύτερον τῆς πληθυσμὸν ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος μ.Χ. καὶ ἐδῶθεν, ἀλλὰ μικρότερον καὶ ἀπὸ τὸ ἡμισυ τοῦ πληθυσμοῦ (1.200.000 κάτοικοι) ποῦ εἶχε τὸ ἔτος 1550 π.Χ.

Ἡ ἐλάττωσις αὐτῆ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κρήτης εἶναι συνέπεια τῶν ἱστορι-

κῶν τῆς περιπετειῶν. Δείχνει τί τῆς ἐστοίχισαν οἱ ξένες κατοχῆς, οἱ πόλεμοι καὶ οἱ ἐπαναστάσεις εἰς ἀνθρώπινον δυναμικόν, ἀλλὰ καὶ εἰς φυσικοὺς πόρους, ἀνληθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ σημερινὴ τῆς ἀδυναμία νὰ διαθρήψῃ ἐπαρκῶς τὸν ὑπάρχοντα πληθυσμὸν, ἐξ αἰτίας ἀκριβῶς τῆς καταστροφῆς τῶν φυσικῶν αὐτῶν πόρων. Ὁ ἀριθμὸς ὅμως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν—χωρὶς τὰς μεταγενεστέραις καταστροφάς, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν βοήθειαν βεβαίως καὶ ἄλλων παραγόντων—ἀποδεικνύει τὴν δυνατότητα διαθρήψεως πληθυσμοῦ διπλασίου ἀπὸ τὸν σημερινόν, ἐφόσον ὅμως μὲ τὰ σύγχρονα τέλεια μέσα διοργανωθῇ συστηματικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν φυσικῶν τῆς πόρων.

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΣ

Μὲ μόνον τὰ 30 ο/ο τοῦ ἐδάφους τῆς Κρήτης κατάλληλα σήμερον δι' ἀγροτικὴν παραγωγὴν καὶ μὲ τὰ 80 ο/ο τοῦλάχιστον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀσχολούμενα μὲ ἀγροτικὴν ἐργασίαν καὶ ἀποζῶντα ἀπ' αὐτὴν, φαίνεται καθαρά, ὅτι ἡ Κρήτη παρουσιάζει τὴν μεγαλύτεραν πυκνότητα ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ (485 κάτοικοι ἀνὰ τετραγωνικὸν μίλι καλλιεργησίμου γῆς) ἀπὸ ὅλην τὴν Εὐρώπην.

Οἱ στατιστικὲς ὅλες συμφωνοῦν σὸ ὅτι ἡ πίεσις αὐτῆ ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῆς γῆς, τόσον προπολεμικῶς ὅσον καὶ μεταπολεμικῶς, παρουσιάζει συνεχῆ αὐξησιν, ἢ ὁποία πάλιν ἀκολουθεῖ τὴν γενικὴν αὐξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου καὶ τὴν ἐν γένει βιοστατικὴν τῆς κατάστασιν. Δι' αὐτὸ καὶ ἐπιβάλλεται νὰ μελετηθῇ τὸ θέμα τῆς ἀντιμετωπίσεως καὶ ἐπιλύσεως τῶν κρητικῶν προβλημάτων, μὲ προοπτικὴν τὴν οἰκονομικὴν καὶ πολιτιστικὴν εὐημερίαν τοῦ λαοῦ τῆς.

Γ. Μ.

ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΝ ΟΛΟΙ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Κυρίες τής Κνωσού...

Πρέπει βέβαια να την γνωρίσουν όλοι την Κρήτη. Και, όπως γράψαμε στις ίδιες αυτές σελίδες του προηγούμενου τεύχους, το περιοδικόν αυτό θα βοηθήσει όσο μπορεί, δίνοντας σε κάθε τεύχος του κι από ένα σχετικό κομμάτι τής παλιάς και τής σύγχρονης Ιστορίας τής Κρήτης, αναδεικνύοντας τα παλιά και τα σύγχρονα μνημεία του πολιτισμού, βοηθώντας κάθε αναγνώστη στις Ιστορικές του γνώσεις, αλλά και δείχνοντας το δρόμο που τραβάει σήμερα ο λαός που δεν προσκύνει κανένα κατακτητή, με τις ανάγκες και τα προβλήματά του. Ακόμη θα βοηθηθή ο τουρισμός με την εμφάνιση κάθε περιοχής που έχει τουριστικό ενδιαφέρον. Κι όλα αυτά μέχρι να γίνη δυνατόν—πολύ σύντομα, πιστεύουμε—να δοθή ένα πιό ολοκληρωμένο έργο γενικής Ιστορίας τής Κρήτης, για τους Κρητικούς και για όλους εκείνους που θέλουν και πρέπει να την γνωρίσουν.

Ας πούμε λοιπόν κάτι για την πολύ παλιά Ιστορία, και μάλιστα για το πώς ανακαλύφθηκε, ότι η μινωική γραφή ήταν κι αυτή ελληνική. Πολλοί έχουν γράψει πολλά. Έμεις πρέπει να προτιμήσωμε εκείνα που ένεφάνισαν σ' ένα μεγάλο εβδομαδιαίο περιοδικό μιά Κρητικοπούλα, ή Έλενη Λαμπράκη—Σαββίδη.

Ας ξαναγυρίσωμε στον Βέντρις. Αυτός, όταν ήταν, νέος ώνειρεύετο να ξεδιαλύνη το μυστικό τής κρητικής γραφής. Ο πόλεμος τον πρόλαβε ναρτίς, πριν τελειώση το Πανεπιστήμιο. Σπούδαζε αρχιτέκτων, αλλά τον πήραν στην αεροπορία, κι εκεί ειδικεύτηκε στην αποκρυπτογράφησι των κωδικών.

Αυτή η ειδικότητα του Βέντρις να αποκρυπτογραφή μηνύματα των έχθρων του άνοιξε τον δρόμο προς την άγνωστη μιάς αρχαίας γραφής. Η μέθοδος που χρησιμοποίησε ή RAF ήταν φαίνεται αλάνθαστη. Το 1952, μαζί με ένα φίλο του φιλόλογο, έκαναν μιά ανα-

κοίνωση που συνετάραξε την αρχαιολογία: Έδιάβασαν την «γραμμική Β» και πρόκειται για Έλληνικά.

Βέβαια πολλοί υποπτευόντουσαν ότι οι Μυκηναίοι μιλούσαν Έλληνικά. Στην Ελλάδα δύο έρευνηται είχαν φθάσει στο συμπέρασμα ότι ή γραμμική Β έμοιαζε με Έλληνικά, το ύλικό όμως που είχαν στη διάθεσή τους ήταν περιορισμένο και γι' αυτό δεν ήταν σίγουροι για την ορθότητα των πορισμάτων τους. Ο Βέντρις γεμάτος ένθουσιασμό έξηγούσε τον τρόπο με τον όποιο είχε δουλέψει, και την αποκαλυπτική διαπίστωσή του ότι τά κείμενα είναι Έλληνικά. Οι αρχαιο-

λόγοι στην αρχή σήκωσαν τους ώμους. Ποιός είναι αυτός ο νεαρός που θέλει, χωρίς να σπουδάσει, να καταπιαστή με ξένα θέματα; Λάθος θα κάνη... Την ίδια όμως χρονιά, το καλοκαίρι, μιά ενεπιγραφή πινακίδα από τον Πύλο ήρθε κι επικυρώση την άγνωση του Βέντρις. Η πινακίδα είχε μία παράσταση τριπόδος, και πλάι έγραφε κάτι σε γραμμική Β. Έφαρμόζοντας το σύστημα άγνωσης Βέντρις, διάβαζε κανείς την λέξη: τ ρ ί π ο δ ε, Δεν χωρούσε πιά και μιά άμφιβολία, είχαμε να κάνουμε με Έλληνικά.

Οι γλωσσολόγοι ήρθαν με τη σειρά τους να μελετήσουν τά Έλληνικά τής «Γραμμικής Β». Πριν από πολύ καιρό είχε έρθει στην Ελλάδα ένας Γάλλος γλωσσολόγος και έκανε μιά διάλεξη πάνω σ' αυτό το θέμα. Έξήγησε, λοιπόν, ότι το ύλικό δεν είναι πάρα πολύ διαφορετικό από τά κλασσικά Έλληνικά. Η εξέλιξη τής γλώσσας υπήρξε άργη, χωρίς θεαματικές αλλαγές. Είναι όμως άραγε τά Μυκηναϊκά ό κοινός πρόγονος των διαφόρων διαλέκτων των κλασσικών χρόνων; Όχι. Από άπόψεις διαλέκτου δεν βρίσκομε καμμιά συγγένεια με τά διάφορα Έλληνικά τής Ιστορικής εποχής, ίσως μόνον μιά μακρυνή όμοιότητα με τά Αρκαδικά. Άλλά για να βρούμε την πρώτη μορφή των Έλληνικών θα πρέπει ν' ανακαλύψωμε κείμενα ακόμη πιό παλιά. Αυτό που διαβάζουμε τώρα δεν είναι παρά μιά διάλεκτος Η όμηρική γλώσσα βασίζεται σε κείμενα ή σε προφορική παράδοση που και κείνη έχει ως βάση τά Μυκηναϊκά.

ΜΟΝΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

Τί ύλικό είναι εκείνο που μας δίνουν οι πινακίδες; Τί κείμενα; Δυστυχώς αυτά που έφθασαν ως έμεις είναι μόνον κατάλογοι. Κατάλογοι άποθηκών, ειδών, ονομάτων, προσφορών, τόπων, αλλά τίποτα πάρα πάνω. Γι' αυτό και ή άγνωση τους ήταν πολύ δύσκολη και τ' συμπεράσματα κατ' άρχήν φαίνονται ότι θα είναι περιορισμένα. Δεν βρέθηκε κανένα λογοτεχνικό κείμενο, κανένα Ιστορικό χρονικό, ένας νόμος ή ένα διάταγμα. Έχομε μονάχα βιβλία λογαριασμών των άνακτόρων. Υπήρχαν άραγε άλλα κείμενα, εκτός από τά λογιστικά αυτά των άνακτόρων; Οι γνώμες διχάζονται. Είτε υπήρχαν, όμως, είτε όχι άλλα κείμενα, το γεγονός είναι ότι έχουμε τά άσχοληθούμε μόνον με τους λογαριασμούς που σώθηκαν. Οι λογαριασμοί όμως κάνουν θαύματα μ' αυτά τά πράγματα, και από τις πινακίδες τής Πύλου προσπάθησαν να σχεδιάσουν μιά πρόχειρη εικόνα τής περιοχής στον 13ον αιώνα π.Χ.

ΘΕΟΙ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΗΝ ΑΥΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Πρώτα—πρώτα ξεχώρισαν τά όνόματα των αξιωμάτων. Άνώτατος άρχοντας, πολιτικός και ίσως θρησκευτικός, είναι ό Άναξ. Ένας Άναξ υπάρχει στην Κνωσό και ένας στην Πύλο. Γύρω του υπάρχουν ό λαηγέτης, οι τελεσταί, οι έπαίται. Σε δευτερεύουσα σειρά εμφανίζεται ό Βασίλευς, που κατά τους αρχαιολόγους, φαίνεται μάλλον να είναι κυβερνήτης μιάς μικρής έπαρχίας. Υπάρχουν ακόμη οι έλεύθεροι άνθρωποι διαφόρων επαγγελμάτων, και οι δούλοι, καθώς και μιά άλλη κατηγορία, οι δούλοι του Θεού.

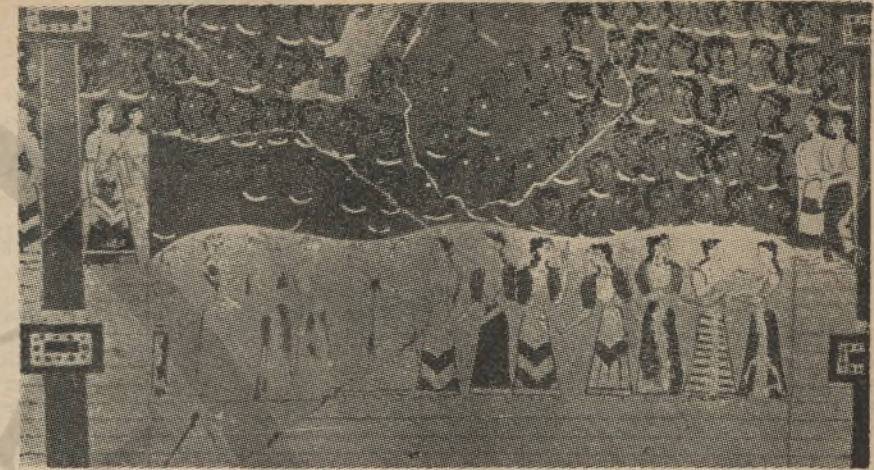
Έξαιρετικά ενδιαφέρουσες είναι οι πινακίδες τής Πύλου που, στους καταλόγους αναφέρουν και την γη με τους μισθωτές της, τους φόρους που πλήρωναν, την σπορά που έπαιρναν. Το σύστημα όμως τής έκμισθωσης τής γης, που αναφέρουν οι πινακίδες, είναι τόσο περίπλοκο, ώστε ακόμα οι αρχαιολόγοι δεν κατόρθωσαν να ξεκαθαρίσουν τί ακριβώς συμβαίνει με την άσπαστη γη, πόση γη άνηκει στην Θεά (ή τον Θεό), και αν ό δάμος είναι ή κοινόκτητη γη, ή ό λαός τής Πύλου. Για τά ζητήματα αυτά θα πρέπει να κάνωμε ύπομονή μερικά χρόνια, έως ότου βγάλουν τά συμπεράσματά τους οι ειδικοί.

Μιά άλλη πλευρά τής αρχαίας Ιστορίας που δέχτηκε περίεργο φώς από την άγνωση των πινακίδων, είναι ή μυθολογία. Από τά όνόματα των θεών που διαβάστηκαν συμπεραίνει κανείς ότι ή θρησκεία των Μυκηναίων δεν αλλάζει σχεδόν καθόλου από την θρησκεία τής πρώτης χιλιετηρίδος. Ο Ζεύς, ή Ηρα, ή Άρτεμις, ή Άθηνά (ως Πότινια), λατρεύονται από τότε, καθώς και ό Διόνυσος. Ο τελευταίος αυτός μάλιστα έτάραξε πολύ τους αρχαιολόγους, γιατί πίστευαν πως είχε εμφανισθή πολύ άργότερα στον Όλυμπο.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

Άλλο πρόβλημα που παραμένει άλυτο ακόμα, είναι το έξης: Υπήρξε άραγε έπιβίωση γραπτής ποίησης, μήπως δηλαδή ό Όμηρος δεν βασίστηκε μόνον σε προφορική παράδοση, αλλά σε κείμενα; Οι πινακίδες που βρέθηκαν στην Πύλο πιστεύεται ότι ήσαν άρχεία μιάς πολύ σύντομης περιόδου—ένός έτους ίσως—πριν από την καταστροφή των άνακτόρων. Οι αρχαιολόγοι ύποθέτουν πως στο τέλος τής χρονιάς όσες πληροφορίες ήταν να διαφυλαχθούν, μεταγράφονταν από τις ώμες πλίνθους σε κάποιο λιγώτερο φθαρτό ύλικό. Το ύλικό αυτό όμως καταστράφηκε, ενώ σώθηκαν οι πηλινες πινακίδες, γιατί ψήθηκαν στην πυρκαϊάν των άνακτόρων.

Σ' εκείνο το λιγώτερο φθαρτό ύλικό ίσως να καταγράφονταν και οι μύθοι και ή Ιστορία—καθώς έκαναν οι Σουμεριοί και οι Χετταίοι—και να είχαν επίζησει μ' αυτόν τον τρόπο. Ένας Άγγλος

Μινωικές γυναίκες σεργιανίζοντας σε κήπους.

φιλόλογος, λέει: «Θάταν άραγε παράτολμο να συνδέση κανείς τους «διφθεραφόρους» (προμηθευτάς κατεργασμένων δερμάτων), τους όποιους συναντάμε σε δύο πινακίδες τής Πύλου, με μιά σημείωση του Έρροδότου: τάς βίβλους διφθέρας καλέουσι από παλαιού οι Ίωνες. Οι διφθέρες μπορεί πολύ καλά να ήσαν δερμάτινα χιτώνια...».

Πάντως, απ' ό,τι φαίνεται μέχρι τώρα, κατά την Μυκηναϊκή έποχή, ή γραφή ήταν μάλλον άνακτορικός κώδικας παρά μέσον έπικοινωνίας. Συνεπώς, αν καταγράφονταν ή ποίηση, δεν έπεται ότι και ό ποιητής ήξερε γράμματα ή ότι ή τέχνη τής γραφής είχε όποιαδήποτε έπιδραση στην τεχνική του. Τά γραπτά κείμενα, αν υπήρχαν, ίσως άπλάως να κράτησαν ζωντανές μερικές αναμνήσεις.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΑΙΜΟΝΙΟ. ΦΟΙΝΙΚΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΦΩΝΗΕΝΤΩΝ

Το γεγονός από το όποιο πρέπει να ξεκινά ό έρευνητής είναι ότι υπήρχαν δύο τουλάχιστον Έλληνικές γραφές: ή γραμμική Β και ή άλφαβητική. Η δημιουργία τής γραμμικής Β πριν από το 1100 π.Χ. είναι άγνωστο που, πως και ύπό ποίους όρους έγινε. Είναι φανερό μονάχα πως προέρχεται από την γραμμική Α, αλλά δεδομένου ότι ή γραφή

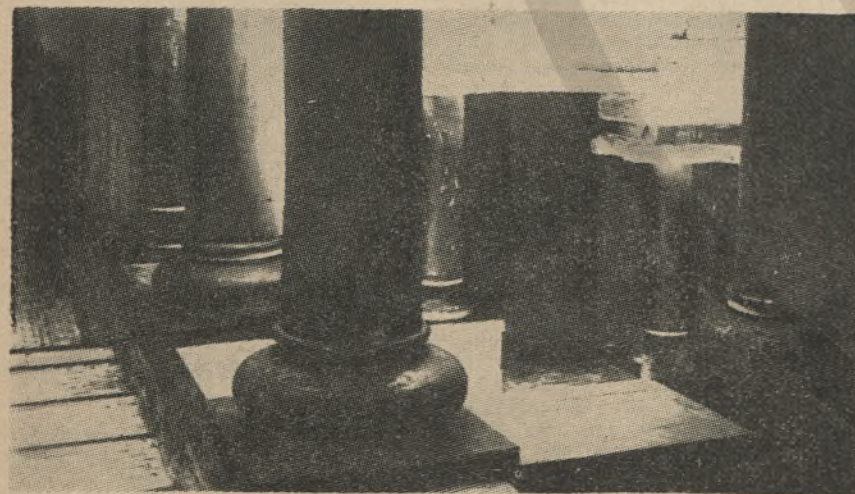
αυτή έξυπηρετούσε άλλη γλώσσα, δύσκολα προσορμόστηκε στα Έλληνικά. Και οι άνθρωποι εκείνης τής εποχής δεν έφεύραν νέα σήματα.

Στην δεύτερη φάση τής Έλληνικής γραφής, περί το 1100 π.Χ. εισάγεται το άλφαβητο. Το όργανο αυτό που δημιουργήθηκε, ήταν το καλύτερο όχι μόνον τής εποχής του, αλλά και όλων των εποχών, αφού αυτό είναι που χρησιμοποιούν και σήμερα στην Ευρώπη, με το όνομα «λατινικό». Το τεράστιο προσόν του Έλληνικού άλφαβήτου ήταν ότι στο σημειτικό άλφαβητο, που είχε μόνον σύμφωνα, προσετέθησαν και 5 φωνήεντα. Η ευκολία του άλφαβήτου αυτού ήταν μεγάλη για τους ανθρώπους, και λίγες γενιές άργότερα από την εποχή του Κάδμου, που κατά την παράδοση το έφερε στην Ελλάδα, βρίσκουμε έπιγραφές πρόχειρες, γραμμένες από λαϊκούς ανθρώπους. Η γραφή δεν είναι πιά προνόμιο μιάς τάξεως, αλλά κτήμα όλων.

Από την Ελλάδα το άλφαβητο μεταδόθηκε στους Έτρούσκους, που ζούσαν στην Ιταλία, και από την παραφορά που υπέστη από τους Έτρούσκους έγινε το λατινικό που, όπως λέγαμε, χρησιμοποιείται ακόμη από το μεγαλύτερο μέρος του πολιτισμένου κόσμου.

ΝΕΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Σε κάθε αρχαιολογικό περιοδικό τής Ευρώπης και τής Αμερικής, από την

Από την λαμπρότητα του άνακτόρου του Μίνως.

Νέοι μαζεύοντας άνθη.

«Νοῦς ὑγιής ἐν σώματι ὑγιεῖ»

ΤΑ ΚΡΗΤΙΚΟΠΟΥΛΑ ΚΙ Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Τί πρέπει νὰ ξέρουν

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Ὅταν ὁ νέος ἔμπαινε στὴν παλαίστρα, δὲν ἦταν πέτρα, ἀλλὰ εἶχε σώμα καὶ πνεῦμα στὴν ἀφετηρία τῆς ἀναπτύξεώς τους. Δὲν ἦταν δὲ καὶ μόνος, ἀλλὰ κοντὰ του ἔβαιρνε θέσιν ὁ παιδοτρίβης, ὁ γυμναστής, δηλαδὴ ὁ δάσκαλος. Αὐτὸς ἀρχίζε νὰ διδάσκη στὸν νέο τὰ ἀγωνίσματα, πού δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ὠρισμένες κινητικὲς λειτουργίες τῶν μελῶν τοῦ σώματος πρὸς ἐπίτευξιν ὠρισμένου ἀποτελέσματος, τοῦ ἀθλοῦ.

Ἦρχιζε λοιπὸν ὁ διάλογος διδασκάλου καὶ μαθητοῦ. Ὁ δεύτερος παρακολουθοῦσε τὴ λογικὴ, τὰ αἰσθήματα καὶ τὶς κινήσεις τοῦ πρώτου καὶ τὰ ἐπανελάμβανε σὲ μεγαλύτερη ἔχταση καὶ μὲ μεγαλύτερο βαθμὸν ἐντάσεως...

Σ' αὐτὴν τὴ λειτουργία, πού, ἂν πρέπει νὰ θελήσωμε νὰ δώσωμε τὴ φιλοσοφικὴ τῆς ἔκφρασι, πρέπει νὰ τὴν ὀνομάσωμε τελετουργικὴ μυσταγωγία, ἔχει τὴν ἀφετηρία τῆς ἡ συγκεντρωτικῆς ἀνάπτυξιν τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν

κῶν ἰκανοτήτων τοῦ νέου τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ὁ νέος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀσκοῦσε τὸ σῶμα του καὶ ταυτόχρονα μάθαινε νὰ σκέπτεται καὶ νὰ αἰσθάνεται. Τὶς στοιχειώδεις λειτουργίες, πῶς συγκροτοῦσαν ἓνα καλὸν πολίτη—ἓνα μέσο ἂν ρωπο, ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα—, ρωμαλαῖο καὶ ἰκανὸ, ἔξυπνο, μορφωμένο, εὐγενῆ καὶ αἰσθηματικὸ, διαδέχτηκαν οἱ μεγάλες ἐξάρσεις, πού δημιούργησαν τὶς διακρίσεις σὲ κάθε ἐπὶ μέρους δραστηριότητα τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ τοὺς μεγάλους ἀθλητὰς, τοὺς μεγάλους καλλιτέχνας, τοὺς φιλοσόφους, τοὺς πολιτικούς, τοὺς κοινωνικούς παράγοντας, τοὺς στρατηγούς κλπ.

Ὁ ἀθλούμενος νέος γυμνάζεται ταυτόχρονα στὶς ἐξῆς δραστηριότητες: α) Βλέπει καὶ ἔρχεται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μὲ τὴν φύσιν, διότι ἐντὸς αὐτῆς γυμνάζεται. Μαθαίνει νὰ τὴν θαυμάζει, τὴν θεωρεῖ ὡς ἀναγκαίαν καὶ φυσικὴν συνάρτησι μὲ τὸν ἑαυτὸν του, τὴν κάνει ψυχικὰ δική του. Ἀναγκαία συνέπεια εἶναι νὰ τὴν ἀγαπᾷ καὶ νὰ τὴν θυμιάζη πατρίδα—δηλαδὴ γεννητὴρα του—διὰ νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ ἀγωνιζόμενος μέχρι θανάτου, ἂν χρειασθῇ. β) Βλέπει τοὺς ἄλλους νέους καὶ μαθαίνει νὰ θαυμάζη τὴν ὁμορφιά τους. Ἀπ' αὐτὸ θὰ κινηθῇ διὰ νὰ τοὺς μοιάσῃ ἀγωνιζόμενος. Καταλαβαίνει ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ τίποτε μόνος του καὶ γίνεταί κοινωνικός, πιστεύει δηλαδὴ στὴν ἀνάγκη ὑπάρξεως καὶ τῶν ἄλλων, γιὰ νὰ ὑπάρχῃ ὄχι μόνον ὡς φυσικὸν ὄν ἀλλὰ καὶ ὡς ὄντο τῆς ὁ ἴδιος. Δὲν περνεῖ καθόλου ἀπὸ τὸ μυαλό του, ὅτι αὐτὸς εἶναι τὸ κέντρο τοῦ κόσμου, δὲν γίνεταί δηλαδὴ ἐγωϊστής, ἀλλὰ ἓνα κοινωνικὸ μῦριο καὶ θὰ μᾶθῃ νὰ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν ἀρμονικὴ ὑπαρξί αὐτοῦ τοῦ συνόλου. Ἔτσι καὶ τοῦ γεννηθῆ ἡ πρώτη σκέψι περί κοινωνίας. Καὶ ἐπειδὴ θὰ μᾶθῃ ἀκόμη, ὅτι μέσα στὴν παλαίστρα δὲν μπορεῖ νὰ καταφέρῃ αὐτὸ πού ἐπιδιώκει, ἂν δὲν ἔχει τοὺς συναδέλφους του, γιὰ νὰ κρίνῃ τὶς ἐπιτεύξεις του μὲ κανόνα τὶς δικές τους ἐπιτεύξεις καί, πρῶτ' ἀπ' αὐτὸ, ἂν δὲν ἔχει τὸν δάσκαλο, νὰ τοῦ δείξῃ, τί πρέπει νὰ κάμῃ, θὰ σχηματίσῃ τὸ μυαλό του τὴν ἐννοία τῆς ἀνάγκης τῆς Πολιτείας (τῆς κοινωνίας πού βάζει κανόνες ρυθμιστικούς τῶν σχέσεων τῶν μελῶν τῆς καὶ ὁδηγούς στὴν ἐφαρμογὴ αὐτῶν τῶν κανόνων). γ) Ἡ προσπάθειά του νὰ καταφέρῃ τὸν ἀθλο τὸν μαθαίνει νὰ σκέπτεται καὶ ἡ διαλογικὴ του συζήτησι ἐπ' αὐτοῦ μὲ τὸν δάσκαλο δημιουργεῖ τὴν διαλεκτικὴν (μαιευτικὴν) μέθοδο σκέψεως. Αὐτὴ ἡ ἰκανότητα θὰ ὁδηγήσῃ ἀργότερα στὴν φιλοσοφικὴ ἔρευνα μὲ τὴν μαιευτικὴν μέθοδο στὴ γνωσιολογία. δ) Ὁ θαυμασμός του στὴν ἀρμονία τῆς φύσεως, ἐντὸς τῆς ὁποίας ζῆ καὶ δρᾷ, καὶ στὴν ἀρμονία τοῦ σώ-

ἐποχῆ τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ Βέντρης, δημοσιεύονται νέες θεωρίες σχετικὰ μὲ τὴν γλῶσσα, τὴν ἱστορία, τὴν θρησκεία καὶ τὴν καταγωγὴ τῶν κατοίκων τῆς Κρήτης. Ἔτσι, ὁ Σκανδιναυὸς ἐρευνητὴς κ. Φούρσομαρκ ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ γλῶσσα τῆς Γραμμικῆς Β εἶναι μιὰ ἀρχαϊκὴ μορφή τῆς Ἀρκαδοκυπριακῆς οἰάδας, πού μιλιόταν στὴν Πελοπόννησο ἀνάμεσα στὰ 1500—1200. Ἡ Γραμμικὴ Β καὶ ἡ Συλλαβικὴ Κυπριακὴ γραφή, εἶναι δύο παράλληλες καὶ ἀνεξάρτητες ἀναπτύξεις τῆς Γραμμικῆς Α. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι καὶ ἡ Γραμμικὴ Α ἦταν Ἑλληνικὰ, καὶ ὅτι ἡ Γραμμικὴ Β, ἡ μᾶλλον ἡ γλῶσσα τῆς Γραμμικῆς Β, πού ὀνομάζεται ἀπὸ πολλοὺς Ἀρχαία Ἀχαικὴ, ἐφευρέθηκε στὴν Κρήτη (καὶ μάλιστα στὴν Κνωσὸ, γιὰτὶ ἀλλοῦ στὸ νησί δὲν τὴν συναντᾶμε) ἀπὸ Ἀχαιοὺς πρὶν ἀπὸ τὸ 1400, ἄρα πρὶν ἀπὸ τὴν καταστροφὴ τοῦ ἀνακτόρου. Πρέπει, λοιπὸν, νὰ φαντασθῶμε ὅτι ὑπῆρχαν Ἀχαιοὶ ἐγκατεστημένοι στὴν Κνωσὸ πρὶν ἀπὸ τὸ 1400, ἐποχῆ πού, κατὰ τοὺς ἀρχαιολόγους, ἔγινε ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Κνωσοῦ. Ἀλλὰ τότε, γιὰτὶ κατέστρεψαν οἱ Ἀχαιοὶ ἓνα ἀνάκτορο πού βρισκόταν ἤδη στὰ χεῖρά τους; Ἴσως ἡ θεωρία τῆς καταστροφῆς ἀπὸ σεισμοὺς νὰ εἶναι ἡ ὀρθότερη, εἶναι, ἐξ ἄλλου, ἐκείνη πού ὑποστηρίζουν ἀπὸ χρόνια τώρα οἱ Ἕλληνες ἀρχαιολόγοι,

Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΚΝΩΣΟ

Οἱ ἀρχαιολόγοι δὲν συμφώνησαν ἀκόμα γιὰ τὸ ποιοὶ ἦσαν οἱ κάτοικοι τῶν ἀνακτόρων τῆς Κνωσοῦ. Ἀλλὰ μὲ λίγη φαντασία, μὲς ἔδωσαν μιὰν εἰκόνα τοῦ τί ἦσαν. Οἱ θεωρίες τους στηρίζονται στὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν. Δὲν ἔχει κανεὶς παρὰ νὰ ρίξῃ μιὰ ματιὰ στὸ ἀνάκτορο τῆς Κνωσοῦ, γιὰ νὰ καταλάβῃ ὅτι οἱ ἄνθρωποι πού τὸ ἔκτισαν εἶχαν μιὰν ἐλεύθερη σκέψιν, πού δὲν δεσμευόταν ἀπὸ τὴν συμβατικότητά. Πελάριο, περίπλοκο, μὲ σκάλες, διαδρόμους, ἐσωτερικὲς αὐλὲς καὶ βεράντες, ἦταν ὁ πρῶτος «ελαβύρινθος». Μεγαλόπρεπες αἰθούσες ὅπου θὰ συνεδρίαζαν οἱ ἄνδρες, χαριτωμένα δωμάτια, ὄλο φῶς καὶ διακοσμημένα μὲ ὁμορφες τοιχογραφίες, τὰ δωμάτια τῶν γυναικῶν.

Ἡ θρησκεία τους, ἂν κρίνῃ κανεὶς πάλι ἀπὸ τὰ εὐρήματα, ἔχει ὡς κορυφὴ τὴν Μητέρα θεὰ σὲ διάφορες μορφές. Λατρεύοντας γυναικεῖα θεότητα, δὲν μπορούσαν βέβαια, νὰ δίνουν στὴν καθημερινῇ ζωῇ μικρὴ θέσι στὴ γυναίκα. Γι' αὐτὸ καὶ στὶς τοιχογραφίες καὶ τοὺς σφραγιδολίθους βλέπομε παντοῦ τὶς γυναῖκες ντυμένες μὲ πλουμιστὲς φοῦστες, μὲ τὰ μαλλιά τους μακρὰ καὶ τὰ στήθη γυμνά, νὰ συντροφεύουν παντοῦ τοὺς ἄνδρες.

Ἡ θάλασσα γοητεύει καὶ προστατεύει τοὺς Κρητικούς. Τὴν ἀγαποῦν, ταξιθεύουν ἐλεύθερα σ' ὅλη τὴ Μεσόγειο, τὴν λατρεύουν μὲ τὸ ὄνομα Δίκτυννα, καὶ ἔχουν ἱερὸ σύμβολο τὸ χταπόδι.

Ἡ θάλασσα τοὺς προστατεύει τόσο καλὰ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, ὥστε δὲν βρέθηκαν στὴν Κνωσὸ ὀχυρωματικὰ ἔργα: Ἦσαν περιττά.

Οἱ Κρητικοὶ ἀγαποῦν τὴν φύσιν, τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζωγραφίζουν μὲ λεπτομέρεια καὶ ἀκρίβεια. Τὸ χεῖρι τοῦ καλλιτέχνη, ἐλεύθερο, σχεδιάζει μὲ σίγουρες γραμμὲς τὰ «στιγμιότυπα» τῆς ζωῆς καὶ ἓνα χρώμα ζωντανὸ καὶ πλούσιο ἔρχεται νὰ τοὺς δώσῃ ἀνάγλυφον ὄψη.

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἔχουν σώματα λεπτὰ, γυμνασμένα, κρατᾶν ἴσο—κάπως ἀγέρωχο—τὸ κεφάλι τους καὶ ἡ μέση τους εἶναι λεπτοτάτη. Τοὺς ἀρέσει ἡ καλοπέραση, τὰ κοσμήματα καὶ τὰ ἀρώματα. Δίνουν γιορτές, ὅπου χορεύουν καὶ κἀνουν ἀκροβατίες μὲ ταύρους. Ἀγαποῦν ἀκόμα πολὺ καὶ τὰ λουλούδια καὶ ἡ Μεγάλὴ θεὰ συχνὰ παριστάνεται ὡς Θεὰ τῶν Μυκῶνων, δηλαδὴ Θεὰ τῆς Παπαρούνας, νὰ κάθεται μὲ τὸ κεφάλι στολισμένο ἀνθη, κάτω ἀπὸ ἓνα δένδρο.

Ἡ Μεγάλὴ Θεὰ εἶναι ἀκόμα καὶ θεὰ τῶν περιστεριῶν, δηλαδὴ τοῦ ἔρωτα, ἀλλὰ καὶ τῶν φιδιῶν, ἄρα καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τὴν λατρεύουν στὰ δάση, στὶς σπηλιὰς καὶ στὶς κορυφὲς τῶν βουνῶν. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ζοῦσαν ἐρωτευμένοι μὲ τὴ φύσιν, σὲ πλήρη ἀρμονία μαζὶ τῆς, καὶ χαίρουν κάθε ὁμορφία.

(Συνέχεια στὴ σελ. 28)

Γενικώτερα έπιμαχα θέματα

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Σχέδιον διά την ριζικήν λύσιν του

Του κ. ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΚΑΡΥΔΗ Διευθυντού του
'Επαγγελματοβιοτεχνικού 'Επιμελητηρίου 'Ηρακλείου

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εκ του προηγούμενου)

Ὡς γνωστόν, ἡ 'Εκπαίδευσίς τῆς Χώρας διακρίνεται εἰς Στοιχειώδη—Μέσην καὶ Ἀνωτέραν.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν Ἀνωτέραν Πανεπιστημιακὴν 'Εκπαίδευσιν, δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι, αἱ ὑφιστάμεναι πάσης φύσεως Ἀνωτάται Σχολαὶ ἐξασφαλίζουν καὶ δὴ πληθωριστικῶς εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις τὸν ἐξοπλισμὸν τῆς Χώρας μὲ τὸ ἀναγκαῖον αὐτῆ πάσης φύσεως ἐπιστημονικὸν προσωπικόν. Τὸ αὐτὸ ὁμῶς δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ διὰ τὴν Κατωτέραν καὶ Μέσην 'Εκπαίδευσιν.

Η ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Ἡ Στοιχειώδης 'Εκπαίδευσίς, ἡ ὁποία ἐνδιαφέρει τὴν μεγίστην μάζαν τοῦ λαοῦ, παρέχεται κατὰ τρόπον ἀπελπιστικῶς ἀτελεῖ διὰ τῶν Ἐξαταξίων Δημοτικῶν Σχολείων.

Ἡ κυριώτερα ἀφορμὴ τῶν ἀπαραδέκτων ἀτελειῶν τῆς Στοιχειώδους 'Εκπαίδευσίς εἶναι ἀφ' ἐνὸς ὁ τύπος τοῦ Μονοταξίου Σχολείου καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ πολυάριθμον τῶν μαθητῶν ἐκάστης τάξεως καὶ αὐτῶν τῶν Πολυταξίων Σχολείων.

Ὁ τύπος τοῦ Μονοταξίου Σχολείου ἀποτελεῖ πραγματικὴν καταστροφὴν διὰ τοὺς ἑλληνοπαῖδας, καθ' ὅτι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Μονοταξίου Σχολείου οἱ μαθηταὶ καὶ τῶν ἑξ τάξεων τοῦ σχολείου τούτου παρευρίσκονται ταυτοχρόνως πάντοτε εἰς μίαν καὶ μόνον αἴθουσαν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἐνὸς καὶ μόνου διδασκάλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ σύνθημα ὠρῶριον ἐργασίας διδάσκει καθ' ἡμέραν ἐκ περιτροπῆς καὶ εἰς τὰς ἑξ τάξεις ἅπαντα τὰ προβλεπόμενα μαθήματα. Τὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς τοιαύτης διαπαιδαγωγίσεως εἶναι αὐτόχρομα ἀπογοητευτικά, ὡς δύναται νὰ εἰκάσῃ πᾶς τις.

Τὰ αὐτὰ περίπου ἀποτελέσματα προκύπτουν καὶ ἐκ τῶν λεγομένων Διταξίων καὶ Τριταξίων Σχολείων, ἤτοι τῶν Σχολείων μὲ τὰς ἑξ πάντοτε μαθητικὰς τάξεις, ἀλλὰ μὲ δύο ἢ τρεῖς αἰθούσας καὶ μὲ δύο ἢ τρεῖς διδασκάλους.

Καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ Πολυτάξια Σχολεῖα, ἰδίᾳ τῶν ἄστικῶν Κέντρων, ὅπου εἰς ἐκάστην μαθητικὴν τάξιν ἀντιστοιχεῖ μία αἴθουσα καὶ εἰς διδασκάλους, τὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶναι περισσότερον εὐνοϊκὰ λόγῳ τοῦ ὑπερβολικοῦ ἀριθμοῦ μαθητῶν ἐκάστης τάξεως καὶ τῆς μὴ καταμήσεως αὐτῶν εἰς Τμήματα ἕνεκα τῆς ὑφισταμένης ἑλλείψεως ἐπαρκῶν κτιρίων καὶ τοῦ ἀναγκαίου ἀριθμοῦ διδασκόντων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ : Η ΑΜΑΘΕΙΑ

Ὡς εἶναι εὐνόητον, ἐξ αἰτίας τῶν ὑφισταμένων πλημμελειῶν εἰς τὴν σημερινὴν

Στοιχειώδη 'Εκπαίδευσιν, οἱ ἐκ φύσεως εὐφυεῖς ἑλληνοπαῖδες καταδικάζονται καὶ κατὰ κυριολεξίαν βυθίζονται διὰ βίου εἰς μίαν σκοτεινὴν ἀμάθειαν, δεδομένου ὅτι τὸ σύνολον σχεδὸν ἐξ αὐτῶν διὰ διαφόρους αἰτίας περιορίζεται εἰς μόνον τὰ περίφημα φῶτα τῆς Στοιχειώδους 'Εκπαίδευσίς.

Ἐν σχέσει μὲ τὴν Μέσην 'Εκπαίδευσιν πάλιν παρατηρητέον ὅτι ἡ ἐκπαιδευτικὴ πολιτικὴ τοῦ Κράτους ἀπὸ τῆς συστάσεώς του καὶ μέχρι σήμερον ἐστράφη σχεδὸν ἀποκλειστικῶς πρὸς τὸν κλασικισμόν, ἐλάχιστα δὲ ἢ καὶ καθόλου πρὸς τοὺς λοιποὺς κλάδους ἐκπαίδευσίς οἵτινες ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἀποτελοῦν τὴν λεγομένην Πρακτικὴν—'Επαγγελματικὴν 'Εκπαίδευσιν ὑπὸ τὴν εὐρείαν ἐνοίαν τοῦ ὅρου.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὡς ἄνω μονομεροῦς ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς ὑπήρξαν ὀλέθρια οὐ μόνον διὰ τὴν πλουτοπαραγωγικὴν καὶ ἐν γένει οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὴν ἀκόμη τὴν πνευματικὴν παραγωγὴν αὐτῆς, ὡς θέλει καταφανῆ κατωτέρω.

Η ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Ἡ πρὸς τὸν κλασικισμόν προσήλωσις τῆς ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους συνετέλεσεν ὥστε μοναδικὰ σχεδὸν Σχολαὶ Μέσης 'Εκπαίδευσίς, εἰς τὰς ὁποίας νὰ δύνανται νὰ φοιτήσουν καὶ μορφωθοῦν οἱ νέοι ἀφοτέρων τῶν φύλων καὶ δὴ κατὰ τὸ κρισιμώτερον στάδιον τῆς ζωῆς των, εἶναι τὰ Κλασικὰ Γυμνάσια. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρὸς μόρφωσιν ἐφεσις τοῦ λαοῦ παρουσιάζει ἱκανὴν ἔντασιν κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετίδας καὶ ἐπειδὴ ἡ Μέση 'Εκπαίδευσίς δὲν διαθέτει ἄλλου εἶδους Σχολὰς πλὴν τῶν Κλασικῶν Γυμνασίων, ἐν τινι μέτρῳ καὶ τῶν Ἐμπερικῶν Σχολῶν, παρουσιάζεται ἤδη εἰς ὑπερασφικτὸς συνωστισμὸς τῶν νέων εἰς τὰ Κλασικὰ Γυμνάσια τῶν ὁποίων μάλιστα ὁ ἀριθμὸς ηὔξηθη λίαν ὑπερμέτρως ἐκ τῆς πίεσεως τῶν πραγμάτων.

Δεδομένου ὅτι τὰ Κλασικὰ Γυμνάσια παρέχουν γενικὴν μόνον μόρφωσιν εἰς τοὺς τροφίμους των, τοὺς ὁποίους παρασκευάζουν ἀπλῶς διὰ τὴν παρακολούθησιν ἀνωτέρων σπουδῶν καὶ δεδομένου ὅτι ὁ ὑπερβολικὸς πληθωρισμὸς ἐπιστημονῶν ὠδήγησεν εἰς τὸ μέτρον τοῦ καθορισμοῦ τῶν κατ' ἔτος εἰσακτέων εἰς τὰς διαφόρους Ἀνωτάτας Σχολὰς, τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ἀποφοίτων τῶν Κλασικῶν Γυμνασίων ρίπτεται εἰς τὴν βιοπάλην μὲ μοναδικὸν ἐφόδιον τὴν γενικὴν Γυμνασιακὴν μόρφωσιν ἀνευ εἰδικεύσεώς τινος, μὲ μοναδικὴν δι' αὐτοὺς βιοποριστικὴν διέξοδον τὴν κατάληψιν δημοσίας ἢ παρεμφορῶς τινος θέσεως,

ἐξ οὗ καὶ τὸ μέγα κύμα τῆς θεσιθηρίας.

Δεδομένου ἀκόμη, ὅτι ἡ πίεσις τῶν πραγμάτων ἐπέβαλε τὴν καθ' ὑπερβολὴν αὐξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Γυμνασίων, χωρὶς νὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐπ' ἀνδρῶσις τούτων οὔτε διὰ τοῦ στοιχειωδῶς ἀπαραιτήτου ἐκπαιδευτικοῦ Προσωπικοῦ καὶ ἐπὶ πλέον ὅτι ἡ πληθώρα τῶν μαθητῶν εἶναι τοιαύτη, ὥστε εἰς ἐκάστην σχολικὴν τάξιν ἢ τμήμα αὐτῆς νὰ φοιτᾷ ἀριθμὸς μαθητῶν διπλάσιος τοῦ κανονικοῦ, ἔπεται ὅτι καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἢ διὰ τῶν Γυμνασίων παρεχόμενῃ γενικῇ μόρφωσις εἶναι τὸσον ἐλλιπὴς καὶ πλημμελὴς, ὥστε τὸ φαινόμενον τῆς ἀγραμματοσύνης τῆς σημερινῆς νεολαίας νὰ ἀποβαίνει πρωτοφανὲς καὶ αὐτόχρομα ἀποκαρδιωτικόν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται τὸ βέβαιον συμπέρασμα ὅτι, συνεπεία τῆς ἀπὸ μακροῦ ἀσκουμένης ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους, σημαντικὸν τμήμα τοῦ πληθυσμοῦ, μάλιστα δὲ τὸ ἐλεκτώτερον, καταντᾷ παθητικὸν διὰ τὴν ἐν γένει πρόοδον τῆς Χώρας, καθ' ὅτι οὐ μόνον δὲν καθίσταται ἱκανὸν καὶ πρόσφορον, ἵνα χρησιμοποιηθῇ σκοπιμῶς καὶ ἐπωφελῶς εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς ἀναπτύξεως τοῦ τόπου, ἀλλ' ἀντιθέτως τοῦτο προστίθεται κατὰ κανονικὰ χρονικὰ διαστήματα διὰ τὴν ἔτι περαιτέρω διόγκωσιν τοῦ ἀπὸ πολλοῦ δημιουργηθέντος ἐν τῇ χώρᾳ «λεγομένου» πνευματικοῦ Προλεταριάτου, ἐνισχυομένου οὕτως, ἀσυναίσθητος μὲν, ἀλλὰ θετικῶς τῶν μὴ παραγωγικῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους.

Καὶ ἐνῷ ἡ περὶ τὰ ἐκπαιδευτικὰ κρατικὴ δραστηριότης καὶ μέρημα ἐξηντλήθη ἀνεκάθεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κλασικισμοῦ, μὲ τὰ ὡς προεῖρηται ἀρνητικὰ κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἐπικίνδυνα ἀποτελέσματα, οἱ λοιποὶ Κλάδοι Μέσης 'Εκπαίδευσίς, οἵτινες ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἀποτελοῦν τὴν λεγομένην Πρακτικὴν Ἐπαγγελματικὴν 'Εκπαίδευσιν, ἔχουν παραμεληθῇ μέχρι σημείου πλήρους σχεδὸν ἐγκαταλείψεως, παρὰ τὸ ὅτι ἐπὶ τῶν Κλάδων τούτων θὰ δυνηθῇ νὰ βεβαιοσῇ ἡ Πολιτεία τὴν εὐμέθοδον καὶ ὀρθολογιστικὴν ποιοτικὴν κατανομὴν τοῦ πληθυσμοῦ διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως μιᾶς διαφοροποιημένης ἐξειδικεύσεως καὶ δι' ἐνὸς σκοπίμου καὶ μεθοδικοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν νέων, συμφώνως πρὸς τὰ ἐκάστοτε πνευματικά, πολιτιστικά καὶ πλουτολογικὰ δεδομένα τῆς Χώρας.

Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Τὸ ὅτι ἡ Πρακτικὴ—Ἐπαγγελματικὴ 'Εκπαίδευσίς, ὑπὸ τὴν εὐρείαν αὐτῆς ἐνοίαν, ἔχει ἐγκαταλειφθῇ ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς τὴν τύχην τῆς, τοῦτο ἀποτελεῖ

Ιστορημένην ἀλήθειαν, ἢ ἐπιβεβαίωσις τῆς ὁποίας εἶναι ἀνά πᾶσαν στιγμήν εὐχερῆς, ἀρκεῖ νὰ ρίψῃ τις ἀπλοῦν βλέμμα εἰς τὴν Μέσην Ἐκπαιδευτικὴν τῶν διαφόρων διαμερισμάτων τῆς Χώρας, εἰς ἑκατον τῶν ὁποίων οὐδεμίαν θὰ εὕρῃ Δημοσίαν Πρακτικὴν Ἑπαγγελματικὴν Σχολὴν οἰουδήποτε τύπου πλὴν ἐνιαίων Δημοσίων Ἐμπορικῶν Σχολῶν.

Ἐν Κρήτῃ ἐπὶ παραδείγματι ἐναντι εἰκοσι πέντε Δημοσίων Γυμνασίων καὶ Ἡμιγυμνασίων καὶ δέκα τριῶν Ἰδιωτικῶν τοιοῦτων οὐδεμίαν ὑπάρχει Δημοσία Πρακτικὴ Ἑπαγγελματικὴ Σχολὴ οἰουδήποτε τύπου πλὴν τῶν τριῶν Δημοσίων Ἐμπορικῶν Σχολῶν Ἡρακλείου, Χανίων καὶ Ἱεραπέτρας.

Ἄν συναντῶνται ὁποραδικῶς ἐν τῇ Χώρᾳ διάφοροι Πρακτικαὶ—Ἑπαγγελματικαὶ Σχολαί, τοῦτο ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς γενναιοδωροὺς καὶ ἀγαθοεργοὺς χειρονομίας φωτισμένων Ἑλλήνων ἀφ' ἑνὸς καὶ εἰς τὴν πρωτοβουλίαν ὀρισμένων ἀτόμων καὶ Ὀργανώσεων ἀφ' ἑτέρου. Ἡ ὑπαρξὶς ὁμῶς τῶν Σχολῶν τούτων πόρρω ἀπέχει ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκδηλοῖ συστηματοποιημένην Ἑπαγγελματικὴν Ἐκπαιδευτικὴν Πολιτικὴν, τῆς ὁποίας τῶσαύτην ἀνάγκην ἔχει ὁ τόπος.

ΡΙΖΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΙΣ

Παρέπεται, ὅθεν, ὅτι ἀνάγκη ἔθνικὴ ἀπαιτεῖ ἐπιτακτικῶς, ὅπως συντελεσθῇ τὸ ταχύτερον ριζικὴ μεταρρύθμισις τῆς ὅλης ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους, εἰς τρόπον ὥστε αὐτὴ, ἀποβάλλουσα τὸν σημερινὸν ἄκρως ἀνεδαφικὸν χαρακτήρα τῆς, νὰ διαρρῶσῃ Παιδείαν ἀξίαν τῆς ἀποστολῆς τῆς, δυναμένην νὰ ἀνταποκριθῇ κατὰ τε τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον εἰς τὰς ποικίλλας ἀνάγκας τοῦ διαρκοῦς καὶ μακροπρόνου Σχεδίου Ἐπιβιώσεως τῆς Χώρας.

Ριζικὴ μεταρρύθμισις τῶν ἐκπαιδευτικῶν πραγμάτων τῆς Χώρας καὶ δὴ μὲ προοπτικὴν θετικῆς βελτιώσεως αὐτῶν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ, πρὸ τῆς προηγουμένης δημιουργίας καὶ ἐξασφαλίσεως τῶν ἀπαραίτητων προϋποθέσεων ἐξ ἀπόψεως συντονισμοῦ, διαρρῶσεως καὶ διοικήσεως τοῦ ὅλου ἐκπαιδευτικοῦ προβλήματος.

Πρωταρχικὸν μέτρον τῆς ὅλης μεταρρυθμιστικῆς προσπάθειας πρέπει νὰ εἶναι ἡ συγκέντρωσις τῶν ἀρμοδιοτήτων ἐπὶ τοῦ ὅλου ἐκπαιδευτικοῦ προβλήματος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας, τὸ ὁποῖον ἀναδιοργανούμενον καταλλήλως νὰ ἀποβῇ οὐχὶ Ὑπουργεῖον Κλασικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὡς μέχρι τοῦδε, ἀλλ' Ὑπουργεῖον πραγματικῆς Ἐθνικῆς Παιδείας.

ΑΠΟ ΨΗΛΑ

Στοιχειώδης πάλιν ἀναδιοργάνωσις τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας ἐπιβάλλει ὅπως κατασφαιλισθῇ παρ' αὐτῷ τὸσον ὁ ἰθύνων συντονιστικὸς νοῦς, ὅσον καὶ τὰ κατάλληλα βοηθητικὰ καὶ ἐκτελεστικά ὄργανα.

Τὸν ἰθύνοντα νοῦν ἐπὶ τοῦ ὅλου προβλήματος τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὸ Ἀνωτάτον Συντονιστικὸν Συμβούλιον Ἐκπαιδεύσεως, τὸ ὁποῖον δὲν ὀφίσταται τώρα καὶ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἰδρυθῇ, ὡς θὰ καταδειχθῇ ἀμέσως κατωτέρω. Τὰ βοηθητικὰ δὲ καὶ ἐκτελεστικά ὄργανα θὰ ἀποτελέσουν ἡ Γενικὴ Συνέλευσις καὶ αἱ καθ' ἑκάστα αὐτοτελεῖς Διευθύνσεις, εἰς τὰς ὁποίας διαρθρωτικῶς θὰ ἐνωματωθῶσιν ἅπασαι αἱ Ὑπηρεσίαι τοῦ Ὑπουργείου.

ΠΘΕΝ ΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Τὸ Ἀνωτάτον Συντονιστικὸν Συμβούλιον Ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ εἶναι τὸ ὑπεύθυνον ὄργανον, τὸ ὁποῖον θὰ χαράσῃ καὶ θὰ κατευθύνῃ τὴν ἐν γένει ἐκπαιδευτικὴν πολιτικὴν τῆς Χώρας, σύμφωνα μὲ τὰ ἐκάστοτε πνευματικὰ-πολιτιστικὰ-πλουτοπαραγωγικὰ καὶ δημογραφικὰ ἐν γένει δεδομένα αὐτῆς.

Κύριον ἔργον τοῦ Ἀνωτάτου Συντονιστικοῦ Συμβουλίου Ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ εἶναι ἡ συνεχῆς αὐτοῦ ἐπαγρύπνησις καὶ ἐνημερότης ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε πνευματικῶν - πολιτιστικῶν - πλουτοπαραγωγικῶν καὶ πληθυσμιακῶν ἐξελίξεων τοῦ τόπου, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε προκυπτόντων εἰς ἔμφυχον ὕλικόν ἀναγκῶν αὐτοῦ, χάριν τοῦ ἐγκαίρου καὶ μεθοδικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ εἰς μίαν ὀρθολογισμένην καθολικὴν πνευματικο-πολιτιστικὴν καὶ πλουτο-οικονομικὴν προσπάθειαν τοῦ ἑλληνικοῦ κοινωνικοῦ συνόλου διὰ μέσου μιᾶς διαφοροποιητικῆς διηρθρωμένης ἐκπαιδεύσεως.

Ἐντεῦθεν πηγάζει ἡ ἀνάγκη μιᾶς συνεχοῦς καὶ στενωτάτης συνεργασίας μετὰ τῶν Ἀρμοδιοτῶν τοῦ γενικοῦ Σχεδίου Ἐπιβιώσεως καὶ τοῦ Ἀνωτάτου Συντονιστικοῦ Συμβουλίου Ἐκπαιδεύσεως, τοῦ ὁποίου ἡ σύνθεσις πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν σύνθεσιν τοῦ Εἰδικοῦ Διακομματικοῦ Συμβουλίου τοῦ Σχεδίου Ἐπιβιώσεως.

Ἐκ τῆς συνεχοῦς προσπάθειας τοῦ Ἀνωτάτου Συντονιστικοῦ Συμβουλίου Ἐκπαιδεύσεως καὶ δὴ τῇ ἀρρήκτῃ συμπράξει καὶ τῇ στενῇ συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Γενικοῦ Σχεδίου Ἐπιβιώσεως, θὰ προκύψουν ἀποτελέσματα, ἄτινα θὰ ἀσκήσουν τῶσαύτην εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐν γένει ἑθνικῆς μας ζωῆς, ὥστε λίαν συντόμως νὰ μεταβληθῇ ἄρδην καὶ ἐπὶ τὰ βελτίω ἢ ὅλη ὄψις τῆς Χώρας.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ἀποτέλεσμα τῆς συνδυασμένης ταύτης προσπάθειας θὰ εἶναι, ἐκτός τῶν ἄλλων, ἡ πλήρης καὶ ἐξαντλητικὴ ἐκμετάλλεσις τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς Χώρας, διὰ τῆς κινήτοποιήσεως τῶν μέχρι τοῦδε ἄργουτων ἐκμεταλλεσιμῶν πόρων καὶ διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν ἐν δράσει τοιοῦτων, καθὼς καὶ ἡ κατὰ κλάδους ἐξισορρόπησις τῶν πληθυσμιακῶν δυνάμεων τοῦ τόπου, διὰ μιᾶς καλῆς καὶ σκοπίμου ποσοτικῆς καὶ ποιοτικῆς κατανομῆς αὐτῶν, οὕτως ὥστε εἰς ἕκαστον κλάδον νὰ μὴ ὑπάρξῃ οὔτε κενὸν οὔτε πλεόνασμα καὶ συγχρόνως εἰς κάθε κλάδον νὰ ἀνήκουν μόνον τὰ ἄτομα, τῶν ὁποίων αἱ σωματικαὶ καὶ πνευματικαὶ ἱκανότητες θὰ ἐναρμονίζωνται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἐξελίξεων πάλιν τούτων θὰ προκύβῃ ἢ εἰς τὸ ἐπακρον ἀνάπτυξις τῆς ἀπορροφητικῆς ἱκανότητος τῆς Χώρας πρὸς ἀπασχόλησιν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς, μὲ ὅλα τὰ ἐκ ταύτης σωστικὰ ἀποτελέσματα, περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ἤδη λόγος.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Διὰ τὴν ὑποβοήθησιν τοῦ ἔργου τοῦ Ἀνωτάτου Συντονιστικοῦ Συμβουλίου Ἐκπαιδεύσεως καὶ διὰ τὴν κανονικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ, πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐν γένει ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς, ἐπιβάλλεται ὅπως αἱ Ὑπηρε-

σίαι τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας διαρθρωθῶσιν ὑπὸ ἐνιαίαν Γενικὴν Διεύθυνσιν εἰς τόσας αὐτοτελεῖς Διευθύνσεις ὅσα εἶναι καὶ τὰ κύρια ἀντικείμενα τῆς ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους, ὡς :

α) Διεύθυνσις Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως μὲ ἀντικείμενον, ἀρμοδιότητα καὶ δικαιοδοσίαν ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως.

β) Διεύθυνσις Κλασικῆς Ἐκπαιδεύσεως μὲ ἀντικείμενον, ἀρμοδιότητα καὶ δικαιοδοσίαν ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῆς Κλασικῆς Ἐκπαιδεύσεως Μέσης καὶ Ἀνωτέρας.

γ) Διεύθυνσις Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως μὲ ἀντικείμενον, ἀρμοδιότητα καὶ δικαιοδοσίαν ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῆς πάσης φύσεως Πρακτικῆς—Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως παντός βαθμοῦ ἥτοι Κατωτέρας, Μέσης καὶ Ἀνωτέρας.

δ) Διεύθυνσις Σωματικῆς Ἀγωγῆς μὲ ἀντικείμενον, ἀρμοδιότητα καὶ δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς.

ε) Διεύθυνσις Καλῶν Τεχνῶν μὲ ἀντικείμενον καὶ ἀρμοδιότητα ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῶν ἀναγομένων εἰς τὰς Καλὰς Τέχνας καὶ τῆς συναφοῦς πρὸς αὐτὰς ἐκπαιδεύσεως.

στ) Διεύθυνσις Θρησκευμάτων μὲ ἀντικείμενον καὶ ἀρμοδιότητα ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων καὶ τῆς συναφοῦς πρὸς αὐτὰ ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ κατὰ Τμήματα καὶ Γραφεῖα περαιτέρω διάρθρωσις τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, θέλει συντελεσθῇ ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἀντικείμενου καὶ τῶν ἀντιστοιχῶν ἀναγκῶν ἐκαστῆς αὐτοτελοῦς Διευθύνσεως.

Ἡ προεκτεθεῖσα ἀναδιοργάνωσις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ ἡ συνδυασμένη προσπάθεια τῶν ὀργάνων αὐτοῦ πρὸς τὴν προσπάθειαν τῶν ἀρμοδιῶν τοῦ Γενικοῦ Σχεδίου Ἐπιβιώσεως θὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ προσφορύτερον κλίμα διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐπιβεβλημένης ἐν τῇ καθόλου Παιδείᾳ ἐπαναστάσεως.

Ἀπομένει ἤδη νὰ ἐξετασθῇ ὁ τρόπος διάρθρωσεως τῆς ὅλης ἐκπαιδεύσεως, ὡς μέλλει νὰ προέλθῃ αὐτὴ ἐκ τῶν ἐπιζητούμενων ριζικῶν μεταρρυθμίσεων εἰς τὴν ἐν γένει ἐκπαιδευτικὴν πολιτικὴν τῆς Χώρας.

Μὲ ἄλλους λόγους ὑπολείπεται νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ εἶδους καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Σχολῶν παντὸς βαθμοῦ, αἵτινες πρέπει νὰ ἰδρυθῶσιν εἰς τε τὸ Κέντρον καὶ τὴν Ἐπαρχίαν, ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῶν ὁποίων θὰ βασισταθῶσιν αἱ ἐκτεθεῖσαι προσδοκίαι καὶ τὰ ἀναμενόμενα ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀγαθὰ ἀποτελέσματα.

Ἀναμφισβήτητα ἡ κατ' εἶδος καὶ κλάδους διάρθρωσις τῆς ἐκπαιδεύσεως, ὁ μετέπειτα καθορισμὸς τῶν ἀντιστοιχῶν Σχολῶν παντὸς βαθμοῦ εἰς τὰ διάφορα διαμερίσματα καὶ ἡ ἐξασφάλισις τῶν ἀπαραίτητων προϋποθέσεων ἀρτίας λειτουργίας τῶν Σχολῶν τούτων, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὸ ἐν αὐταῖς διδαχθῆσόμενον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα περιλαμβάνει τὸ ἅπαν τοῦ καθόλου ἐκπαιδευτικοῦ μας προβλήματος. Παρ' ὅτι δὲ ἡ σπουδαιότητὴ αὐτῆ ἀρμοδιότης ἀνήκει, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, εἰς τὸ Ἀνώτατον Συντονιστικὸν Συμβούλιον Ἐκπαιδεύσεως, ἐν τούτοις εἶναι δυνατὸν νὰ διατυπωθῶσιν ἀπὸ τοῦδε γενικαὶ τινες ἀρχαὶ ἀναφορικῶς μὲ τὸ σοβαρώτατον τοῦτο ζήτημα.

Ὡς πρώτη γενική ἀρχή, ἡ ὁποία δύναται νὰ διατυπωθῆ ἀπὸ τοῦδε, εἶναι ὅτι πρέπει νὰ καταστῆ ὑποχρεωτική ἡ φοίτησις τῶν ἑλληνοπαίδων εἰς Σχολεῖα μέχρι συμπληρώσεως τοῦ 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας των.

Ἡ καθιέρωσις τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἐπὶ τοῦ ὅτι πρόκειται νὰ ἐξασφαλισθῆ ἑπάρκῃ ἐφόδῳ εἰς τὰ παιδιὰ τῆς εὐρείας λαϊκῆς μάζης, τὰ ὅποια διὰ διαφόρους αἰτίας περιορίζονται μέχρι τοῦδε εἰς μόνην τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, εὐρίσκειται ἐν ἀρμονίᾳ καὶ πρὸς τὴν ὑφισταμένην νομοθεσίαν «περὶ προστασίας ἀνηλίκων», τὴν ὁποίαν μάλιστα συμπληροῦν ἐξ ἀπόψεως σκοπιμωτέρας ἀπασχολήσεως τῶν ἀνηλίκων ἀπὸ τοῦ 12ου μέχρι τοῦ 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῶν.

Ὡς δευτέρα βασική Ἀρχὴ δύναται νὰ τεθῆ ἐπίσης ἀπὸ τοῦδε τὸ ὅτι ἡ ἀποστολὴ τῆς Παιδείας πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ εἰς δύο τινὰ, ἥτοι εἰς τὸ ὅπως ἐξασφαλισθῆ αὕτη ἐν τῷ δέοντι χρόνῳ τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν τῶν νέων καὶ εἰς τὸ ὅπως παρέχῃ εἰς αὐτοὺς ἑπάρκῃ γενικὴν καὶ εἰδικὴν παιδείαν.

Διὰ τῆς καθιέρωσεως τῆς ἀρχῆς ταύτης κατακυροῦται εἰς τὴν Παιδείαν ἐκτὸς τῶν ἄλλων νέος ρόλος, ἵλιαν σοβαρὸς, ὁ ρόλος τοῦ ἑγκαίρου ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν νέων ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην ἔννοιαν τοῦ ὄρου.

Ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Ἄλλαχού τὸ ἔργον τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ δὲν ἔχει ἀνατεθῆ εἰς τὴν Παιδείαν, ἀλλ' εἰς ἄλλα ὄργανα. Εἰς τὴν Γερμανίαν, ἐπὶ παραδείγματι, ἐσχάτως δὲ καὶ παρ' ἡμῶν, τὸν ἐπαγγελματικὸν προσανατολισμὸν διενεργοῦν εἰδικὰ Γραφεῖα Ἄλλου πάλιν τὸ ἔργον τοῦτο ἀνατίθεται εἰς τὰ Γραφεῖα Εὐρέσεως Ἐργασίας καὶ καθεξῆς. Ἡ τοιαύτη ὁμοῦ ρύθμισις τοῦ κεφαλαιώδους ζητήματος τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ δὲν εἶναι ἡ ἐνδεδειγμένη, διότι παρουσιάζει τὸ μέγα μειονέκτημα τῆς μονομερείας, δεδομένου ὅτι εἰς ἀπάσας τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἐπιδιώκεται δι' ὄργανον τῆς Πολιτείας ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς πολιτῶν, οὗτος περιορίζεται ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ἐργάτας, ἐνῶ ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς πρέπει νὰ εἶναι γινώκωτερος καὶ νὰ καλύπτῃ ὁλόκληρον εἰ δυνατόν τὴν κοινωνικὴν διάρθρωσιν. Ἐξ ἄλλου ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς, εἰς ἀπάσας τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἐπιδιώκεται σήμερον, πραγματοποιεῖται εἰς προχωρημένην σχετικῶς ἡλικίαν τῶν νέων, δεδομένου ὅτι εὐθὺς μετὰ τὸν προσανατολισμὸν τοῦ νέου, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνέργου, ἐργάτου οὗτος ἐπιδίδεται ἄμεσως ἀνεκτικῶς εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς πρακτικῆς ζωῆς, ἐνῶ ἂν ἐλάμβανε χώραν ἐνωρίτερον ὁ προσανατολισμὸς τοῦ νέου εἰς τὸν κλάδον πού πρόκειται νὰ ἀκολουθηθῆ, θὰ ἀπέμενεν εἰς αὐτὸν ὁ ἀπαραίτητος ὑλικὸς χρόνος. Ἰνα τῆ συνδρομῇ τῆς εἰδικῆς ἐκπαίδευσως βελτιώσῃ καὶ ἐπαυξήσῃ τὰς διὰ τὴν ἐπιλεγείσαν ἐργασίαν ἱκανότησας αὐτοῦ.

Διὰ τοὺς ἐκτεθέντας λόγους σκοπιμώτερον εἶναι ὅπως τὸ ὅλον ἔργον τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἀνατεθῆ εἰς τὴν Παιδείαν, ἡ ὁποία ὄργα-

νομένη καταλλήλως καὶ ὡς πρὸς τὸ σημεῖον αὐτὸ καὶ βοηθημένη παρ' εἰδικῶν ἐπισητημόνων πρόκειται νὰ ἐπιτηδέσθῃ τὸ ὅλον τοῦτο ἔργον ἐπιτυχέστερον, ἐπειδὴ καὶ ἡ διάγνωσις τῶν ἱκανότητων καὶ κλίσεων τοῦ νέου θὰ εἶναι ἀσφαλέστερα καὶ ἡ περὶ τοῦ τοιοῦτου ἡ τοιοῦτου προσανατολισμοῦ γνώματευσίς θὰ διατυπωθῆ ἑγκαίρως.

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Ὡς τρίτη βασική Ἀρχὴ δύναται νὰ τεθῆ ὡσαύτως ἀπὸ τοῦδε τὸ ὅτι ὁ κατὰ Διαμερίσματα τῆς Χώρας καθορισμὸς τοῦ εἶδους καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Σχολῶν πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἐκάστοτε πραγματικῶν ἀναγκῶν ἐκάστης περιοχῆς καὶ δὴ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς πληθους ἀξιοποιήσεως τῶν πληθυσμιακῶν δυνάμεων τῆς περιοχῆς ὅσον καὶ τῶν ὑφισταμένων πάσης φύσεως ἐκμεταλλευσίμων πόρων αὐτῆς.

Ἡ καθιέρωσις τῆς Ἀρχῆς ταύτης ἐκτὸς τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων θὰ διασφαλισθῆ ἕνα ὀρθολογισμένον καταμερισμὸν τῆς ἐν γένει ἔθνικῆς παραγωγῆς καὶ δὴ μὲ τὸ κριτήριον τῆς βιοσιμότητος τῶν διαφόρων κλάδων αὐτῆς ἐν ὅποι τοῦ ἐκ τῆς Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς διεθνοῦς συναγωνισμοῦ, συγχρόνως δὲ θὰ πραγματοποιηθῆ χάρις εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην ἡ μᾶλλον ἐφικτὴ ἐξισορρόπησις εἰς τὴν ἀνὰ τὴν Χώραν κατανομήν των πληθυσμιακῶν δυνάμεων αὐτῆς, μὲ πρόσθετον ἐντεῦθεν ἀποτέλεσμα τὴν ἀνακοπήν τοῦ ρεύματος τῆς ἀστυφιλίας, ὅπερ ἀνέκαθεν πιέζει ἀσφυκτικῶς τὴν ἐν γένει οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν τοῦ τόπου.

Ἐν σχέσει μὲ τὴν λεπτομερεστέραν διάρθρωσιν τῆς ἐν γένει ἐκπαίδευσως καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν εἶναι δυνατόν νὰ προταθῶσι τὰ ἑπόμενα, καθ' ὅσον ἀφορᾶ καὶ εἰς τὰς τρεῖς μορφὰς τῆς ἐκπαίδευσως, ἥτοι Στοιχειώδους, Κλασσικῆς καὶ Ἐπαγγελματικῆς.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ἡ Στοιχειώδης Ἐκπαίδευσις, διατηρούσα τὸν χαρακτήρα τῆς γενικῆς μορφώσεως, πρέπει νὰ εἶναι ὁμοίωμορος διὰ πάντας τοὺς ἑλληνοπαίδας.

Εἰς τὴν Στοιχειώδη Ἐκπαίδευσιν, ὡς τὴν κατ' ἐξοχὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ, ἐπιβάλλεται νὰ ἀποδοθῆ ἡ δέουσα σημασία καὶ νὰ καταβληθῆ ἡ ἀνάλογος θετικὴ προσπάθεια διὰ τὴν ριζικὴν βελτίωσιν τῶν ὑφισταμένων ὄρων, εἰς τὸν ὅπως ὡστε νὰ κατορθώσῃ αὕτη νὰ διασφαλισθῆ τὰς ἀπαραίτητους στοιχειώδεις γνώσεις εἰς τοὺς τοφίμους τῆς.

Ὁ σημερινὸς τύπος τοῦ «Μονοταξίου» Δημοτικοῦ Σχολείου μὲ τὰς ἐξ μαθητικὰς τάξεις, τὴν μίαν αἰθούσαν καὶ τὸν ἕνα διδάσκαλον πρέπει νὰ ἐκλείψῃ τὸ ταχύτερον. Ἄν δὲ ἡ ἀνάγκη τῶν πραγμάτων, ἕνεκα τῶν ὑφισταμένων γεωγραφικῶν καὶ ἑδαφολογικῶν συνθηκῶν, ἐπιβάλλῃ τὴν ἰδρυσιν «Μονοταξίων» Σχολείων εἰς ἀπομονωμένους Συνοικισμοὺς, τὰ Σχολεῖα ταῦτα ἐπ' οὐδενὶ πρέπει νὰ περιλαμβάνουν πλέον τῶν τριῶν ἢ τὸ πολὺ τεσσάρων πρώτων τάξεων. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς οἱ μαθηταὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν των ἐκ τῆς τρίτης ἢ τετάρτης τάξεως τοῦ «Μονοταξίου» πρέπει ὑποχρεωτικῶς νὰ συ-

νεχίσουν τὴν φοίτησιν των εἰς ἕνα ἐκ τῶν πλησιεστέρων Πολυταξίων Σχολείων. Ἄλλὰ καὶ ἡ χρῆσις τοῦ τύπου τοῦ «Διταξίου» Σχολείου μὲ τὰς ἐξ μαθητικὰς τάξεις, τὰς δύο αἰθούσας καὶ τοὺς δύο διδασκάλους πρέπει νὰ γίνεταί μετὰ μεγίστης φειδοῦς. Ἐκ παραλλήλου ἐπιβάλλεται νὰ συντελεσθῆ τὸ ταχύτερον ἡ συμπλήρωσις τῶν ἀναγκαιοῦντων σχολικῶν κτιρίων καὶ ἐποπτικῶν μέσων διδασκαλίας κατὰ μικρὰς περιοχὰς (Δήμους, — Κοινότητας), καθὼς καὶ ἡ τοιαύτη τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ.

Ὁ κύκλος τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαίδευσως πρέπει νὰ παραμείνῃ ἐξοστῆς, ἡ ὁλοκλήρωσις ὁμοῦ τοῦ κύκλου τούτου πρέπει νὰ συντελεῖται διὰ τῆς φοίτησεως τῶν μαθητῶν εἰς δύο εἶδη Σχολείων, ἥτοι εἰς τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα τοῦ γνωστοῦ τύπου μὲ πενταετὴ φοίτησιν καὶ εἰς ἑνιαία Σχολεῖα νέου τύπου, τὰ ὅποια δύναται νὰ ὀνομασθῶσι Πρωτοβάθμια Σχολεῖα Ἐπιλογῆς, μὲ φοίτησιν ἐνὸς ἔτους.

Τὰ Πρωτοβάθμια Σχολεῖα Ἐπιλογῆς δὲν ὑφίστανται ἤδη, εἶναι ὁμοῦ ἀνάγκη νὰ ἰδρυθῶσι τοιαῦτα κατὰ εὐρύτερας περιφερείας καλυπτούσας τὴν περιοχὴν πλειόνων Δημοτικῶν Σχολείων, ἀναλόγως τῆς ἑδαφικῆς διαμορφώσεως ἐκάστου διαμερίσματος.

Εἰς τὰ Πρωτοβάθμια Σχολεῖα Ἐπιλογῆς θὰ συμπληροῦνται ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις, συγχρόνως ὁμοῦ νὰ διδασκωνται καὶ ὠρισμένα εἰδικὰ μαθήματα, τὰ ὅποια θὰ παρέχουν λαβὴν διὰ τὴν πρώτην συστηματικὴν ἀνίχνευσιν τῶν ἀτομικῶν ἱκανότητων καὶ κλίσεων τῶν ἐκπαιδευόμενων, μὲ τὴν βοήθειαν δὲ εἰδικῶν περὶ τὰ ζητήματα τῆς ψυχοτεχνικῆς θὰ συντελεῖται ὁ πρώτος ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς τῶν νέων ὑπὸ τὴν εὐρείαν αὐτοῦ ἔννοιαν.

Αἱ ἐνδείξεις καθ' ὅσον ἀφορᾶ εἰς τὰς διαπιστουμένας ἱκανότητας καὶ κλίσεις τῶν παιδιῶν, ἐφ' ὧν θὰ βασιζέται ἡ γνώμη περὶ τοῦ πρώτου ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ ἐκάστου μαθητοῦ, θὰ σημειοῦνται ἐπὶ τοῦ τίτλου σπουδῶν καὶ θὰ ἔχουν συμβουλευτικὸν χαρακτήρα διὰ τὸν ἐνδιαφερόμενον καὶ τοὺς κηδεμόνας αὐτοῦ.

ΔΙΑΦΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ διαφορισμὸς τῆς ἐκπαίδευσως, ἡ ὁποία πρόκειται νὰ ἐξασφαλισθῆ τὰς πάσης φύσεως εἰδικεύσεις τῶν νέων. Ὁ νέος δηλαδὴ μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν του ἐκ τοῦ Πρωτοβαθμίου Σχολείου Ἐπιλογῆς θὰ δύναται ἐλευθέρως νὰ στραφῆ εἴτε πρὸς τὴν Κλασσικὴν εἴτε πρὸς τὴν Ἐπαγγελματικὴν Ἐκπαίδευσιν.

Ἡ Κλασσικὴ Ἐκπαίδευσις, διακρινόμενη, ὡς καὶ σήμερον, εἰς Μέσην Γυμνασιακὴν καὶ Ἀνωτέραν Πανεπιστημιακὴν Ἐκπαίδευσιν, θὰ ἀποτελῆ τὸ δεύτερον εἶδος ἐκπαίδευσως ἐν τῇ Χώρᾳ.

Προορισμὸς τῆς ἐν γένει Κλασσικῆς Ἐκπαίδευσως εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ ἐξασφάλισις τοῦ καταλλήλου ἐμπύχου ὑλικοῦ πρὸς ἐπένδρῳσιν τῶν τῶν διαφόρων τομέων τῆς Ἐπιστήμης, ὅσον καὶ τῶν τοιοῦτων τῆς πάσης μορφῆς Διοικήσεως τοῦ τόπου.

Ἐκ τῆς οὕτω διαγραφομένης ἀποστολῆς τῆς ἐν γένει Κλασσικῆς Ἐκπαίδευσως (Θεωρητικῆς καὶ Πρακτικῆς Κατευ-

θύνσεως) προκύπτει τὸ βᾶσιμον συμπεράσμα ὅτι, ἐνῶ ἡ σημασία τοῦ εἴδους τούτου τῆς Ἐκπαιδεύσεως εἶναι ἐκ τῶν ζωτικωτέρων διὰ τὴν ἐν γένει πρόδον νοῦ Ἐθνους καὶ ἐνῶ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν ἀπαιτεῖται ἐκλεκτὸν μὲν, ἀλλὰ περιωρισμένον εἰς ἀριθμὸν τμήμα τοῦ πληθυσμοῦ, ἐν τούτοις ὁ σημερινὸς περὶ τὴν Κλασικὴν Ἐκπαίδευσιν καὶ ἰδίᾳ τὴν Μέσσην συνωστισμὸς τῶν νέων εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον ἀσφυκτικός.

Καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὴν Ἀνωτάτην Πανεπιστημιακὴν Ἐκπαίδευσιν, ἡ σημειωθείσα τάσις, ἐξ ἧς ἡ δημιουργία ὑπερβολικοῦ πληθωρισμοῦ ἐπιστημόνων, ὠδήγησεν εἰς τὸ ἀνασταλτικὸν μέτρον τοῦ καθορισμοῦ τῶν κατ' ἔτος εἰσακτέων εἰς ἐκάστην Πανεπιστημιακὴν Σχολὴν.

Ἀνόλογον ὅμως μέτρον οὐ μόνον δὲν ἐλήφθη εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς Μέσης Κλασικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀλλ' οὔτε κἂν σκέψις ἐγένετο περὶ τούτου, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι κύριος προορισμὸς τῆς Μέσης Κλασικῆς Ἐκπαιδεύσεως εἶναι ἡ προπαρασκευὴ τῶν νέων διὰ τὴν παρακολούθησιν βᾶνωτέρων σπουδῶν καὶ παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἐμφανιζόμενος κατ' ἔτος ἀριθμὸς ὑποψηφίων διὰ τὰς Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς παρουσιάζει τρομακτικῶς μεγάλην δυσαναλογίαν πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰς τὰς Σχολὰς ταύτας εἰσακτέων.

Καθίσταται, ὁθεν προφανὲς ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ἀνασχεθῇ τὸ ταχύτερον ἢ μεγάλη πρὸς τὴν Μέσσην Κλασικὴν Ἐκπαίδευσιν ροπή διὰ τοῦ καθορισμοῦ τῶν κατ' ἔτος εἰσακτέων καὶ διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν Κλασικῶν Γυμνασίων εἰς ἐν ἡ τὸ πολὺ δύο κατὰ Νομὸν, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ὑφισταμένων ἀναγκῶν.

Ἡ διόρκεια σπουδῶν εἰς τὴν Μέσσην Κλασικὴν Ἐκπαίδευσιν πρέπει νὰ παραμείνῃ ἐξαιρετῆς, δέον δὲ νὰ ἀντιστοιχῇ εἰς τεσσαρὰ ἢ πέντε ἔτη φοιτήσεως εἰς τὰ γνωστοῦ τύπου Κλασικὰ Γυμνάσια καὶ εἰς ἐνιαύσιον ἢ διετὴ φοίτησιν εἰς Σχολὰς τέου τύπου, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν Δευτεροβάθμιοι Σχολαὶ Ἐπιλογῆς.

Δευτεροβάθμιοι Σχολαὶ Ἐπιλογῆς δὲν ὑφίστανται ὡσαύτως, εἶναι ὅμως ἀπόλυτος ἀνάγκη ὅπως ὀρθῶσι καὶ τοιαῦται Σχολαὶ ἀνὰ μίαν εἰς ἐκάστην Περιφέρειαν Γενικῆς Ἐπιθεωρήσεως Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ ὀργάνωσις τῶν Δευτεροβαθμίων Σχολῶν Ἐπιλογῆς πρέπει νὰ προβλέπη τὴν δημιουργίαν δύο τμημάτων, ἐν διὰ τούς ὑποψηφίους τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἕτερον διὰ τούς μέλλοντας νὰ ἀκολουθήσουν θετικὰς ἐπιστήμας:

Εἰς τὰς Δευτεροβαθμίας Σχολὰς Ἐπιλογῆς θὰ ὀλοκληροῦται ἡ Μέση Κλασικὴ Ἐκπαίδευσις θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς κατευθύνσεως, συγχρόνως δὲ θὰ συντελεσθῇ δευτέρα καὶ μᾶλλον λεπτολόγως ἀνίχνυσις τῶν ἀτομικῶν ἰκανότητων καὶ κλίσεων τῶν νέων διὰ τὸν ἐπιστημονικὸν πλέον προσανατολισμὸν αὐτῶν.

Καὶ αἱ ἐνδείξεις, ἐφ' ὧν βασιζέται ἡ γνώμη περὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσανατολισμοῦ ἐκάστου, θὰ σημειοῦται ἐπὶ τοῦ τίτλου σπουδῶν μὲ συμβουλευτικὸν πάλιν χαρακτῆρα διὰ τὸν ἐνδιαφερόμενον.

Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Ἡ Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις ὑπὸ τὴν εὐρείαν αὐτῆς ἔννοιαν, θὰ ἀποτελέσῃ τὸ τρίτον εἶδος ἐκπαιδεύσεως, διὰ τοῦ ὁποῦ θὰ ὀλοκληροῦται ἡ ὑγιὴς καὶ πλήρης ἐκπαιδευτικὴ πολιτικὴ τῆς Χώρας.

Ἡ σημασία τῆς καθόλου Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ θεωρηθῆται ἀπροσδιορίστου ἐκτάσεως καὶ ἀξίας, πρὸς ἀπόδειξιν δὲ εἶναι ἀρκετὸν νὰ ἀναλογισθῇ τις ὅτι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐκπαιδεύσεως θὰ ἀπορροφήσῃ, θὰ μορφώσῃ καὶ θὰ εἰδικεύσῃ τὸ σύνολον τῆς μαθητικῆς νεολαίας κατ' ἀρχὰς καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου σὺν τῷ χρόνῳ καὶ δὴ κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἀρίστη ποιότης τῶσιν εἰς τὴν Διευθυντικὴν καὶ Ἐργοδηγὸν ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐργασίαν τῆς ὅλης παραγωγικῆς, ποριστικῆς καὶ ἐκπολιτιστικῆς δραστηριότητος τοῦ Ἐθνους.

Ἡ Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις, τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ χαρακτηρίξῃ, καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ στάδια, εἰς ὀρθολογιμὸς διαφορισμὸς, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὰ εὐρέα λαϊκὰ στρώματα τὴν βᾶθησιν καὶ τὴν πάσης φύσεως εἰδικεύσιν, πρόκειται νὰ συμβάλῃ μεγάλως καὶ εἰς αὐτὴν ὀκμή τὴν πληρεστέραν διερεῦνησιν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν καὶ λοιπῶν ποριστικῶν ἰκανότητων τῆς Χώρας, καθ' ὅτι καὶ ὁ τελευταῖος ἐργαζόμενος Ἕλλην θὰ κατέχῃ τὰς ἀφορώσας τὸν κλάδον του θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς γνώσεις. Μὲ τὰ ἐφόδια ὅμως ταῦτα οὗτος θὰ καταστῇ ἰκανὸς νὰ ἀντιληφθῇ οὐ μόνον τὰς γνωστὰς ἀλλὰ καὶ τὰς ἀγνώστους πτυχὰς τοῦ κλάδου του, πρᾶγμα ὅπερ θὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα εἰς τὸ νὰ γνωσθῇ πληρέστερον ἡ πάσης φύσεως Ἕλληνικὴ πλουτολογικὴ πραγματικότητα. Τὸ τοιοῦτον πάλιν θὰ ἐπιτρέψῃ ὅπως καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐξαντλητικὴ ἀξιοποίησις τῆς πραγματικότητος ταύτης, διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν συνθηκῶν ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐν ἐνεργείᾳ πόρων τοῦ τόπου καὶ διὰ τῆς ἀποκαλύψεως νέων ἐκμεταλλευσίμων τοιούτων μὲ πρόσθετον εὐεργετικὸν ἀποτέλεσμα τὴν κατὰ τὸ δυνατόν αὐξήσιν τῶν ἀπορροφητικῶν εἰς πληθυσμὸν ἰκανότητων τῆς Χώρας καὶ τὴν διασφάλισιν τῆς μεγίστης δυνατῆς συναγωνιστικῆς ἰκανότητος τῶν προϊόντων τῆς ὅλης ἔθνικῆς παραγωγῆς. Διὰ τὴν διασφάλισιν μάλιστα τῶν τελευταίων τούτων ἀποτελεσμάτων εἰς τὸν ἰκανοποιητικὸν βαθμὸν, ποῦ ἀπαιτοῦν αἱ σημεριναὶ κρίσιμοι διὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Ἐθνους περιστάσεις, ἐνεκεν τῆς ἐπὶ θύραις Κοινῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀγορᾶς, θὰ συμβάλῃ θετικῶς καὶ μεγάλως ἡ διὰ τῆς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐπαύξεισις τῶν πνευματικῶν ἰκανότητων τοῦ φύσει εὐφοῦς Ἕλληνος, καθ' ὅτι ἐξ αὐτῆς θὰ προκύψῃ ἡ εἰς τὸ ἔπακρον ἀνάπτυξις τοῦ παντοειδοῦς ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν πάσης φύσεως εὐρεσιτεχνιῶν.

Ἦνα ἢ ἐν γένει Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις κατορθώσῃ καὶ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν προορισμὸν αὐτῆς, πρέπει νὰ διαβαθμισθῇ εἰς Κατωτέραν, Μέσσην καὶ Ἀνωτέραν Ἐπαγγελματικὴν Ἐκπαίδευσιν.

Ἡ Κατωτέρα Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσις, μὲ χαρακτῆρα μᾶλλον πρακτικῆς ἐκπαιδεύσεως πρὸς ἐξασφάλισιν

τῆς ἀρίστης ἐκτελεστικῆς ἐργασίας, θὰ πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ τὰς πάσης φύσεως Κατωτέρας Σχολὰς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἦτοι τὰς Κατωτέρας Γεωργικὰς, Κτηνοτροφικὰς, Μελισσοκομικὰς καὶ Ἀλιευτικὰς Σχολὰς, τὰς Κατωτέρας Βιοτεχνικὰς, Οἰκοτεχνικὰς καὶ Οἰκοκυρικὰς Σχολὰς καὶ τὰς παντὸς εἴδους καὶ ἀντικειμένου λοιπὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς.

Ἡ φοίτησις εἰς τὰς Κατωτέρας Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς νὰ εἶναι τριετῆς καὶ ὑποχρεωτικὴ διὰ πάντας τοὺς ἑλληνοπαῖδας ἀμφοτέρων τῶν φύλων, πλὴν ἐκείνων τῶν ὁποῦ θὰ ἀπορροφήσῃ ἡ Μέση Κλασικὴ Ἐκπαίδευσις.

Ὁ καθορισμὸς τοῦ εἴδους τῶν Σχολῶν τῆς Κατωτέρας Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως, καθὼς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Σχολῶν τούτων κατ' εἶδος ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν πληθυσμιακῶν καὶ πλουτολογικῶν δεδομένων ἐκάστου διαμερισματος.

Συνεπῶς εἰς τὰ γεωργικὰ διαμερίσματα θὰ ἀπαιτηθῇ μεγαλύτερος ἀριθμὸς Γεωργοκτηνοτροφικῶν, Οἰκοτεχνικῶν καὶ Οἰκοκυρικῶν Σχολῶν, ἀνὰ μίαν ἢ δύο τοῦλάχιστον ἐξ ἐκάστου εἴδους κατὰ Ἐπαρχίαν, ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως καὶ ἑδαφικῆς διαμορφώσεως ἐκάστης ἐξ αὐτῶν. Ἐπὶ πλεόν θὰ ἀπαιτηθῇ ἀνάλογος πρὸς τὰς ἀνάγκας ἐκάστου διαμερισματος ἀριθμὸς ἐκ τῶν λοιπῶν Σχολῶν, ἦτοι μίαν ἢ δύο Βιοτεχνικὰς Σχολὰς κατὰ Νομὸν, εἰς τὰς ὁποῖας θὰ διδάσκωνται κατὰ ἰδικὰ τμήματα τὰ διάφορα εἶδη βιωσίμων βιοτεχνιῶν εἴτε ταῦτα εἶναι ἤδη διαδεδομένα εἴτε πρόκειται νὰ ἀναφανῶσι καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν γεωργοβιοτεχνιῶν συντηρήσεως ἡ ἐπεξεργασίας γεωργοκτηνοτροφικῶν προϊόντων. Θὰ ἀπαιτηθῶν ἀκόμη μίαν ἢ δύο τοῦλάχιστον Ἐπαγγελματικὰς (Ἐμπορικῆς, Τουριστικῆς κ.λ.) Σχολαὶ κατὰ Νομὸν, ἵνα δώσῃ τοὺς μορφωμένους πάσης φύσεως ἐπαγγελματίας-μικροεμπόρους, καθὼς καὶ τὸ κατάλληλον βοηθητικὸν προσωπικὸν αὐτῶν.

Εἰς τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα ἀντιθέτως θὰ ἀπαιτηθῇ μεγαλύτερος ἀριθμὸς Τεχνικῶν Σχολῶν ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν εἰς αὐτὰ ὑφισταμένων καὶ ἰδρυθησομένων πάσης φύσεως βιωσίμων βιομηχανιῶν καὶ βιοτεχνιῶν, καθὼς καὶ διαφόρων ἄλλων Σχολῶν ἀντιστοίχων πρὸς τὰ διάφορα ἀστικά ἐπαγγέλματα.

(Εἰς τὸ ἐπιόμενον τὸ τέλος)

Τῆς μοντέρνας σας ἐμφανίσεως
ἐγγυᾶται ὁ Καλλιτέχνης τῆς

Κοπτικῆς καὶ Ραπτικῆς

ΕΜΜ. ΜΙΧ. ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ

ΖΗΝΩΝΟΣ 23

ΑΘΗΝΑΙ

Κοστούμια ἀνδρικά — Ταγέρ
καὶ γυναικεῖα παντελόνια.

ΚΑΙΡΟΣ ΝΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΘΟΥΝ ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΙ

ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΕΝΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ

ΜΙΑ ΣΥΣΚΕΨΙΣ ΔΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΑΥΤΟ
ΚΑΙ ΔΙ' ΑΛΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

ΧΑΝΙΑ 'Ιανουάριος

Του ανταποκριτού μας

Την 11 π.μ. τῆς 4ης τρέχοντος συνήλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κινηματογράφου «Πάνθεον» κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Σωματείου «Ἐξέλιξις Λιμένος καὶ Πόλεως Χανίων», οἱ Πρόεδρος καὶ Γραμματεῖς ὄλων τῶν ὀργανώσεων καὶ Συλλόγων τῆς Πόλεως μας, διὰ νὰ ἐνημερωθοῦν ἐπὶ τῆς παρουσίας θέσεως τοῦ λιμενικοῦ ζητήματος καὶ λάβουν ἀποφάσεις διὰ τὴν περαιτέρω ἀποτελεσματικὴν προώθησίν του.

Ἐν ἀρχῇ ὠμίλησεν ὁ πρόεδρος τοῦ προσκαλέσαντος Σωματείου κ. Κων/νος Τζιτζικαλάκης, ὅστις δι' ὀλίγων συνέστησε τὴν συνένωσιν ὄλων τῶν δυνάμεων τῆς πόλεως ἵνα ἐπανορθώσων τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ καταστήσῃ τὴν πόλιν τῶν Χανίων πλήρως εὐήμερον.

Ἐν συνεχείᾳ ὑπεστήριξε τὴν ἀποψιν ὅτι ἓνα ἔργον ὑψίστης παραγωγικῆς ἀξίας διὰ τὴν πόλιν μας θὰ εἶναι ἡ κατασκευὴ συγχρόνου λιμένος δυναμένου νὰ ἐξυπηρετήσῃ ὅλα τὰ σύγχρονα πλοῖα. Οὕτω τὰ ἐμπορεύματα τῶν 125 περίπου χιλιάδων τόνων, τὰ ὅποια διέρχονται κατ' ἔτος ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Σούδας καὶ ἀπαιτεῖται διὰ τὴν μεταφορὰν μίᾳ δαπάνῃ 5 ἑκατομμ. δρχ. περίπου, εἰς περίπτωση κατασκευῆς λιμένος εἰς Χανιά τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ποσοῦ τούτου θὰ ἐκπίπτει ἀπὸ τὸ κόστος τῶν πωλουμένων ἀγαθῶν καὶ θὰ τὸ καρποῦται ὄχι μόνον ἡ κατανάλωσις τῆς πόλεως ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τοῦ νομοῦ μας.

«Ἐτέρα πλουτοφόρος πηγὴ, λέγει ὁ κ. Τζιτζικαλάκης, θὰ εἶναι ἡ τουριστικὴ λεγομένη βιομηχανία ἡ ὅποια θὰ δημιουργηθῇ αὐτομάτως διὰ τὴν πόλιν μας, εἰς περίπτωσιν κατασκευῆς λιμένος εἰς αὐτήν, διότι ὅλα τὰ πλοῖα θὰ ἔρχονται ἀναγκαστικῶς εἰς τοῦτον καὶ νέα ἐπαγγέλματα θὰ ἀναπτυχθοῦν συνεχεῖς τῆς ζωῆς ντυτιλιακῆς καὶ ἐπιβατικῆς κινήσεως εἰς τὴν πόλιν μας».

Κατόπιν ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Χανίων καὶ Πρόεδρος τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου κ. Κ. Τζωρτζάκης, συμφωνήσας πλήρως μὲ τὰς ἀπόψεις τοῦ κ. Τζιτζικαλάκη, ὑποσχέθει τὴν ἀμέριστον συμπαράστασιν τοῦ Ἐμπ. Συλλόγου καὶ τοῦ Δήμου Χανίων εἰς τὰς περαιτέρω προσπάθειάς τοῦ Σωματείου «Ἐξέλιξις Λιμένος καὶ Πόλεως Χανίων» διὰ τὸ φλέγον τοῦτο ζήτημα τῶν Χανίων.

«Ἡ Κρήτη ἔχει θάλασσαν καὶ λιμάνια δὲν ἔχει...» Ἡ φράσις αὐτή, γραμμένη κάποτε—εἰς ὀρισμένην εὐκαιρίαν—ἀπὸ τὸν Β. Οὐγκώ, μαζὶ καὶ μὲ ἄλλα ἀνάλογα λόγια τοῦ μεγάλου ρομαντικοῦ, ἐχαρακτήριζε τὴν τότε κατάστασιν τῆς νήσου εἰς τὸ τέλος τῆς τουρκικῆς σκλαβιάς. Ἐκτοτε αὐτὴ ἡ κατάστασις ἐλάχιστα ἔλλαξε. Πλὴν τοῦ Ἡρακλείου, αἱ ἄλλαι πόλεις τῆς Κρήτης ἐξακολουθοῦν νὰ στεροῦνται λιμένων, πρὸς βλάβην τῆς γενικωτέρας οικονομίας τῆς. Διὰ τοῦτο αἱ ἀρξάμεναι κινητοποιήσεις πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν εἶναι ἐνθαρτυντικαὶ καὶ πρέπει νὰ πλαισιωθοῦν ἀπὸ ὄλων τῶν κρητικῶν λαόν.

Χαρακτηριστικῶς ἐτόνισεν ὅτι ἐλλείψει λιμένος, ἡ πόλις ἀναπνέει μόνον μὲ ἓνα πνεῦμον καὶ ὅτι πολὺ συντόμως θὰ παύσῃ καὶ αὐτὸς νὰ λειτουργῇ, ὅποτε τὰ Χανιά θὰ ἀποθάνουν ὀριστικῶς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γνωμάτευσιν τοῦ λιμενολόγου καθηγητοῦ κ. Πίππα ἐκ τῆς ὁποίας ἐμφαίνεται ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ κατασκευὴ νέου λιμένος εἰς Χανιά διὰ δαπάνης ποσοῦ ἐξήκοντα περίπου ἑκατομμ. δρχ. ἐτονίσθη ἐκ μέρους τῶν παραστάτων εἰς τὴν σύσκεψιν, ὅπως τὸ ὄσιν ποσὸν δέον νὰ καταβληθῇ ὑπὸ τοῦ ΝΑΤΟ, δεδομένου ὅτι ἡ προβλήτα τῆς Σούδας, ἡ ὅποια ἐγένετο δαπάναις τοῦ Λιμεν. Ταμείου Χανίων, θὰ παραμείνη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ΝΑΤΟ. Ἐξ ἄλλου εἰς εἰρηνικὴν περίοδον ἡ

συνύπαρξις ἐμπορικοῦ καὶ πολεμικοῦ λιμένος εἶναι κάτι τὸ ἀσυμβίβαστον.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Σωματείου κ. Γ. Χατζιδάκης ἐξήτησεν ἀπὸ τοὺς προέδρους τῶν σωματείων καὶ ὀργανώσεων ὅτινες παρίσταντο εἰς τὴν σύσκεψιν αὐτήν, ὅπως ἐξουσιοδοτήσων τὸ Σωματεῖον «Ἐξέλιξις Λιμένος καὶ Πόλεως Χανίων» ἵνα προχωρήσῃ εἰς τὰς ἐνεργείας του καὶ ὑποβάλλῃ ψήφισμα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ πρὸς τὸ ΝΑΤΟ διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς κατασκευῆς λιμένος εἰς Χανιά.

Ἡ σύσκεψις ἔληξε μὲ συμφωνίαν ὄλων τῶν παρευρισκομένων ὅπως γίνωνται μελλοντικῶς παλλαϊκὰ συγκεντρώσεις διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀξιοῦται ἡ κατασκευὴ ἐμπορικοῦ λιμένος εἰς Χανιά.

Μία πανοραμικὴ ἀποψις τῶν Χανίων—ψηλὰ ἀπ' τὸν Προφήτη Ἡλῖά, ὅπου ὁ τάφος τοῦ Βενιζέλου. Διακρίνεται ὁ λιμὴν τῆς πόλεως, ὁ ἐκσυγχρονισμὸς του εἶναι ζωτικὴ ἀνάγκη διὰ τὴν περιοχὴν αὐτήν

Μία σπουδαία πολιτιστική προσπάθεια

Η ΔΗΜ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

Του κ. Λεωνίδα Μανολικάκη

Γον (Τελευταίον)

Ἡ Δημοτική Βιβλιοθήκη περιέχει σήμερα 22.000 περίπου τόμους βιβλίων. Ἀπ' αὐτά 10.000 τόμοι προέρχονται ἀπὸ τὴν βιβλιοθήκη Βενιζέλου, 2.000 ἀπὸ τὴν βιβλιοθήκη τοῦ κ. Γρ. Γεωργουδάκη καὶ 10.000 ἀπὸ τὴν Δημοτική Βιβλιοθήκη. Ὅλος αὐτὸς ὁ ὄγκος τῶν βιβλίων καταρθώθηκε νὰ συγκεντρωθῆ μέσα σὲ χρονικὸ διάστημα 3½ μόνον χρόνων. Πρόκειται δηλαδὴ γιὰ μιὰ πραγματικὰ ἡρωϊκὴ προσπάθεια. Ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους δωρητῆς τῆς Δημοτ. Βιβλιοθήκης, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν οἰκογένεια Βενιζέλου καὶ τὸν ἰατρόν κ. Γεωργουδάκην εἶναι: Τὸ Ἐφεδρικὸν Ταμιεῖον Χανίων, οἱ Δήμοι Ἀθηναίων, Πειραιῶς καὶ Ἡρακλείου, ὁ ἀείμνηστος Ἐμμ. Τσουδερός, ἡ Προεδρία τῆς Κυβερνήσεως, τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας, τὸ Βρετανικὸν Συμβούλιον Ἀθηνῶν, ἡ Ἀμερικανικὴ Βιβλιοθήκη Ἀθηνῶν, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἡ Ἱστορικὴ καὶ ἐθνολογικὴ Ἐταιρεία Ἑλλάδος, ὁ ἐν Χανίοις «Σύλλογος Φίλοι Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν», ὁ δικηγόρος κ. Μιχ. Παπαγιαννάκης, οἱ κ.κ. Βαρθολομαῖος Παπαδαντωνάκης, Ἀνδρέας Κιθαράκης, Νικ. Μιχελιουδάκης, Γ. Κ. Παπαδάκης, Ἄντ. Κατζουρός κ.ἄ.

ἌΛΛΟΙ ΔΩΡΗΤΑΙ

Στοὺς μεγάλους δωρητῆς συγκαταλέγεται καὶ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Νικ. Τωμαδάκης, ἡ μέχρι σήμερα προσφορά τοῦ ὁποῦοι ξεπερνᾷ τοὺς 800 τόμους, ἀνάμεσα στοὺς ὁποῦοις ὅλη ἡ σειρά τῶν περιοδικῶν «Νέα Ἐστία» καὶ «Ἑλληνικὴ Δημογραφία». Ἄλλὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὴς δωρεῆς του σὲ βιβλία πρὸς τὴν Βιβλιοθήκην, ποὺ συνεχίζονται τακτικά, ἰδιαίτερα πολῦτιμα γι' αὐτὴν εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ στοργὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ δεῖχνει γιὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν προβολὴν τῆς.

Μιὰ ἀξιόλογη καὶ πολῦτιμη προσφορά θὰ εἶναι καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ὁμοτίμου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ἰωάννου Καλιτσουνάκη. Ὁ Σεβαστὸς Καθηγητῆς ἐξεδήλωσε κατ' ἐπανάληψιν τὴν πρόθεσιν καὶ ἐπιθυμίαν του νὰ ἀφιερῶσιν τὴν πραγματικὰ πολῦτιμη βιβλιοθήκη του εἰς τὴν Δημοτικὴν Βιβλιοθήκην Χανίων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς γενετήρας του.

ΤΙ ΣΤΟΙΧΙΖΕΙ

Ἡ Βιβλιοθήκη στοιχίζει στὸν Δήμον περισσότερο ἀπὸ 150.000 δρχ. τὸν χρόνον. Ὁ ρυθμὸς πλουτισμοῦ τῆς βιβλιοθήκης σὲ βιβλία εἶναι ἀρκετὰ ἱκανοποιητικός. Μὲ πιστώσεις τοῦ Δήμου ἀγοράζονται τακτικὰ βιβλία καὶ βιβλιοδοτεῦνται. Μέσα στὰ ἄλλα βιβλία ποὺ ἀγοράστηκαν τὰ τελευταῖα δύο

χρόνια, εἶναι ὀλόκληρη ἡ Βασικὴ Βιβλιοθήκη καὶ οἱ τρεῖς σειρῆς τῶν Ἀρχαίων Συγγραφέων τοῦ οἴκου Ζαχαροπούλου. Τὰ βιβλία ποὺ ἀγοράζονται εἶναι κυρίως ἱστορικά, φιλολογικὰ καὶ λογοτεχνικὰ, ἀλλὰ καὶ θετικὸν ἐπιστημῶν, ἀνάλογα μὲ τὴς ἀπαιτήσεις τῶν μελετητῶν. Ἐπίσης ἀγοράζονται πολλὰ περιοδικὰ λογοτεχνικὰ, ἱστορικὰ, φιλολογικὰ, καλλιτεχνικὰ, ἐπιστημονικὰ καὶ ποικίλης ὕλης, ὄχι ὅμως λαϊκὰ. Ἐφημερίδες ἡ βιβλιοθήκη λαβαίνει δωρεὰν ὅλες τὴς Χανιώτικες, τὴν «Πατρίδα» τοῦ Ἡρακλείου καὶ ἀπὸ τὴς ἀθηναϊκῆς: «Τὸ Βῆμα», «Τὰ Νέα», «Ἐλευθερία» καὶ «Αὐγὴ». Περιοδικὰ καὶ Ἐφημερίδες κάθε χρόνο βιβλιοδοτεῦνται κι' ἔτσι ὑπάρχει ἕνα ἀξιόλογο ἀρχεῖο τύπου στὴ διάθεσιν τῶν ἀναγνωστῶν. Ἄλλὰ καὶ οἱ δωρεῆς βιβλίων συνεχίζονται. Ἐτσι μὲ ἀγορῆς καὶ δωρεῆς κάθε χρόνο ἡ βιβλιοθήκη πλουτίζει μὲ χιλίους καὶ περισσοτέρους τόμους.

Ἡ ὅλη διαρρύθμισις ἐσωτερικὰ τῆς βιβλιοθήκης εἶναι ἱκανοποιητικὴ. Τὸ ἀναγνωστήριον, μὲ τὴν ἀνάρτησιν αὐτῶν ἔργων ζωγραφικῆς κλπ. καὶ τὰ καινούρια του ἐπιπλά, ἔχει πολιτισμένη ἐμφάνισιν. Ὁ φωτισμὸς, τὸσον ὁ φυσικὸς μὲ τὰ τεράστια τζαματά, ποὺ ἀσφαλίζονται μὲ σιρεδένια δικτυωτά, ὅσον καὶ ὁ τεχντὸς εἶναι πολὺ καλός. Ἐπίσης ἱκανοποιητικός εἶναι καὶ ὁ ἐξασερισμὸς τοῦ ἀναγνωστηρίου μὲ ἐξασεριστήρες. Τὸ καλοκαίρι λειτουργοῦν δύο μεγάλοι ἀνεμιστήρες ὀροφῆς ποὺ μετριάζουν τὴ ζέσθη. Ἡ θέρμανσις τὸν χειμῶνα γίνεται μὲ ἠλεκτρικῆς σὸμπες καὶ σὸμπες πετρελαίου πιέσεως. Δὲν εἶναι ὅμως ἱκανοποιητικὴ καὶ γίνεται σκέψις νὰ τοποθετηθῆ καὶ μιὰ μεγάλῃ σὸμπα πετρελαίου μὲ φουγάρο.

ΚΙΝΗΣΙΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἡ κίνησις τῆς βιβλιοθήκης σὲ ἀναγνώστες καὶ μελετητῆς εἶναι σημαντικὴ. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὰ παρακάτω ἐπίσημα πιστοποιητικὰ στοιχεῖα:

Τὸ ἔτος 1954 μελέτησαν 7.109 ἀναγνώστες, τὸ 1955 15.700, τὸ 1956 14.238 καὶ τὸ 1957 11.328.

ΟΙ ἌΛΛΕΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Παραθέτω ἐπίσης μερικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴν κίνησιν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ «Χρυσοστόμου» μέχρι τὸ 1940 (πρὶν καταστροφῆ) καὶ τῆς Βικελαίας τοῦ Ἡρακλείου γιὰ νὰ φανῆ πόσον ἀλματώδης ὑπῆρξεν ἡ ἐξέλιξις τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Χανίων καὶ πόσον ἱκανοποιητικὴ εἶναι ἡ κίνησις τῆς μέσα στὰ 3½ χρόνια τῆς ζωῆς τῆς.

Α) Βικελαία Βιβλιοθήκη Ἡρακλείου (ἔτος ἰδρύσεως 1910). Τὸ 1937 πλουτίστηκε μὲ 500 τόμους βιβλίων κι' ἔτσι

τὰ βιβλία τῆς ἔφθασαν τοὺς 12.500 τόμους. Ἀναγνώστες εἶχε στὸν ἴδιον χρόνον περίπου 1400. Β) Βιβλιοθήκη «Χρυσοστόμου». Ἐτος 1937 (δευτέρος χρόνος λειτουργίας τῆς), ἀριθμοῦσε περισσότερους ἀπὸ 13.500 τόμους βιβλίων. Εἶχε 140 ἀναγνώστες ἡμερησίως. Ἐλαβε ἐνίσχυσι ἀπὸ τὸν Δήμον Χανίων 10.000 δρχ. Ἐτος 1938: Πλουτίστηκε μὲ 380 τόμους βιβλίων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 283 τόμοι ἀπὸ δωρεῆς, καὶ 97 ἀπὸ ἀγορῆς. Ἐτσι τὸ σύνολον τῶν βιβλίων ἔφθασε τοὺς 14.000 τόμους. Ἡ κίνησις τῶν ἀναγνωστῶν ἦταν ἀνάλογη. Ἐλαβε οἰκονομικὴ ἐνίσχυσι ἀπὸ τὸν Δήμον Χανίων 15000 δρχ. Ἐτος 1939: Πλουτίστηκε μὲ 200 τόμους βιβλίων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 125 τόμοι ἀπὸ δωρεῆς καὶ 75 ἀπὸ ἀγορῆς. Ἀναγνώστες γιὰ ὅλο τὸ χρόνο ἦσαν 2544. Ἐλαβε ἀπὸ τὸν Δήμον Χανίων οἶκον. ἐνίσχυσι 25.000 δρχ. 1940: Πλουτίστηκε μὲ 225 τόμους βιβλίων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 109 τόμοι ἀπὸ δωρεῆς καὶ 116 ἀπὸ ἀγορῆς. Ἀναγνώστες γιὰ ὅλο τὸ χρόνο ἦσαν 2705. Ἐλαβε ἀπὸ τὸν Δήμον Χανίων οἶκον. ἐνίσχυσι 10.000 δρχ.

ΑΝΑΓΚΕΣ

Βασικὴ σήμερα ἀνάγκη τῆς Δημοτ. Βιβλιοθήκης Χανίων εἶναι ἡ ὀριστικὴ στέγασις τῆς. Ἡ καταπληκτικὴ τῆς ἀνάπτυξις ἐπιβάλλει τὴν ἀνέγερσιν εἰδικοῦ μεγάρου, ποὺ νὰ πληροῖ ὅλους τοὺς ὄρους καὶ τὴς ἀπαιτήσεις μιᾶς σύγχρονης βιβλιοθήκης καὶ νὰ διδῆ τὴ δυνατότητα νὰ ἐκτελῆ περισσότερο ἀνετα τὸν προορισμὸ τῆς. Μὲ τὴν ἀνέγερσιν συγχρονισμένου μεγάρου θὰ δημιουργηθοῦν καὶ οἱ προϋποθέσεις γιὰ νὰ στεγασθῆ καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἰωάννου Καλιτσουνάκη καὶ κάθε ἄλλη βιβλιοθήκη ποὺ θὰ προσφερθῆ, ἀλλὰ καὶ τῶν καινούργιων βιβλίων μὲ τὰ ὁποῖα κάθε μέρα πλουτίζεται ἡ βιβλιοθήκη. Τότε θὰ γίνῃ δυνατὴ καὶ μιὰ καλύτερη καὶ πιὸ ἐξυτηρητικὴ κατάταξις τῶν βιβλίων. Σ' αὐτὴ τὴν κατεύθυνσιν προανατολιζέται ἤδη ὁ Δήμος.

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ
ΕΝΑ ΩΡΑΙΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΟ
"ΘΕΛΕΙ ΚΑΙ
ΔΕΝ ΘΕΛΕΙ,,
ΤΟΥ Κ. ΜΠΙΛΙΤΣΗ

ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΑΥΞΗΣΕΩΝ

**Ο ΕΡΓΑΤΗΣ ΠΟΥ ΥΠΕΡΕΔΙΠΛΑΣΙΑΣΕ ΤΗΝ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΑΒΗ ΤΗΝ ΑΝΑΛΟΓΟΝ
ΜΙΣΘΑΠΟΔΟΣΙΑΝ ΔΙΑ ΝΑ ΠΑΥΣΗ ΝΑ ΔΙΣΘΑΝΕΤΑΙ
ΩΣ Ο «ΠΤΩΧΟΣ ΣΥΓΓΕΝΗΣ» ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

**"Αρθρον του κ. Α. ΣΤΑΥΡΟΥΔΑΚΗ
Προέδρου του 'Εργατικού Κέντρου 'Ηρακλείου**

Το νέον έτος 1959 ευρήκε τους εργάτες της Κρήτης (με τους συναδέλφους των της λοιπής 'Ελλάδος) εις την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί εις βάρος των βέβαια, από έτών, χαμηλά μεροκάματα. 'Ανεργία ή υποαπασχόλησις, φυσικά δε φτώχεια, γόμνια και μαρasmus (καθήλωσις δε επί του αυτού κοινωνικού επιπέδου, όπως θαυμάσια τονίζει ο εις 'Ηρακλείον αντισοκρικής μας).

Το 'Ηρακλείον είναι ή σημαντικότερα εργατοπόλις της Κρήτης. Τα προβλήματα επομένως της εργατικής τάξεως του 'Ηρακλείου, όπως κατωτέρω τα αναλύουν ο Πρόεδρος του Ε.Κ.Η. και ο 'Αντισοκρικής μας, είναι κοινά για όλη την Κρήτη.

"Ενα των βασικωτέρων αιτημάτων τα όποια μονίμως απασχολούν την εργατοϋπαλληλικήν τάξιν είναι το θέμα

ΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Κατά τα συνέδρια αυτά ελήφθησαν αποφάσεις έφ' όλων των εργατικών ζητημάτων, τα ποια παρουσιάζουν άμεσον ένδιαφέρον. Μεταξύ των πρώτων ζητημάτων ήτο όπως επιδιωχθή ή αναπροσαρμογή των μισθών και ήμερομισθίων και ή καθαρισμός των εις τοιαύτα σημεία, ώστε να δύνανται οι εργάται και οι υπάλληλοι να εξασφαλίσουν διά τας οικογενείας των τα στοιχειώδη μέσα συμτηρήσεως. Δυστυχώς εις το βασικόν και κεφαλιώδες αίτημα της 'Εργατοϋπαλληλικής τάξεως δεν συνητήσαμεν την κατανόησιν των εργοδοτών ως και των αρμοδίων και υπευθύνων Κυβερνητικών παραγόντων. "Ενώ ό εργάτης κατέλαβε τεραστίαν προσπάθειαν διά την αύξησιν παραγωγής, ή όποία εις πολλούς τομείς έν συγκρίσει με τους δείκτας του 1939 υπερεδιπλασιάσθη και έτριπλασιάσθη, ή ανταμοιβή διά την τεραστίαν αυτήν προσπάθειαν πανταχόθεν άναγνωρισθείσαν δεν έλαβε παρά ψιχία μη υπερβέ-

ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΙ ΚΩΦΕΥΟΥΝ

Παρά την μεγάλην σταυροφορίαν μας αυτήν δεν κατορθώσαμεν να πείσωμεν τους αρμοδίους διά την άμεσον ανάγκην της βελτιώσεως του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων. 'Η άρνησις αυτή και ή διαφορά πρό του δράματος της 'Εργατοϋπαλληλικής τάξεως ή-

της αναπροσαρμογής των κατωτάτων όρίων μισθών και ήμερομισθίων.

Το θέμα τούτο δεν είναι νέον άτυχώς. 'Από πολλών έτών ή Γενική Συνομοσπονδία 'Εργατών 'Ελλάδος είχε ζητήσει την προσαρμογήν των ήμερομισθίων λαμβανομένων υπ' όψιν των πραγματικών γεγονότων και των εξόδων διατροφής μιās εργατικής οικογενείας αποτελουμένης από τέσσαρα μέλη. Δυστυχώς, πότε υπό την μίαν αίτιολογίαν και πότε υπό την άλλην το θέμα παρεμερίζετο και ανεβάλλετο ή ρύθμισίς του. "Υπό αυτές τας συνθήκας και υπό τας συνεχείς διαμαρτυρίας της οργανωμένης εργατικής δυνάμεως εφθάσαμεν εις τα δύο Πανελλαδικά Πανεργατικά Συνέδρια, τα όποια συνήλθον εις 'Αθήνας το 1955 και 1958.

νοντα τας πέντε δραχμάς κατά ήμερομισθιον και πόρρω απέχοντα από του να καλύψουν τας στοιχειώδεις ανάγκας του. "Ετσι λοιπόν ό εργάτης και ό υπάλληλος, ενώ κατέβαλαν τεραστίαν προσπάθειαν εις όλους τους τομείς του "Εθνους, έν τούτοις έμείναν υποσιτιζόμενοι και ό «πτωχός συγγενής».

"Η ώργανωμένη εργατική δύναμις κατόπιν της τοιαύτης παραγνωρίσεως των στοιχειωδών δικαιωμάτων της ανέλαβε διά της Γενικής Συνομοσπονδίας μίαν σπασυροφορίαν ίνα πείση όλους τους παράγοντας ότι όχι μόνον το στενόν συμφέρον της εργατοϋπαλληλικής τάξεως επιβάλλει την αναπροσαρμογήν των μισθών και ήμερομισθίων, αλλά τούτο άποτελεί έθνικόν συμφέρον. "Αποτελεί έκόμη, όταν έχη οικονομικήν ευχέρειαν τον καλύτερον πελάτην της αγοράς διότι έχει τώσας ανάγκας να καλύψη, ώστε δεν είναι δυνατή ή αποταμειωσις.

νάγκασε την Γεν. Συνομοσπονδίαν 'Εργατών να λάβη την αίπόφασιν της καθόδου εις σταδιακούς άπεργιακούς αγώνας οι όποιοι απέδειξαν την ώριμότητα των 'Ελλήνων εργαζομένων και την άνοδον της οργανωτικής των κατα-

(Συνέχεια στην σελ. 24)

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ

**ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ
Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑΙ
ΕΙΝΑΙ ΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΩΝ**

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ, Δεκέμβριος. (Του άναποκροτου μας). — Το εργατικόν πρόβλημα του 'Ηρακλείου, όπως και άλλων περιοχών της Κρήτης και γενικώτερον της 'Ελλάδος, έμφανίζει τέτοιαν όξύτητα, που όποιοδήποτε αναβολή της επίλυσεως του εγκυμονεί πολλούς και διαφόρους κινδύνους.

"Εν τώ μεταξύ ή κατάσταση των εργατών και των υπαλλήλων της περιοχής μας (των όποιων την συνδικαλιστικήν όργανωσιν αναλύσαμεν εις το προηγούμενον τεύχος), από άπόψεως εργασιακής άπασχολήσεως, έχει ως εξής:

Ο αριθμός των εργατών και υπαλλήλων της περιοχής 'Ηρακλείου άνέρχεται εις 14.000. "Απ' αυτούς 9.000 έχουν μόνιμην εργασίαν και 5.000 έποχικήν. Κανείς απ' αυτούς δεν άσκει και άλλο επάγγελμα και φυσικά δεν έχουν άλλους πόρους ζωής, έκτός του ήμερομισθίου ή του μισθού των. "Απ' αυτούς άνω των 2.500 εργατών είναι άνειδίκευτοι. Είναι συνδικαλισμένοι περί τους 10.000, οι δε λοιποί δεν άνήκουν εις σωματείον, είτε λόγω του ότι είναι άνειδίκευτοι, είτε διότι τα μέλη του κλάδου των είναι όλίγα. "Οπως δε ανεφέραμεν και εις το προηγούμενον εις την περιοχήν μας δρουν 53 εργατοϋπαλληλικά σωματεία.

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΑΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ

"Ολα καθημερινώς αγωνίζονται για την άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου των μελών των. Φυσικόν είναι ή συνδικαλιστική δράσις των να προκαλεί την αντίδρασιν των εργοδοτών (όπως κάθε γενικός δράσις), οι όποιοι συνήθως έχουν συμπαραστάτας τας κρατικές άρχάς.

Τα ήμερομισθία των ειδικευμένων κυμαίνονται από 55 έως 100 δραχ., των δε άνειδίκευτων εις 40 δραχ. "Ο αριθμός των άνέργων των έγγεγραμμένων εις τα Γραφεία Εύρέσεως 'Εργασίας 'Ηρακλείου ήτο τας παραμονάς των Χριστουγέννων περί τας 3.835.

ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ Η ΑΝΕΡΓΙΑ

"Η άνεργία όφείλεται άφ' ενός μόν εις τον στενόν κύκλον εργασιών των εργοστασιών και έπιχειρήσεων, λόγω γενικωτέρων οικονομικών αίτίων, και άφ' έτέρου εις το ότι πολλαί εργασιαί εί-

(Συνέχεια στην σελίδα 26)

Η ΑΓΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΟΡΤΟΚΑΛΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

(Συνέχεια από την σελ. 2)

ΕΔΑ κ. Κοντουδάκης, ο οποίος, υποστηρίζων την άποψιν περί έξαγωγών εις τας ανατολικάς χώρας, είπεν ότι η κυβέρνηση έμποδίζει τούτο, διά λόγους έθνικής ασφαλείας.

Ο κ. ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ

Έν συνεχεία έλαβεν τον λόγον ο κ. Βολουδάκης.

Λέγει ότι θα πρέπει να κάνωμε κατανομή ευθύνων διά την δημιουργηθείσαν κατάστασιν, και να δούμε ποιές είναι οι ευθύνες του Κράτους και ποιές των παραγωγών.

Αί έξαγωγαί των έσπεριδοειδών άποτελούν συμπωματικήν λύσιν. Διότι η τοποθέτησις των εις τας ξένας άγοράς δέν έξαρτάται μόνον άπό την θέλησιν τής Έλλάδος. Βεβαίως να γίνουν έξαγωγαί και να καταβληθής πάσα προσπάθεια προς τούτο, είτε προς την κατεύθυνσιν των δυτικών χωρών, είτε των ανατολικών.

Άλλά πρέπει κατ' ανάγκην να στραφώμεν προς την έσωτερικήν κατανάλωσιν και προς την χυμοποίησιν. Αύτη είναι η στερεά αντιμετώπισις του προβλήματος, τó ζήτημα τής έξαγωγής έρχεται έπικουρικώς.

ΤΟ ΕΓΚΡΙΘΕΝ ΨΗΦΙΣΜΑ

Έν τέλει ένεκρίθη ψήφισμα διά του οποίου ζητείται:

1. Να καταβληθής έντονος και άποφαστική προσπάθεια άπό μέρος τής Κυβερνήσεως τώρα άμέσως, προς διάθεσιν μέρος τής ήρτημένης έσοδαίς εις τó έξωτερικόν, παραμεριζομένων διά γενναίων μέτρων, όλων των παρεμβλλομένων έμποδίων, είτε είναι ταύτα οικονομικά, είτε είναι πολιτικά.

2. Να έπιδοθηθούν αι θαλάσσιαι μεταφοραί, ώστε τó κόστος κομιστρων να έξισωθής μεταξύ όλων των πορτοκαλοπαραγωγικών περιοχών τής χώρας, ίνα τά όμοιδή προϊόντα προσφέρωνται εις τας έσωτερικάς άγοράς επί ίσοις όροις.

3. Να παρασχεθούν εύρεία πιστοδοτήσεις εις την Πιστωτικήν Ένωσιν διά την εύχερη και άνετον άπορρόφισιν των προσφερομένων εις τó Έργοστάσιον Χυμών ποσότητων πορτοκαλίων και άνάπτυξιν τής δυναμικότητος του εις τόν μέγιστον δυνατόν βαθμόν, εις τó παρόν και εις τó μέλλον, η δέ παρεχομένη εις τόν παραγωγόν προκαταβολή να έξαντλή όλον τó όριον τής τρεχούσης τιμής, να μη υπόκειται δέ εις ούδεμίαν κατακράτησιν άπό μέρος τής Άγροτικής Τραπεζής προς άπόσβεσιν η έξόφλησιν άγροτικών χρεών, έξαιρουμένων μόνον του χρέους διά τó Έργοστάσιον, αλλά και αι ύπέρ αυτού κρατήσεις να είναι τμηματικά.

4. Να τεθής εύθύς άμέσως εις εφαρμογήν άυστηρός άγορανομικός έλεγχος προς πάταξιν του υπερόγκου κέρδους του ηηρευομένου άπό μέρος των εμπόρων και μεταπρατών.

5. Να έπεκταθούν αι λαϊκάί άγοραί και να ιδρυθούν εις πολυσύχναστα σημεία των πόλεων περίπτερα και σταθμοί πωλήσεως έσπεριδοειδών, έπιτρεπομένης τής άπ' εύθείας ύπό των Συνεταιρισμών

και των παραγωγών διαθέσεως των προϊόντων εις αυτά.

6. Να άνασταλή η έξόφλησις των χρεών προς την Άγροτικήν Τράπεζαν, να καταργηθής δέ διά τó παρόν έτος ó τόκος ύπερμερίας.

7. Να Ιδρυθής αυτόνομος Όργανισμός Έσπεριδοειδών κατά τόν ύπον του Σταφιδικού, Καπνικού και άλλων Έθνικών Όργανισμών, ως και διά παλαιότερων Ψηφισμάτων ύπεδείχθη, κηρυσ-

σομένων ούτω των έσπεριδοειδών ως έθνικού προϊόντος, με άνάλογον σοβαράν αντιμετώπισιν των πολυειδών προβλημάτων των σχετιζομένων προς τó εύγενές αλλά και εύποθές τούτο προϊόν.

Έξ άλλου άπεφασίσθη ó καταρτισμός πενταμελούς Έπιτροπής ητις μεταβαίνουσα εις Άθήνας θέλει ένεργήσει παρά τοις άρμοδίοις μετά των κ.κ. Βουλευτών του Νομού, προθύμως προσφερομένων εις τούτο, προς ίκανοποίησιν των έν τώ ψηφίσματι αίτημάτων.

Η ΥΔΡΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

(Συνέχεια από την σελίδα 7)

νήν ταύτην και την άπ' εύθείας μεταφοράν του ύδατος τούτου έν αύτῃ.

ΑΛΛΑΙ ΠΗΓΑΙ

Κατ' εύτυχῃ σύμπτωσιν τοιαύτη υπόγειος ροή ύδατος ύπάρχει εις την κοιλάδα του Κατσαμπά και εις άπόστασιν μόλις 2,5 χιλιομέτρων άπό τής κεντρικής δεξαμενής. Η ύπαρξις τής ύπογείου ταύτης ροής έχει πιστοποιηθής άπό πολλών έτών και ειδικώς ύπό του κατά τó έτος 1923 μετακληθέντος άρίστου γεωλόγου και καθηγητού κ. Μαξίμου Μαραβελάκη, όστις άφίχθεις εις την πόλιν μας προς μελέτην του ζητήματος τής κατασκευής φράγματος εις Άλμυρόν παρεκλήθη ύπό του Δήμου να έρευνήσει γεωλογικώς τά περίξ του Ηρακλείου και ύπεδείξη τά ύδροφόρα στρώματα τής περιοχής. Δεδομένου ότι ó υποφαινόμενος κατά τó έτος έκείνο είχαν προτείνει την μεταφοράν του ύδατος του έν Κατσαμπά φρέατος Χασάν Σκυλιανάκη, ó άνωτέρω γεωλόγος ήσυχολήθη ειδικώτερον περι τήν έρευναν τής κοιλάδος Κατσαμπά.

Ούτως έν τῃ έκθέτῃ του αναφέρει ότι ó ύδροφόρος όρίζων εύρίσκεται επί τής κοιλαδοπεδιάδος δυτικώς του διασχίζοντος αύτην χειμάρρου και ένεκα μεταπτώσεως του ύδροφόρου τούτου όρίζοντος έμπλουτίζεται διά μεταγγίσεως σπουδαίως η δυτική αύτη πλευρά τής κοιλάδος. Τούτου ένεκα όλα τά προσκείμενα προς την μετάπτωσιν ταύτην φρέατα είναι έξηκριβωμένως μεγάλης παροχής. Τοιαύτα παρουσιάζονται τά φρέατα του έργοστασίου μακαρονοποιίας άδελφών Καστελλάκη, τó φρέαρ του άλλοτε παγοποιείου Μπαμιεδάκη και τó φρέαρ Χασάν Σκυλιανάκη. Ούτω τυγχάνει γεωλογικώς έξηκριβωμένη η θέσις έν τῃ ρέει η ύδροστιβάς έν τῃ κοιλάδι ταύτη ώς και τó βάθος εις ό εύρίσκεται και όπερ αύξάνει ως άνερχόμεθα άπό θαλάσσης προς Νότον. Δικαιούμεθα κατόπιν τούτου να προτείνωμεν ύπευθύνως και κατηγορηματικώς την άνέωξιν δύο τουλάχιστον άρτεσιανών φρεάτων και των οποίων τó βάθος δέν θέλει ύπερβῆ τά 30 μέτρα, με άποτέλεσμα τήν συνάντησιν τής ύδροστιβάδος ταύτης και με παροχήν τουλάχιστον εκάστου φρέατος 4-5 λιτρών ανά 1" η περίπου 750 κ.μ. ύδατος ήμερησίως. Ός προς τά υπόλοιπα 300 κ.μ. ταύτα ασφαλώς θα έξευρεθώσι διά τής περαι-

τέρω διατρήσεως διά γεωτρύπανου του βραχώδους πυθμένος του φρέατος Μαραβίτου, η παροχή του οποίου δύναται να άνέλθη και μέχρι 400 κ.μ. ήμερησίως.

Και τó ύδωρ του φρέατος τούτου δύναται να μεταφερθής εις την συγκεντρωτικήν δεξαμενήν Φορτέτσας προς διανομήν εις τά προσέτεια. Η δαπάνη κατασκευής άμφοτέρων των έργων δέν δύναται να ύπερβῆ συνολικώς, περιλαμβανομένων και των έξκαταστάσεων, των άντλητικών συγκροτημάτων και τής μεταφορής τής ηλεκτρικής ένεργείας πλέον του 1.000.000 δρχ. Άλλ' έκτός τούτου έν άνάγκη ó Δήμος θα καταφύγη εις την κοιλάδα των Άρχανών ητις τυγχάνει ώσαύτως και ασφαλώς έξαιρετικά ύδροφόρος κατά τας διοβειβαίώσεις του αύτου ως άνω γεωλόγου κ. Μαραβελάκη, έσχάτως δέ και του διαστήμου Γάλλου ύδρολόγου κ. Μπρυνώ.

Τó έργον όμως τούτο θα είναι δαπανηρόν, διότι θα απαιτήσει την κατασκευήν νέας σωληνώσεως εις μήκος 12.000—15.000 μέτρων.

ΚΡΗΤΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΙ
ΤΗΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ
ΠΡΟΤΙΜΑΤΕ
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΤΟ "ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΝ,"
ΣΤΥΛ. ΣΕΤΑΚΗ
ΑΛ. ΠΑΝΤΟΥ 14
(Έναντι Παντείου Σχολής) Τηλ. 90.434.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΕΧΝΗΤΩΝ ΟΔΟΝΤΩΝ
ΧΑΡ. ΠΕΤΡΑΚΗ
Κάνιγγος 11—τηλέφ. 24.820
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΓΚΡΙΝΕΤΑΙ Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΙΜΕΝΟΒΡΑΧΙΟΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΧΕΙΑΝ ΑΜΜΟΝ

ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ—'Ιανουάριος (Έκτακτος ανταπόκρισις)

Από κυβερνητικήν ανακοίνωσιν ἐγνώσθη, ὅτι ἐνεκρίθη χωρὶς ἄλλην διευκρίνισιν, ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ζητουμένου προβλήτος εἰς τὴν Παχεϊαν Ἄμμον τῆς περιοχῆς Ἱεραπέτρας Κρήτης. Τὸ θέμα τῆς κατασκευῆς λιμενικῶν ἔργων εἰς τὸν ἐν λόγῳ ὄρμον ἀποσχολεῖ, ὅπως ἀναφέρομεν, τὸν παραγωγικὸν κόσμον τῆς Ἱεραπέτρας ἀπὸ μακροῦ, διότι δι' αὐτῶν τῶν ἔργων εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ὁ ὄρμος αὐτὸς κατάλληλος διὰ τὴν διὰ θαλάσσης μεταφορὰν πρὸς ἐμπορίαν τῆς πλουσίας ἀγροτικῆς παραγωγῆς τῆς πλουτοφόρου περιοχῆς μας, καὶ δὴ τῆς τομάτας.

Διὰ τῆς ἀναφερομένης κυβερνητικῆς ἀνακοινώσεως δὲν διευκρινίζεται, ἂν ἡ δαπάνη τῆς κατασκευῆς τοῦ προβλήτος αὐτοῦ θὰ προέρχεται ἀπὸ τὰς πιστώσεις τοῦ δημοσίου, τῶν ὁποίων ἡ ἔγκρισις ἀνεκοινώθη πρὸ ἡμερῶν, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων ἔργων εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ νομοῦ Λασηθίου, ἢ ἂν ἡ δαπάνη αὐτὴ θὰ καλυφθῇ ἀπὸ χρηματικούς πόρους, οἱ ὅποιοι θὰ προκύβουν διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ πρὸ μηνὸς κατατεθέντος ὑπὸ τῆς κυβερνητικῆς πλειοψηφίας τῆς Βουλῆς νομοσχεδίου, περὶ ἐκτέλεσεως λιμενικῶν ἔργων εἰς τινὰς διὰ φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς ἐπιβατικῆς κινήσεως.

Ἐκ τῶν παραγωγικῶν καὶ ἐργατικῶν σωματείων τῆς περιοχῆς μας ἐγνώσθη ἔτισης ὅτι, πλὴν τῆς κυβερνήσεως, διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἐνδιεφέρθησαν κατὰ καιροὺς καὶ οἱ βουλευταὶ τῆς περιφέρειας μας, καὶ ὅτι, διὰ τῆς ἀναγγελίας τῆς ἐν λόγῳ ἐγκρίσεως, ἡσθάνθη ἤδη ἱκανοποιησὶν ὁλόκληρος ὁ παραγωγικὸς κόσμος τῆς περιοχῆς μας.

ΔΙΑ ΝΑ ΥΠΑΡΧΗ ΩΣ ΘΕΜΑ

Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἐξουσιοδοτήσεως τῆς Βουλῆς κατετέθη ὑπὸ τῆς κυβερνητικῆς πλειοψηφίας σχέδιον Νόμου, περὶ ἐκτέλεσεως λιμενικῶν ἔργων εἰς τινὰς λιμένας διὰ φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς ἐπιβατικῆς κινήσεως. Ἐπαφεληθεὶς τῆς εὐκαιρίας ὁ βουλευτὴς Λασηθίου κ. Παπαγεωργίου ἐζήτησε καὶ ἐπέτυχε νὰ συμπεριληφθῶν εἰς τοὺς ἐν λόγῳ λιμένας καὶ οἱ λιμένες Σητείας καὶ Παχεϊας Ἄμμου.

Ἡ κοινὴ γνώμη καὶ μέγα μέρος τοῦ πολιτικοῦ κόσμου δὲν εἶναι σύμφωνον μὲ τὴν κατάθεσιν τοῦ νομοσχεδίου αὐτοῦ, διότι εἶναι ἀπαράδεκτον νὰ ἐπιβάλλεται νέο χαρακτὶς εἰς τὸν λαόν, κάθε φοράν ποῦ πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ παραγωγικὸν ἢ κοινῆς ὠφελείας ἔργον. Διότι ὁ λαὸς πληρώνει τόσους φόρους, ἀρκετοὺς διὰ νὰ ἐκτελεσθῶν τὰ ἔργα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἄρκει νὰ ὑπῆρχε θέλησις καὶ μισητὸν πρόβλημα.

Πάντως ἡ ἐπιτυχία τοῦ κ. Παπαγεωργίου ἔχει ἀξίαν, βεβαίως ἐπειδὴ πρόκειται νὰ μείνῃ οὕτως ἀνοικτὸν τὸ θέμα κατασκευῆς λιμενικῶν ἔργων εἰς τοὺς ἐν λόγῳ κρητικούς λιμένας μὲ τὸν ὀρθὸν τρόπον εἴτε ὑπὸ τῆς παρούσης κυβερνήσεως εἴτε ὑπὸ τῶν διαδόχων τῆς. Καὶ πιστεύομεν ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ σκοπὸς τῆς προτάσεώς του.

ΠΩΣ ΤΡΑΓΟΥΔΕΙ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΛΑΟΣ

ΚΡΗΤΙΚΕΣ ΜΑΝΤΙΝΑΔΕΣ

Νὰ περιμένω μὴ μοῦ λὲς
τὸ μῆνα καὶ τὸ χρόνο
καὶ νὰ βαστάξω δὲ μπορῶ
τὸν ἔδικό σου πόνο.

Σαρανταπέντε μαχαιριές
ἢ μιὰ πάνω στὴν ἄλλη—
δὲν τὴν ἀφήνω τὴ μικρὴ
νὰ πάρω τὴ μεγάλη.

Καλλιὰ νὰ φάω μπαλοθιά
ἀπὸ καλὸ παιχνιδιό,
παρὰ νὰ τὴν ἀπαρηθῶ
τὴν ἀκριβὴ σου νιότη.

Θέλω σε, λέω, θέλω σε
καὶ μὴ μὲ πεισματῶνεις,
νὰ σοῦ γλυτώσω δὲ μπορῶ
κι ἐσὺ δὲ μοῦ γλυτῶνεις.

Σ' ἓνα βουνὸν ἀπάτητο
δὰ πὰ νὰ κατοικήσω,
τὴν ὑστερινὴν ἀγάπη μου
γιὰ νὰ ξελησμονήσω,

Καλογεράκι δὰ γενῶ
νᾶχω τὸ γέροντά μου,
νὰ μολογῶ τὸν πόνο μου
πῶχω γιὰ τὴν κερά μου.

ΤΑ ΚΡΗΤΙΚΑ ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ

Αἱ καλλιεργούμεναι ἐκτάσεις ἐσπεριδοειδῶν ὑπολογίζονται ὅτι εἶναι : εἰς μὲν τὸν Νομὸν Χανίων 25.000 στρέμματα, εἰς τὸν Νομὸν Ρεθύμνης 1.440 στρέμ., εἰς τὸν Νομὸν Ἡρακλείου 3.860 στρέμ. καὶ εἰς τὸν Νομὸν Λασηθίου 2.700, ἤτοι ἐν ὅλῳ 32.700 στρέμματα ἐπὶ συνόλου καλλιεργουμένων 206.000 στρεμμάτων καθ' ὅλην τὴν χώραν.

Ἡ μέση παραγωγή ἐσπεριδοειδῶν ἐν Κρήτῃ ἀνέρχεται εἰς τοὺς 31.700 τόνους ἐπὶ συνόλου παραγωγῆς τῆς Ἑλλάδος 198.000 τόνων.

Ἐκ τῆς παραγωγῆς ταύτης τῆς Κρήτης τὰ 80 % παράγονται εἰς τὸν Νομὸν Χανίων καὶ τὸ ὑπόλοιπον 20 % εἰς τοὺς ἐτέρους τρεῖς Νομούς.

Ἐδικοτώτερον διὰ τὸν Νομὸν Χανίων τὰ ἐσπεριδοειδῆ ἀποτελοῦν ἓνα σοβαρὸν κλάδον ἀπασχολήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἓνα σημαντικώτατον συντελεστὴν δημιουργίας τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος.

Ἐκ τῶν ἐσπεριδοειδῶν ἡ πορτοκαλοκαλλιέργεια, καλύπτουσα τὰ 70% τῆς καλλιεργείας ταύτης, εἶναι φυσικὸν νὰ δέχεται τὴν ἐπίδρασιν τῶν ὑφισταμένων δυσχερῶν συνθηκῶν εἰς ἀνάλογον ἔντασιν.

Ἡ μέση ἐτησίᾳ παραγωγή πορτοκαλίων εἰς τὸν Νομὸν Χανίων ἀνέρχεται εἰς τοὺς 17.000 τόνους (ἐφετηνὴ παραγωγή 30 χιλ. τόνν.), ἐκ τῆς παραγωγῆς δὲ ταύτης, τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν, πλὴν μικρᾶς ποσότητος ἥτις καταναλισκεται ἐπιτοπίως, ἐπιβάλλεται ὅπως ἐξάγεται ἐκαστοτε εἰς τὰς λοιπὰς περιφέρειας τῆς χώρας καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς κατανάλωσιν.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΤΕΝΤΑ

TENTES ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ

Α)ΦΟΙ ΔΟΥΛΓΕΡΑΚΗ

ΕΡΜΟΥ 82

ΤΗΛ. 31.823 — 27.764

ΟΙ ΕΡΓΑΤΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

(Συνέχεια από τὴν σελίδα 23)

ναί ἐποχιακοί. Οἱ ὑποασχολούμενοι αὐτοὶ ἀνέρχονται εἰς 2.000, εἶναι δὲ κυρίως ἐργατοτεχνίται καὶ μάλιστα οἰκοδόμοι. Τὸ φαινόμενον αὐτὸ ὀφείλεται εἰς τὴν φύσιν τῶν ἀντιστοιχούντων ἐπαγγελμάτων. Ἡ ὑποασπασχόλησις τῶν οἰκοδομῶν ὀφείλεται εἰς τὴν παντελῆ ἀνυπαρξίαν οἰκοδομικῆς κινήσεως.

Ἐπίδομα ἀνεργίας λαμβάνουν περὶ τοὺς 150, εἶναι δὲ συνταξιούχοι περὶ τοὺς 600.

ΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ
ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Λόγω τῆς καταστάσεως αὐτῆς πολλὰς οἰκογένειας ἐργατῶν στεροῦνται πολλάκις καὶ αὐτοῦ τοῦ ψωμιοῦ. Αἱ δὲ συνέπειαι διὰ τὴν ἐργατικὴν τάξιν εἶναι ἐκρηκτικαί, καθὼς καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ τὸ ἔθνος. Ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ τόπου ἐπιπράζει ἡ ἀνεργία, διότι μειώνεται ἡ πελατεία τῶν καταστημάτων.

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΑΥΣΗΞΕΩΝ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 23)

στάσεως. Τοῦτο ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς ὑπευθύνους παράγοντας νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι παρήλθε ὁ καιρὸς ποῦ οἱ ἐργαζόμενοι ἐνεποιίζοντο, τὰ ζητήματά των ὠδηγοῦντο εἰς τὰς καλῆνδας καὶ τὰ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

(Συνέχεια ἀπ' τὴ σελ. 13)

ἡ αὐτοβοήθεια εἶναι ἡ μόνιμος καὶ διαρκὴς βοήθεια.

η) Ἀπαιτοῦνται, φυσικά, χρήματα, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐξῶθεν προερχομένη εἰς χρήμα βοήθεια, καὶ δὴ ἡ ὑπὲρ τὸ δεῖον τωιαύτη, θέλει μᾶλλον βλάψει καὶ ἐξασθανήσει πᾶσαν ἀναληφθησομένην πορσπάθειαν. Ἐπιβάλλεται συνεχὴς καὶ ὀλοκληρωτικὴ προσπάθεια.

Ἐπομένως, πρέπει νὰ τὸ βγάλωμε ἀπὸ τὸ μυαλό μας, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ μᾶς τὰ δώσουν ὅλα, ὅτι χρειαζόμεθα οἱ ὅποιοιδήποτε ξένοι. Μόνοι μας πρέπει νὰ ἐργασθῶμε μετὰ τὴν κεφαλαιουχικὴν βοήθειαν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀπ' ὅπου τὴ βροῦμε συμφέρουσα, χωρὶς πολιτικὴ καὶ οικονομικὴ ὑποδούλωσι.

Αὐτὰ προτείνουν καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ εἰδικοί. Εἶναι ἀφελίμον νὰ μελετηθοῦν λοιπὸν αὐτὰ, καὶ νὰ καθίσουν κάτω νὰ σκεφθοῦν καλὰ ὅλοι οἱ ἀρμόδιοι διὰ τὴν προοδευτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Κρήτης μαζί μετὰ τὸν κρητικὸν λαὸν γιὰ νὰ κάμουν ἕνα μακρᾶς πνοῆς σχέδιον. Μόνοι μας πρέπει νὰ ἐνεργήσωμεν μετὰ τὴν βοήθειαν βέβαια τῶν ξένων, ἀλλὰ ὄχι μόνον μ' αὐτήν. Διότι κατὰ μιὰ κρητικὴ λαϊκὴ παροιμία «ὄποιος κρεμαστῆ μετὰ ξένου σκοινὶ πνίγεται». I. Π. Α.

Τὰ παιδιά τῶν ἐργατῶν μόλις καὶ μετὰ βίας κατορθώνουν νὰ «βγάλουν τὸ δημοτικὸ σχολεῖο», μολοντί ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι θεωρητικῶς κοινὴ, δωρεὰν καὶ ὑποχρεωτικὴ. Ἐλάχιστα τελειώνουν τὸ Γυμνάσιον. Τοιούτοτρόπως λοιπὸν: α) Αὐξάνεται ἡ ἐργατικὴ τάξις, ἄρα ἡ ἀνεργία καὶ ἡ ὑποασπασχόλησις. β) Ἀκίνητοποιεῖται ἡ κοινωνία, δὲ οἱ ἐργατοπαῖδες μένουσιν ἐργάταις κ.λ.π., πρὸς κοινωνικὴν καὶ ἔθνηκην ζημίαν. Καὶ γ) καὶ ἂν μερικὰ παιδιά ἐργατῶν τελειώσουν τὸ Γυμνάσιον, προστίθενται εἰς τὸ λεγόμενον «διανοοῦμενον προλεταριάτον», διότι ἀδυνατοῦν νὰ ἐιδικευθοῦν κάπου σπουδάζοντα καὶ προστίθενται πάλιν ἐπὶ στρατιὰ τῶν ἀνέργων.

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ λυθῆ ἐπὶ τέλους τὸ χρονίον ἐργατικὸν πρόβλημα. Πέρα τούτου δέ, νὰ λυθῆ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς Παιδείας σύμφωνα μετὰ τὴν ἑλληνικὴν κοινωνικὴν καὶ οικονομικὴν πραγματικότητα.

ὑποβαλλόμενα ἐκάστοτε αἰτήματα ἐκτρέφον εἰς τὰ ἄρχεια τῶν διαφόρων ὑπουργείων. Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Καραμανλῆς εἰς κατὰ καιροὺς ἀνακοινώσεις του παρεδέχθη ὅτι τὸ ἐπίπεδον διδασκείας τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ εὐρίσκειται εἰς χαμηλὸν στάδιον καὶ ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη βελτιώσεως.

Τονίζομεν τὴν ἀνάγκην ὅτι τὸ θέμα τῆς αἰμοιῆς τῆς ἐργασίας θὰ πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἀμέσων συζητήσεων καὶ ὅτι αἱ ἀπόψεις αἰτινες προβάλλονται ἀπὸ τὰ Ἐργατικά Συνδικάτα πρέπει νὰ γίνωιν ἀποδεκταί, διότι μετὰ τὴν εὐμενῆ λύσιν τῶν ἐκτὸς τῶν εὐεργετημάτων ἄτινα θὰ προέλθουν ἀπὸ Ἑθνικῆς καὶ Ἐργατικῆς πλευρᾶς ὁ Ἕλληνας ἐργάτης θὰ πάψῃ νὰ πιστεύῃ ὅτι ἀποτελεῖ τὸν παράγοντα ἀπὸ τὸν ὅποιον μόνον θυσία ζητοῦνται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀνταμοιβὴν κρίνεται μετὰ ἴσα μέτρα καὶ σταθμά τὰ ὅποια ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει συνθέτουσιν τὴν Κοινωνικὴν Δικαιοσύνην καὶ τὴν οἰκονομικὴν Δημοκρατίαν.

"Ἡ ΚΡΥΦΗ ΦΩΛΙΑ,"

Ἡ Κρήτη ἔχει καμάρι τ' Ἀκρωτήρι
μετὰ τὸν παλῆθ' ὀθαμμένο ἐκεῖ καθ' ἑαυτὸν...
Μὰ ἔχει καὶ ἡ Ἀθήνα Κρήτη μιὰ
[ισταλιὰ
τοῦ Δευτέρου Σερβάκη τὴν «ΚΡΥΦΗ ΦΩΛΙΑ»,
ἐπὶ τὴν πλατεῖαν τοῦ Κάνιγγος, καὶ
[ἐκεῖ
θυμοῦνται τὴν πατριδα οἱ Κρητικοί...
Πῶς τό' φερει, ἀλήθεια, ἡ Μολτοῦρα
νὰ κελαιδῆ μετ' ἐπὶ τὴν Ἀθήναν
[ἢ λύρα !...]

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ (Συνέχεια ἀπ' τὴ σελ. 11)

"Ἄννα! Δώσανε φτερά στήν ἀνθρώπιν ψυχὴ... κι' ἐπιτέλους ὁ ἀνθρώπος ἀρχίζει νὰ πετάει.

Ἡ ψυχὴ τους ὑψώνεται πρὸς τὴν λάμψη τῆς ἐλπίδος, πρὸς τὸ μέλλον..., τὸ θαυμάσιον μέλλον..., ποῦ εἶναι δικό σου..., δικό μου, ὅπως καὶ τοῦ καθενὸς ἀπὸ μᾶς! Σήκωσε τὰ μάτια σου, Ἄννα.

Κοίταξε τὸν οὐρανὸν, Ἄννα, μ' ἀκοῦς;

"Ἄκουσε!

Τσάρλυ Τσάπλιν (1939)

ΑΔΙΟΡΘΩΤΟΙ ΚΑΙ
ΑΜΕΤΑΝΟΗΤΟΙ
ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ
ΝΑ ΑΠΕΙΛΟΥΝ

Εἰς τὸν ἡμερήσιον ἀθηναϊκὸν τύπον τῆς 30ῆς τοῦ ἔχοντος ἐδημοσιεύθη ἡ ἐξῆς εἰδησις, τὴν ὅποιαν παρεμπιπτότως ἀναδημοσιεύομεν:

«Εἰς τὸ Φάξενμπουργκ τῆς νοτίου (δυτικῆς) Γερμανίας, ἀγνωστοὶ ἀνέγραψαν δι' ἐρυθροῦ χρώματος ἀγκυλωτοὺς σταυροὺς καὶ τὸ ἔμβλημα τῶν Ες-Ες ἐπὶ τῶν πλακῶν πέντε τῶν ἐβραϊκοῦ κοιμητηρίου τῆς πόλεως. Ἐπίσης, ἐπὶ ἐτέρου τάφου εἶχεν ἀναγραφῆ ἡ φράσις: «Αἷμα καὶ τιμὴ», ἡ ὅποια ἦτο τὸ προσφιλέστατον ἔμβλημα τῶν Χιτλερικῶν.

ΕΝ ΤῆΙ ΕΣΧΑΤῆΙ
ΑΠΕΛΠΙΣΙΑΙ ΤΩΝ...

Ἀνεκοινώθη, ὅτι ἡ Πανελληνικὴ Ὀμοσπονδία Ἑλλήνων Γερμανίας (Σημ. «Κ.»): Πρόκειται περὶ τῶν Ἑλλήνων ποῦ ἀπήχθησαν ἐπὶ κατοχῆς εἰς τὰ σκλαβομαγχανα τῆς Χιτλερίας) ἐζήτησε δι' ὑπομνήματος του, ὅπως οἱ βουλευταὶ ἀξιόσωσιν τὸν συνδυασμὸν τῆς ψηφίσεως τοῦ κατατεθέντος νομοσχεδίου (περὶ ἀναστολῆς διώξεως τῶν Γερμανῶν ἐγκληματιῶν πολέμου) μετὰ τὸ ζήτημα τῆς ἀποζημιώσεως ὑπὸ τῆς Γερμανίας τῶν Ἑλλήνων θυμάτων καὶ ὀρφανῶν τῶν Χιτλερικῶν.

ΤΑ ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ

ΠΕΡΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ

Καθόμαστε στη σάλα του σπιτιού μας. 'Ο καθένας σιωπηλά έρζότα» κι εγώ διώρθωνα τὰ γραπτά των διαγωνισμών των συμμαθητών μου. Ήταν εκθέσεις τής πέμπτης Γυμνασίου.

'Ο καθηγητής μου με είχε φορτώσει μ' αυτή την άγγραφα. "Ημουν —βλέπετε— αλογοτέχνης)!... Και έπομένως ικανός να τον απαλλάξω από ένα βάρος.

Πού και πού μου ξέφευγαν μερικά επιφωνήματα, γέλια ή και σοβαρές γκ. ιμάτσες. Μά όταν έφτυσα στο γραφτό του Α.Δ. (όνομα και μη χωριό) ήταν αδύνατο να μη ξεσπάσω σε φωναχτά γέλια, ακράτητα και συνεχή. Οι γύρω μου με κοίταζαν σαστισμένα, ώσπου να μου περάση ή πρώτη κρίσι. 'Όταν ήρθα σε θέσι να τους μιλήσω (άκιμα τὸ θυμούμαι και γελῶ) τους διάβασα την έκθεσι του Α.Δ., τὸ... πειστήριο του έγκλήματός μου.

Δέν θά εἶχα αντίρρησι, να σᾶς τή διαβάσω τώρα και σᾶς. (Κράτιστα και αντίγραφο ὁ αθεόφοβος). Μά για να είναι πιὸ τέλεια ή αίσθητικὴ σας απόλαυσι, πρέπει πρώτα να σᾶς πῶ μερικά «εἰσαγωγικά» περι... του συγγραφέως.

'Ηταν, λοιπόν, ὁ περι οὗ ὁ λόγος συμμαθητής μου ένα χωριατόπαιδο κρητικόπουλο, με μέτριο λεξιλόγιο και ὄχι πολλές προσλαμβάνουσες παραστάσεις, σαν ὅλα τὰ παιδιὰ που έρχονται στην 'Αθήνα από τὸ ἑλληνικό χωριό. Βρέθηκε στην 'Αθήνα έντεκα χρονῶν, βοηθὸς σερβιτόρου, μά σε λίγο ένας θεῖος του από την 'Αμερικὴ τὸν ὑποστήριξε κι ἔτσι βρέθηκε στην τρίτη τάξι του Γυμνασίου. Τὸν βοηθούσαμε ὅσο μπορούσε να γί η, για ἰ ήταν πολὺ καλὸς και φιλότιμος, ἐλπίζοντας ὅτι σιγά-σιγά θά ἐξισωνόταν με τὸς ἄλλους. "Έτσι ἔφτασε στην πέμπτη. Και παραματικά, κάτι κατάφερε. Μᾶς πλησίασε πολὺ σ' ὅλα μας. Και στὰ καλά και στὰ ὄχι και τόσο καλά. Μάλιστα προσβλήθηκε και από την ἀρρώστεια του «ρόκι», που διδάχτηκαν από τὸς Νέγρους και τόσο πολὺ τὸ ἀγάπησαν τὰ 'Αμερικανόπουλα, ἂν και δέν χωνεύουν

πολὺ τὸς Νέγρους. 'Ο φίλος μας λοιπὸν ἐρχότανε κι ἐκεῖνος στὰ «πάρτυ» μας ἔπου ἐκάλπαζε τὸ «ρόκι», μόνο και μόνο, γιατί ἐνόμιζε πὸς ἔπρεπε να ἐξισωθῆ μαζί μας σ' ὅλα και να γί η «κοινωνικός».

Και τώρα, να τὸ κείμενο τής έκθεσεως.

... «Θέμα : Πὸς περνᾶτε τις ἀποκριές... Φέτος δὲ περνούμε και ἂ τις ἀποκριές, γιατί πέσανε πάλι οἱ ἐξετάσεις του ἂ ἐξαμήνου και μᾶς τὰ χίλασαν ὅλα. Ξέρετε βέβαια, πὸς είναι αδύνατο να λείψη ὁ Μάρτης ἀπ' τὴ Σαρακοστή, κι οἱ ἐξετάσεις ἀπ' τις ἀποκριές. Διάβασμα και πάλι διάβασμα. 'Ορθογραφίες, ἐρωτήσεις, ὑπαγορεύσεις, ἀριθμοί, ἀσκήσεις, πὸς σου κάνουν μιὰ κεφάλια σαν τὸν Λυκαβηττό. Φέτος κάνομε και λα-ιν κά. Θεούλη μου, τί θά γίνα. 'Εγὼ δὲν ξέρω καλά τὰ ἑλληνικά, πὸς, ὡς γνωστὸν, σ' ἐμᾶς μάλιστα στο Γυμνάσιο είναι ἀρχαῖα ἑλληνικά, και θά μάθω λατινικά; Π.ῦ εἶσαι μανούλα μου να δῆς τὸ γυιό σου να... σπουδάξῃ. Θάλεγες πὸς είναι πρωτόπειρος να τῆς ὑπερωκεανείου. Και σου κορδώνεται και για ἀξιωματικός. Τί μᾶς ρωτοῦν, λοιπὸν, για τις ἀποκριές και δὲν μᾶς ρωτοῦν καλύτερα για τὸς διαγωνισμούς; Βάλτε λοιπὸν τὸ χέρι σας στην και διά σας και βοηθήστε μας. "Όμως να ξέρετε και αὐτό. Οἱ ἐξετάσεις τελειώνουν πρὶν τὴν τελευταία Κυριακή τής ἀποκριᾶς. 'Ε λοιπὸν. Τότε κι' ἐμεῖς θά ἐνδικθῶμε. Θά βγάλωμε τὸ ἄχτι μας. Θά ὀργανώνωμε ένα πάρτυ και θά πᾶμε να ξεβδωθῶμε στο «ρόκι», στὸν ὄραϊο, στὸν... ἀκλόνιστο, στὸν ἀμερικέμ χορό, τὸν νεολαιίστικο, ἔνθα ἀπ δρα πᾶς κύριος σοβαρός, κατ φῆς και σπουδαῖος, γέρος, κοιλαρᾶς και καθηγητής ἀκάτσε κάτω, μηδέν!)... 'Αμ δέ! Που ν' ἀνθέξουν στο νεολαιίστικο χορό;

"Όμως... για να εὐχαιρισθῶ ἀποκριὰ θά χορέψω και «ἀντιρόκι», δηλαδή τὸν πεντοζάλῃ. 'Αλλοῶς τί Κρητικόπουλο εἶμαι ἐγώ;».

'Εδῶ ἐτελείωνε τὸ... θαυμάσιο γραφτό.

ΜΑΝΩΛΑΚΗΣ

Ἄνεκαινίσθη και προσφέρεται στην πελατεία του με σύγχρονα ντεκὸρ

ΧΑΣΑΠΟΤΑΒΕΡΝΑ

(Κρέας με τὴν ὀκά)

ΚΑΙ ΨΗΣΤΑΡΙΑ

ΤΟ ΖΥΘΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ

ΕΜΜ. ΜΙΧ. ΜΕΝΕΓΑΚΗ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ - ΔΙΔΟΤΟΥ

Τηλέφωνον 616.811

Ο Κ. ΓΕΩΡΓ. Α. ΠΑΠΑΔΟΜΙΧΕΛΑΚΗΣ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Μετέφερε τὸ Γραφεῖον του εἰς

τὴν ὁδὸν Πεσμαζόγλου 1.

Τηλ. 27.349

**ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ
ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ**

'Αποτελεῖ τὴν σημαντικώτερη προσπάθεια για τὴν αξιοποίησι και ἀξιολόγησι τοῦ ἀγώνα τῆς 'Εθνικῆς μας 'Αντιστάσεως.

Κυκλοφορεῖ δια τοῦ Πρακτορείου εἰς τὰ Κεντρικά περίπτερα 'Αθηνῶν — Πειραιῶς και τῶν ἄλλων πόλεων

**ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ
ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ**

Γραφεῖα Καραγιώργη Σεβίνας 7
'Αθῆναι

Για τὰ μικρὰ Κρητικόπουλα

Γον

Ο ΠΟΛΥΝΟΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Νουβέλλα του κ. Κ. Παπαδάκη

Ἐκείνοι, λοιπόν, οἱ πρόγονοί μου, βλέποντας τοῦτο τὸ μακελιό, θέλησαν νὰ βροῦν τρόπο νὰ σταματήσει ἡ ψαροσφαγή καὶ νὰ βασιλέψει εἰρήνη κι ὁ μόνος ἀνάμεσα στὰ ψάρια. Χάθηκαν τὰ σκουλήκια, οἱ ἀχιβάδες, τὰ καβούρια, τὰ κατσαμάουνα, οἱ γαρίδες καὶ τ' ἄλλα χίλια μύρια παρακατιανά ζούδια, πού τάπλασε ὁ Μεγαλοδύναμος καὶ τάστειλε μὲ σπάταλο χέρι καὶ γιόμισε μὲ δαῦτα τὶς θάλασσες, γιὰ νὰ χορταίνουν οἱ ἀφεντάδες τῶν νερῶν τὴν πείνα τους καὶ νὰ εὐχαριστοῦν τὴν δρεξή τους; Μὰ τοῦτο τὸ ἔργο ἦταν δύσκολο καὶ δὲν ἔφτανε μιὰ ζωὴ γιὰ νὰ μελετηθεῖ ἀπ' ὅλες τὶς μεριές καὶ νὰ μπεῖ σὲ πράξη. Χρειαζόταν σκληρὴ δουλειὰ γιὰ νὰ σταματήσει μιὰ τόσο παλιὰ συνήθεια. Κι οἱ μακαριτεὲς ἐκείνοι πρόγονοί μου ἔκατσαν κι ἔγραφαν, μὲ πολλὴ ἐπιμέλεια καὶ στόχαση καὶ τάξη, τὶς μελέτες τους καὶ τὰ συμπεράσματά τους. Καὶ τὰ παράδωκαν, ὅλα τοῦτα τὰ λουλούδια τῆς ὑπομονῆς καὶ τοῦ μόχτου στὰ παιδιά τους κι ἐκείνα πάλι τὰ πότισαν μὲ τὸν ἴδρωτά τῆς δουλειᾶς τους κι ἔτσι, ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ, μεταδόθηκαν τοῦτες οἱ σπουδὲς καὶ συμπληρώθηκαν, ὡς πού δὲν ἀπόμεινε πιά παρὰ νὰ μποῦν σὲ πράξη. Τὰ λουλούδια τοῦ μόχτου ἔδωσαν καλόχυμος καρπούς. Ἡ φαμίλια μας εἶχε σὸ μεταξὺ μεγαλώσει καὶ τὰ παρακλάδια τῆς ἀπλόωθηκαν σ' ὅλες τὶς μεγάλες θάλασσες καὶ τοὺς ὠκεανούς. Μὰ τὸ γενικό, νὰ ποῦμε, στρατηγείο μας εἶναι πάντα σὲ κείνη τῆ σπηλιά, στὰ κοραλογένητα βράχια τοῦ Ἰνδικοῦ. Γιὰ νὰ γίνῃ ἡ καλὴ ἀρχή, στάλθηκαν μαντατοφόροι σ' ὅλες τὶς θάλασσες καὶ διαλάλησαν τοὺς σκοπούς μας ὡς τὰ πέρατα τῶν ὠκεανῶν κι ἔδωκαν παραγγελία σ' ὅλους τοὺς ἀρχοντες κάθε ψαροκοινωνίας, πὼς γιὰ κάθε δυσκολία ἢ συμφορὰ πού μπορούσε νὰ τοὺς λάχει, δὲν εἶχαν παρὰ νὰ στείλουν μήνυμα σὸ γενικό μὲ στρατηγείο ἕνας, ἢ καὶ περισσότεροι, κατὰ τὴν ἀνάγκη, ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τῆς φαμίλιας μας θὰ πῆγαινε ἀμέσως, γιὰ νὰ τοὺς δώσει τὴ γνώμη του καὶ τὴ συμβουλὴ του, ν' ἀποδώσει τὸ κακὸ καὶ νὰ προλάβει μεγαλύτερος καταστροφές. Ἔτσι λοιπόν, πρὶν ἂν τρία φεγγάρια, μᾶς ἦρθε στὸν Ἰνδικὸ μήνυμα πὼς στὸ χαριτωμένο κι ἡσυχό τοῦτο κόρφο τῆς Ἐλούντας γίνεταί μεγάλη σφαγὴ κι ἀνυ-

πολύγιστη καταστροφὴ ἀπὸ κάτι θεριόψαρα πού μπουκάρησαν ἀπὸ τὸ στενὸ τῆς Σπιναλόγκας κι ἀλώνιζον τὸ ψυχομέτρι τοῦ κόρφου κι ἀφανίζον τὸ γόνο καὶ τὰ ψαράγουλα. Μὰ δὲν ἦταν ἀπ' αὐτὰ μονάχα πού κινδύνευε νὰ ξεκληριστεῖ ὁ ψαρόκοσμος τοῦ κόρφου. Κάτω ἀπ' τὶς ἀπόμενες ὀχτιές τοῦ Χαρουντουσιού, πού κλείνει τὸν κόρφο ἀπ' τ' ἀνατολικά, κούρνιαζαν μέσα σὲ σπηλιές, βαθειές καὶ σκοτεινές, κάμποσοι ἀπειθάρχητοι ροφοί, σφυρίδες, κι ἄλλα τζαναμπέτικα κι ἄνομα ψάρια, πού εἶχαν γίνῃ ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν ἄλλων ψαριῶν πού ζοῦσαν ὀλόγυρα στὶς φωλιές τους. Ζήτησαν λοιπόν νὰ τοὺς στείλουμε ἕνα συμβουλάτορα ἀπὸ τῆ φεγγαρογέννητη φαμίλια μας, γιὰ νὰ τοὺς διαφεντέψει καὶ νὰ σταματήσει τοῦτο τὸ κακὸ, νὰ λείψει ὁ βραχνᾶς τοῦ φόβου, καὶ τοῦ ξολοθρεμοῦ ἢ κατάρρα. Ἦρθα λοιπόν ἐγὼ καὶ δόθηκα, μ' ὅλα μου τὰ δυνατά, σὲ τούτῃ τῇ θεάρεστη δουλειᾷ. Μπορῶ νὰ σὲ βεβαιώσω, πὼς τὸ κακὸ πῆρε τέλος, κι ἂν ἀπομένουν ἀκόμα μερικὰ μικροζητήματα, λέω πὼς δὲ θ' ἀργήσουν κι αὐτὰ νὰ μποῦν σὲ τάξη.

Ὁ Πολυνοῦσης σταμάτησε νὰ πάρει λίγη ἀνάσα. — Μὰ πὼς κι ἔγινε, τὸν ρώτησα, ἐσύ, ἕνα τόσο σπουδαγμένο καὶ σοφὸ ψάρι, νὰ ξεγελαστεῖς καὶ νὰ πιαστεῖς στ' ἀγκίστρι μου;

— Δυστυχῶς, μοῦ ἀποκρίθηκε, καὶ μ' ὅλες τὶς σπουδὲς καὶ τὶς μελέτες μας, δὲ βρήκαμε τρόπο νὰ παλέψουμε μὲ τὸν ἄνθρωπο, τὸ βασιλιά τῆς γῆς. Κι εἶναι τὰ συνέργα σου τόσο ἀθώρητα κι ἔτσι καλὰ μαστορεμένα πού τὸ ψαρίσιο, ὅσο νᾶναι, μυαλό μου, δὲ μπόρεσε νὰ ὑποψιαστεῖ πὼς κάτω ἀπὸ κείνη τὴν αὐγωμένην ἢ δρεχτικὴν γαρίδα κρυβότανε τὸ δολερὸ σου ἀγκίστρι. Κι ὁ Θεὸς τὸ ξέρει, πὼς ἦμουν ἀφανισμένος ἀπὸ τὴν πείνα, ὕστερα ἀπὸ μιὰ ὀλονύχτια συνεδρίαση, πού κάναμε μὲ τὸ τοπικὸ ψαροσυμβούλιο, γιὰ τὰ ζητήματα τοῦ κόρφου.

— Καὶ τί πάθανε ὅλα κείνα τὰ ψάρια πού στριφογύριζαν, σὰν τὰ παλαβὰ, γύρω σου, μόλις σὲ πέταξαν στὴ θάλασσα;

Ὅλος ἐκεῖνος ὁ σάλαγος, πού εἶδες κι ἀνατάρραξε τὰ νερά κάτω ἀπὸ τοῦτο τὸ βράχο, ἦταν τὸ φανέρωμα τῆς χάρας τῶν ψαριῶν τοῦ κόρφου γιὰ τὸν ἀπίστευτο γλυτωμό μου.

Ὁ Πολυνοῦσης ἔμεινε γιὰ λίγο σιωπηλός, σὰ νὰ βυθίστηκε σὲ βαθειούς στοχασμούς, κι ὕστερα συνέχισε :

— Πολλὰ ψαρόπουλα χρωστᾶνε τὴν ὀρφάνια τους στ' ἀγκίστρι σου καὶ δὲν

εἶναι λίγες οἱ ψαρομένες πού χήρεψαν ἢ ἔχασαν τὰ παιδιά τους ἐξ αἰτίας σου. Μὰ εἶπαμε : μὲ τὸν ἄνθρωπο δὲ μπορούμε νὰ πολέψουμε. Ὡστόσο, ἐσύ, πού φαίνεσαι λιγώτερο σκληρόκαρδος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, μιὰ καὶ δέχτηκες νὰ μοῦ χαρίσεις τὴ ζωὴ, ἂν θέλεις νὰ κατεβεῖς στὴ θάλασσα καὶ νὰ παρασταθεῖς στὸ αὐριανὸ μας συμβούλιο, θάχεις πολλὰ νὰ δεῖς κι ὄχι λίγα νὰ μάθει· μπορεῖ ἀκόμη καὶ νὰ μᾶς δώσεις καμιά καλὴ γνώμη γιὰ τὰ ζητήματά μας. Ξέρω πὼς ἐσεῖς οἱ ἄνθρωποι ἔχετε τὸν τρόπο νὰ κατεβαίνετε στὴ θάλασσα μ' ὄλο πού σὰς λείπουν τὰ σπάρραχνα κι ἀκόμα πὼς μπορεῖτε καὶ στὸν ἀέρα νὰ πετᾶτε σὰν τὰ χελιδονόψαρα μ' ὄλο πού δὲν ἔχετε φτερά.

(ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ : Ἡ συνέχεια)

ΤΑ ΚΡΗΤΙΚΟΠΟΥΛΑ ΚΙ Ο ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

(Συνέχεια ἀπ' τὴ σελ. 16)

ματός του καὶ τῶν συναδέλφων του θὰ λεπτύνῃ τὴν ἱκανότητα τῶν αἰσθησῶν του, καὶ μὲ τὴν προσπάθεια συλλήψεως τῶν λεπτομερειῶν θὰ γίνῃ καλλιτέχνης καὶ θὰ θελήσῃ νὰ ἀναπαρστήσῃ τὰ ὄραια σώματα, πού γνωρίζῃ ὅτι μιὰ μέρα θὰ λείψουν—γιατί θὰ πεθάνουν—καὶ θέλει νὰ τὰ ἀφίση πρότυπο καὶ παράδειγμα γιὰ τοὺς μεταγενεστέρους. Ἀπ' αὐτὸ σιγά-σιγά ἐπίσης (ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς ἄλλους τομεῖς) θὰ γεννηθοῦν οἱ καλλιτέχνες. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐσώψυχῃ εὐγενικῇ λύπῃ, ὅτι ὅλα αὐτὰ χάνονται καὶ ὅτι ἴσως δὲν ἐρρυθμίσθησαν σωστὰ οἱ λειτουργίες γιὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἰδανικοῦ θὰ γεννηθοῦν οἱ φιλόσοφοι καὶ οἱ ποιηταί. Διότι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη νὰ βροῦν μὲ τὸ μυαλό, ἂν καὶ πὼς θὰ γίνῃ δυνατὸν νὰ βρεθῇ τρόπος διαιωνίσεως τοῦ συγχρόνου ὑπερόχου ἀποτελέσματος, μὲ συνεχῆ μάλιστα τελειοποίησιν του, καὶ μὲ ποῖο τρόπο θὰ ρυθμισθοῦν οἱ σχέσεις τῶν ἀτόμων γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ. [«Φιλοσοφοῦντα δεῖ με ζῆν, ἐξετάζοντα ἑμαυτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους» Πλάτων].

Αὐτὴ εἶναι ἡ γενεσιουργὸς αἰτία τῶν δραστηριοτήτων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, πού τὸ ἐπὶ μέρος κορυφώματός τους ἀπέτελεσαν τὰ μεγάλα ἔργα τέχνης, σκέψεως, αἰσθημάτων, διοικήσεως, ἀγώνων κλπ., καὶ τὸ συνολὸ τους ἀπέτελεσε τὸν θαυμάσιο ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πολιτισμό. Γιατὸ δικαιούμεθα νὰ ποῦμε, ὅτι τὸ ἐξάισιον αὐτὸ ἄνθος ἐφύτρωσε μέσα στὴν παλαιστρα.

Κ.Α.

ΣΤΟ ΠΕΡΑΜΑ

ΘΑ ΠΕΡΑΣΕΤΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΑΝ
ΕΠΙΣΚΕΥΘΗΤΕ ΤΟ ΕΞΑΙΡΕΤΟ ΖΥΘΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ

“Ο ΦΛΟΙΣΒΟΣ,,

ΤΟΥ ΡΕΚΤΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Γ. ΣΗΦΑΚΗ

ΦΑΓΗΤΑ ΑΓΝΑ, ΨΑΡΙΑ ΤΗΣ ΩΡΑΣ, ΜΟΥΣΙΚΗ-
ΧΟΡΟΣ. ΠΡΟ ΠΑΝΤΟΣ ΟΜΩΣ ΤΟ ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ ΤΟΥ
ΦΛΟΙΣΒΟΥ ΤΟΥ ΚΥΜΑΤΟΣ.

ΣΤΟ ΜΑΓΕΥΤΙΚΟ **ΠΕΡΑΜΑ**

ΝΙΚΟΣ Ι. ΜΕΝΕΤΑΚΗΣ

ΕΠΙΠΛΩΣΕΙΣ

ΣΤΥΛ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ : ΖΩΝΑΡΑ 2

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΓΡΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 50

- ΔΕΝΔΡΑ
- ΦΥΤΑ
- ΣΠΟΡΟΙ
- ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ
- ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ
- ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΑ ΕΙΔΗ
- ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ
- ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ—ΚΑΣΤΑΝΟΧΩΜΑ
- ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΙΓΑΝΟΣ

ΓΕΩΠΟΝΟΣ

Με σύνθημα τὸν συγκρητισμὸν—Οἱ Κρήτες με τοὺς Κρήτας
ΤΙΣ ΕΠΙΠΛΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΠΙΤΙΩΝ ΣΑΣ
Ἐκθέρου τὴν Ἐκθέσιν τοῦ συμπατριώτου

ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΥ ΜΟΥΣΤΑΚΑ

Κρεββατοκάμαραι—Τραπεζαρίαι—Σαλόνια Κερκυραϊκὰ—Γραφεῖα κλπ.
Εὐκολίαι πληρωμῆς, διὰ δὲ τοὺς Κρήτας πραγματικὴ ἔκπτωσης 5 %
Πλουσίαι συλλογὴ ρυθμῶν καὶ σχεδίων

ΤΙΜΑΙ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΑΙ

Ἐκθέσεις: Ἐλ. Βενιζέλου 112—Καλλιθέα, Κ. Μαυρομιχάλη 24—Πειραιεὺς.

Ἐργοστάσιον: Κυρ. Μαυρομιχάλη 24, τηλέφ. 492.835—Πειραιεὺς.

ΚΟΠΤΙΚΗ-ΡΑΠΤΙΚΗ

ΙΩΑΝΝΟΥ Α. ΤΣΟΠΑΝΕΛΛΗ

ΟΔΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ 14 — ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ΤΗΛ. 20.069 ΑΘΗΝΑΙ

Διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Κού Ἰωάννου Τσοπανέλλη Διπλωματούχου τῶν μεγαλυτέρων
σχολῶν τῶν Παρισίων καὶ καθηγητοῦ Κοπτικῆς εἰς τὴν Κρατικὴν Σχολὴν Ραπτριῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας.

Ἐπίβλεψις ὑπὸ τῆς Κας Ἀδαμαντίας Τσοπανέλλη.

Ἐγγραφαὶ καθ' ὅλον τὸ ἔτος

Εἰδικαὶ τιμαὶ διὰ πολυτέκνους κ.λ.π.